

Semesterplan for 7. semester psykologi

Indholdsfortegnelse:

International konference for alle studerende	2
Beskrivelse af professions programmerne	5
Cultural Psychology and Educational Practice (CPEP) programmer	5
Arbejds- Konsultations- og Organisationspsykologi (AKO) (SNOW og CCCC) programmerne	21
Moderne tværfaglig hverdagspsykologi (SNOW) programmet	21
Universitetsklinikken (UK) og Børne og Ungdoms Psykiatri (BUP) programmer	38
Neuropsychology and neuroscience (NEURO) programmet	53
Klinikkerne for Udviklings- og Rehabiliterings psykologi (KUR)	70
Fællesmodulerne	87
Psykologisk praksis og interventionsmetode	87
Psykologiske Profession	94
Psykologisk Testning	103
Supplerende anvendt psykologi (SAP, 5 ECTS)	113

Semesterplan for 7. efterårssemester 2019 Kandidatuddannelsen Psykologi

Oplysninger om semesteret:

Institut: Institut for Kommunikation og Psykologi

Studienævn: Psykologi

Studieordning: Kandidatstudieordningen for psykologi:

http://www.fak.hum.aau.dk/digitalAssets/298/298825_ka_psykologi_2015_rev_maj2017.pdf

Semesterkoordinator og sekretariatsdækning:

Ankerlærer: Ole Michael Spaten (oms@hum.aau.dk)

Sekretariatsdækning:

Annette Christensen (eksamen) (annette@hum.aau.dk)

Julie Christiansen (skema) (julie@hum.aau.dk)

Andrea Dosenrode (studienævn) (andrea@hum.aau.dk)

International konference for alle studerende

Konference modul

Tackling challenges in coaching and coaching psychology

Placering

7. semester

Modulansvarlig:

Ole Michael Spaten (oms@hum.aau.dk),

Undervisere:

Ole Michael Spaten

Stephen Palmer

Suzy Green

Allan Holmgren

Siegfried Greif

Type og sprog

Forelæsningerne på engelsk. Den foreslåede litteratur er på dansk og hovedsageligt på engelsk.

Alle forelæsninger finder sted i det store AUD 1.104 på Kroghstræde 3, fredag den 13. september
Indholdet i forelæsninger:

13.09. 09.15-10.15 Meaning Based Coaching by Dr. Suzy Green, Sydney University & Inst. PosPsych, Australia

With constant change becoming the norm for individuals, teams and organisations, there's an increasing interest in and focus on values and meaning in evidence-based coaching. Developmental or transformational coaching with a focus on meaning in life and at work provides the opportunity for greater levels of self-awareness for the coachee. In addition there is an opportunity to align coachee goals and actions to their inner core values and ethical compass (Stelter, 2016; Bush, Ozcan & Passmore, 2013) to increase overall wellbeing and optimal functioning. This paper will argue that by providing individuals with the opportunities to engage in evidence-based coaching, they can increase levels of meaning and overall psychological wellbeing. An overview of the scientific literature on meaning will be provided together with exploration of three key approaches to developing meaning in evidence-based coaching.

Anbefalet litteratur for en optimal forberedelse:

Spaten, O. M., & Green, S. (2019). Delivering value in executive coaching through exploring meaning, purpose, values, and strengths. In J. Passmore, B. O. Underhill, & M. Goldsmith (Eds.), *Mastering Executive Coaching* (pp. 90-109). New York and London: Routledge, Taylor Francis.

13.09. 10.45-11.45 Narrative Coaching as Speech Training and Discursive Conquering, by Professor Allan Holmgren, DISPUK Institute, Snekkersten, Denmark

This paper will present Allan Holmgren's latest ideas concerning coaching, language, moral, narratives and discourses. AH relates his work to Charles Taylor's idea: "We get the sense of who we are through the sense of where we stand in relation to the good." Nevertheless, not just in relation to the good, to our values, but in relation to what we dare to say to the other significant persons in our life. Fear seems to keep many persons away from raising their voice and speak out. The ultimate goal of narrative coaching is therefore to understand any problem as a political problem. Not a personal problem.

Anbefalet litteratur for en optimal forberedelse:

Holmgren, A. (2018). I begyndelsen var problemet. *Danish Journal of Coaching Psychology*, 1, 39-52
Holmgren, A. (2018). *Ud af kampen – Anti-Patriarkalsk ledelse*. (kapitel 1). Snekkersten: DISPUKs Forlag

13.09. 12.45-13.45 Research and practice on how to bridge the Intention-Action-Gap by Professor Siegfried Greif, Osnabrück University, Germany

Application of scientific findings for a rigorous implementation of behavioral changes:

How to bridge the gap between goal intentions and actions is one of the great challenging questions both for practice and science? The contribution shows how current theories and research results can be used to answer this question and how for coaching practical intervention methods can be derived. The theoretical basis is an enriched Rubicon model of motivation and implementation of action intentions, resource activation, mental contrasting, findings on changing habits and shadowing methods (face-to-face, telephone and WhatsApp).

Anbefalet litteratur for en optimal forberedelse:

Greif, S. (2013). Putting Goals to Work in Coaching: The Complexities of Implementation. In S. David, D. Clutterbuck, & D. Megginson (Eds.), *Beyond Goals: Effective Strategies for Coaching and Mentoring* (pp. 125-149). Farnham, Surrey, UK: Gower.

13.09. 14.15-15.15 Mental health issues within a coaching and coaching psychology context: Implications for practice, training and supervision

In recent years there has been a worsening of mental health among the Danish and British populations. It is very likely that coaches and coaching psychologists will be seeing coachees who are experiencing mental health issues. In the workplace stressed employees may have been referred to the coaching practitioner to assist with performance related issues. Yet, stress, anxiety and depression may go unrecognised by managers and by untrained coaching practitioners.

This paper will look at the levels of mental health problems within the general population, include survey research about how coaches and coaching psychologists tackle mental health issues within their practice and recommendations regarding interventions and referrals. In addition, based on the survey results, we will discuss what percentage of practitioners have actually received training on tackling mental health issues on their coach training courses.

Anbefalet litteratur for en optimal forberedelse:

Szymanska, K. (2019). Coachee mental health: Practice implications for coaching psychologists. In S. Palmer & A. Whybrow (Eds). *Handbook of Coaching Psychology: A guide for practitioners* 2nd edition. Abingdon, Oxon: Routledge.

Supplerende læsning for en optimal forberedelse:

Hullinger, A. M., & DiGirolamo, J. A. (2018). Referring a client to therapy: A set of guidelines. Retrieved on 3/4/19 from International Coach Federation website:

<https://coachfederation.org/app/uploads/2018/05/Whitepaper-Client-Referral.pdf>

HSE (2018). Work related stress depression or anxiety statistics in Great Britain, 2018. Retrieved on 3/4/19 from www.hse.gov.uk/statistics/causdis/stress.pdf

Huppert, F.A., Baylis, N., & Keverne, B. (Eds.) (2005). *The science of well-being*. Oxford: Oxford University Press.

MIND (2016). Understanding mental health problems. Retrieved on 24/3/19 from www.mind.org.uk/media/3244655/understanding-mental-health-problems-2016.pdf

OECD (2012), *Sick on the Job? Myths and Realities about Mental Health and Work*, Mental Health and Work, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264124523-en>

Yderligere info:

Modulet er et undervisningstilbud og frivilligt at deltage i. Der udsendes særskilt invitation med yderligere oplysninger om tilmelding senere til alle studerende på semestret. Fredag den 13. september starter med intro klokken 09.00 og slutter med reception fra kl. 15.15-16.00.

Beskrivelse af professions programmerne

Cultural Psychology and Educational Practice (CPEP) programmer

<p>Modultitel, ECTS-angivelse og STADS-kode <i>Videregående Anvendt Psykologi I version Cultural Psychology and Educational Practice (CPEP)</i> 10 ECTS Stadskode: HEA770001F</p>
<p>Placering 7. Semester</p>
<p>Modulansvarlig</p> <ul style="list-style-type: none">
• <i>Mogens Jensen, Brady Wagoner, Noomi Matthiesen, Carolin Demuth</i> <p>Undervisere: Thomas Szulevicz, Mogens Jensen, Noomi Matthiesen, Charlotte Wegener, Kasper Lorenzen, Jaan Valsiner, Ignacio Bresco, Nikita Kharlamov, Pirkko Raudaskoski, Carolin Demuth, Paula Cavada, Sarah Awad</p>
<p>Type og sprog <i>Studiefagsmodul</i> <i>Dansk og Engelsk</i></p>
<p>Mål</p> <p>Viden om</p> <ul style="list-style-type: none">
- og forståelse af disciplinens centrale og aktuelle teorier om anvendt psykologi baseret på højeste internationale forskning indenfor området
- og forståelse af de centrale og aktuelle udrednings- og undersøgelsesmetoder indenfor disciplinen
- og forståelse af sammenhængen med disciplinens psykologiske problemstillinger og de relevante almene teorier
- og forståelse af egne faglige kvalifikationer ift problemfelter i området <p>Færdigheder i</p> <ul style="list-style-type: none">
- at kunne vurdere og vælge mellem de centrale og aktuelle teorier om praksis
- at kunne anvende relevante metoder og redskaber til undersøgelse
- at kunne formidle den forskningsbaserede viden om disciplinen på en reflekteret og dis-kuterende vis <p>Kompetencer til</p> <ul style="list-style-type: none">
- selvstændigt at kunne identificere problemstillinger som er relevante for området
- at forbinde disciplinens anvendte psykologiske problemstillinger med almenpsykologiske teorier
- at skabe et overblik over egne faglige kvalifikationer i forhold til problemfelter inden for disciplinen med henblik på videre faglig kvalificering

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

This program is an integration of the former programs in Cultural Psychology and in Pædagogisk Psykologi i Socialt Arbejde. Cultural psychology is a broad approach that explores how culture and mind make each other up. This entails looking at human beings as active meaning makers in relating to their environment. A principle area of application for cultural psychology has been the field of education. Educational psychology explores how people engage in learning and educational institutions, while taking into account social, cultural, emotional and personal factors. The program will consider philosophical and practical discussions about different dilemmas in education.

On the seventh semester, the program has a common curriculum but the teaching is divided in four categories:

- a few lectures that are part of the lecture series for the whole semester
- a series of lectures for all students at CPEP
- a series of workshops where students at CPEP choose 5 out of 9 workshops
- two series of seminars – one for students taking internship within mainly cultural psychology and one for students taking internship within educational psychology

The cultural psychology approach:

The module offers an introduction to some of the basic themes, theories, concepts and methods used by cultural psychologists. Some topics covered from a cultural perspective will be urban environments, migration, history and collective memory, narrative and discourse practices, education and socialization practices, diagnoses, as well as more meta-theoretical issues. The course aims to offer the requisite theoretical and methodological tools for students to bring into their research projects and internships in later semesters.

The module comprises courses and exercises within the following areas:

- Intensive ways of observing everyday life situations
- Methodological training in the use of modern research methods in social science
- Ways of entering into the field of research and social practices as a cultural psychologist
- Skills for analyzing various social settings and people's meaning making within them

Tilgangen om pædagogisk praksis:

Forelæsningerne og workshops tilrettelægges med udgangspunkt i pædagogisk praksis og beskæftiger sig med problemstillinger inden for pædagogisk psykologi både i uddannelsessammenhænge, i organisatoriske og i sociale sammenhænge. Ud fra praktiske cases og ud fra pensum på kurset diskuteres disse problemstillinger, så de studerende øves i at se de teoretiske aspekter i konkrete opgaver og koble teori på analyse af praksis for at nå en dybere forståelse af denne og i at diskutere teoriernes begreber og udgangspunkter samt deres konsekvenser for praksis.

Ved studiestart lægges en oversigt ud over undervisningen, hvor pensumlitteraturen til de forskellige undervisningsgange er noteret.

Der afholdes udover den temasatte undervisning 3 seminarange på hver af de to delspor i programmet i henholdsvis uge 37, 41 og 46.

Omfang og forventet arbejdsindsats

10 ECTS svarer til 270 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

Aktivitet	Timer
Forelæsninger	34
5 ud af 9 workshops	20
Synops workshop	4 timer
Seminarer fordelt på de to delspor (2+4+4 timer hver)	10 timer
Læsning og forberedelse samt praktiske opgaver	211 timer
Eksamen (ugeeksamen)	1 time

NB: lektioner tælles som timer.

Deltagere

Studerende på kandidatuddannelsen der er optaget på professionsprogrammet Cultural Psychology and Educational Practice (CPEP).

Eksamen

- Synopseksamen. Se vigtige datoer i moodle og formalia vedr. Prøver.
- Eksaminatorer Noomi Matthiesen, Mogens Jensen, Brady Wagoner, Carolin Demuth

Undervisning for hele årgangen (SAP)

Undervisning for CPEP alene

August 26th	Niels Bohr Lecture: Cultural Psychology and Liminality
10-17	<i>Brady Wagoner, Jaan Valsiner and Paul Stenner</i>
(ekstra mulighed for studerende på CPEP)	<p>This one-day event features a keynote lecture and commentaries by leading cultural psychologists from around the world. This year's lectures explore the theme of <i>liminality</i> -- the betwixt and between of social life, as happens in rites of passage rituals. These lectures are the main annual activity of the Centre for Cultural Psychology and as such their primary audience is the wider research community. Participation in the event provides a window into state-of-the-art discussions within the field.</p> <p>Reading: Stenner, P. (2019). Theorizing liminality between art and life: The liminal sources of cultural experience. <i>Niels Bohr Lecture</i>. (38s)</p>

<p>Sept 2nd 10.15-12</p>	<p>Cultural psychology: what it is, what it can do, and what is innovative in it? <i>Jaan Valsiner</i></p> <p>General overview of how cultural psychology emerged: 19th century Völkerpsychologie and 20th century move into social and developmental perspectives after cultural-historical psychology. Current directions (short overview): Dialogical Self, Social Representations, Interdependent Self. Russian and Danish Activity theories, Semiotic Dynamics. Linkswith Education and Medicine, Occupational and Health psychologies.</p> <p>Readings:</p> <p>Valsiner, J. (2012). Culture in Psychology: A Renewed Encounter of Inquisitive Minds. In J. Valsiner (Ed.), <i>The Oxford handbook of culture and psychology</i>. Pp. 3-24, New York: Oxford University Press. (22s)</p> <p>Valsiner, J. (2014). Needed for cultural psychology: Methodology in a new key. <i>Culture & Psychology</i>, 20, 3-30. (28s)</p> <p>Branco, A. & Valsiner, J. (2010). Towards cultural psychology of affective processes: Semiotic regulation of dynamic fields. <i>Estudios de psicología</i>, 31, 243-251. (8s)</p>
<p>Sept 2nd 12.30-14.15</p>	<p>The Diversity of Knowledge, Commonsense and Social Representations Theory <i>Brady Wagoner</i></p> <p>This lecture outlines the theory of social representations and in so doing analyses the broader issue of exploring different knowledge systems, in particular that of common sense versus scientific thinking. Furthermore, it highlights concrete strategies of communicating scientific ideas to the public, as a case of transmission and transmission of ideas between knowledge systems. This will provide a foundation for the zoo visit workshop.</p> <p>Readings:</p> <p>Markova, I. (2012). Social Representation as an Anthropology of Culture. In J. Valsiner (Ed.), <i>Oxford Handbook of Culture & Psychology</i> (pp. 487-509). Oxford: Oxford University Press. (22s)</p> <p>Minor, H. (1956). The body ritual among the Nacirema. <i>American Anthropologist</i>, 58(3), 503-507. (5s)</p> <p>Shweder, R. (1991). <i>Thinking through Culture: Expeditions in Cultural Psychology</i>. Cambridge, MA: Harvard. (Chapters: 2, 5) (50s)</p>

	<p>Wagoner, B. (2017). <i>The Constructive Mind: Frederic Bartlett's Psychology in Reconstruction</i>. Cambridge: Cambridge University Press. Chapters 3 (access online at AUB) (30s)</p>
<p>Sept 3rd and 4th 8.15- 16.15 And 5th 8.15-12 (fælles med 9.sem)</p>	<p>Workshop: Nonverbal kommunikation i relationsarbejde</p> <p>Workshoppen rummer oplæg og øvelser omkring non-verbal kommunikation fra flere forskellige vinkler og eksemplificeret inden for forskellige felter som sundhedssektoren og daginstitutionsområdet.</p> <p><i>Bob Innis, Peter Ettrup Larsen, Jensine Nedergaard, Noomi Matthiesen</i></p> <p>NB: Dette er en ekstra workshop udover de 9 I skal vælge 5 af.</p>
<p>Sept 10th 8.15-12.00</p>	<p>Evidens, standardisering & evaluering <i>Mogens</i></p> <p>En af tilgangene til udvikling af arbejdet i den offentlige sektor er 'evidensbaseret praksis' og standardisering af indsatser. Disse berører en klassisk pædagogisk psykologisk opgave omkring evaluering med henblik på udvikling. Forelæsningen vil berøre en række væsentlig diskussioner af relevans for den praktiske udvikling og implementering af indsatser.</p> <p>Litteratur:</p> <p>Dixon, Roz (2007). Systemic Thinking: A Framework for Research into Complex Psychosocial Problems. <i>Qualitative Research in Psychology</i>, 4 (1), 145-166 [22 sider] http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14780880701473532</p> <p>Dræby Sørensen,A. (2016) Sårbarhedens overvindelse og styrkens fascination – Den psykologiske og psykoterapeutiske resiliensforståelses idehistorie <i>Slagmark</i> nr.73 sd.45-63</p> <p>Jensen,M. (2015) "Fra focus på evidens til kvalitet" <i>Social Kritik</i> nr.143 sd.14-24</p> <p>Jensen,M. (2018) "Desired Ambiguities and dealing with ambivalences in the context of social work" ch.12 in <i>Cultural psychology of transgenerational family relations: investigating ambivalences</i> Abbey, E. & Alberts,I. (eds.) Information Age Press p.247-262</p> <p>Innovation og læring – hvordan, hvad og hvorfor? <i>Charlotte</i></p> <p>Innovation er på dagsordenen, politisk, organisatorisk og i læreplaner og studieordninger på alle niveauer i vores uddannelsessystem. I denne forelæsning skal vi se på, hvad innovationsbegrebet betyder i et læringsperspektiv. Hvad kan det, og hvad kan det ikke?</p>

	<p>Hvad kan innovation bidrage med i pædagogikken? Skal elever og studerende blive bedre til at omsætte faglig viden til salgbare produkter, eller handler innovationsdagsordenen snarere om at opdrage og uddanne dem til demokrati eller evnen til at få et lykkeligt liv? Skal pædagogerne og underviserne være innovative for at styrke børnenes og de unges motivation og læring? Eller er det måden at drive uddannelse på, der skal innoveres? Hvem bestemmer? Og hvad gør man, hvis man er uenig eller ikke har lyst til at være innovativ?</p> <p>Litteratur: Wegener, C. (2017). <i>FAQ om innovation</i>. København: Hans Reitzel sd.14-101</p>
<p>Sept 10th 12.30-16.15</p>	<p>Workshop: Evidens og standardisering – Innovation og læring <i>Charlotte Wegener og Mogens Jensen</i></p>
<p>Sept 16th 12.30-14.15</p>	<p>Urban Psychology <i>Nikita Kharlamov</i></p> <p>According to the United Nations Population Fund, over 50% of human population live in cities, and this proportion will rise to 75% before the end of this century. But what are cities and what does it mean to live in one? We will discuss the sociological, the geographical and the social psychological perspective on city living, consider the failure of urban psychology as an institutionalized subfield of psychology, and go back to Georg Simmel's foundational lecture "The metropolis and the mental life" in hope to get a renewed inspiration for psychological study of city living. As a specific case, we'll discuss the Danish debates on immigration, ghettos and parallel societies. Literature: read Milgram first, then Takooshian, then Zieleniec and Simmel, finish with Kharlamov.</p> <p>Kharlamov, N. A. (2016). Space. In V. P. Glaveanu, L. Tanggaard & C. Wegener (Eds.), <i>Creativity - A new vocabulary</i> (pp. 147-155). Houndmills, England: Palgrave Macmillan. [9 sider] http://zorac.aub.aau.dk/login?url=https://link.springer.com/chapter/10.1057/9781137511805_18</p> <p>Milgram, S. (1970). The experience of living in cities. <i>Science</i>, 167(3924), 1461-1468. [8 sider] http://zorac.aub.aau.dk/login?url=http://www.jstor.org/stable/1728966</p> <p>Simmel, G. (1992). <i>Storbyerne og det åndelige liv</i> (J. Holmgaard, Trans.). <i>Kultur og Klasse</i>, 71, 73-84. (Original work published in 1903.) [12 sider] https://tidsskrift.dk/kok/article/view/20290/17880</p> <p>Takooshian, H. (2010). Urban psychology. In R. Hutchison (Ed.), <i>Encyclopedia of urban studies</i> (pp. 914-918). Los Angeles, CA: SAGE. [4 sider] (deep link is not working, I'll email the library about it)</p> <p>Zieleniec, A. J. L. (2010). Georg Simmel. In R. Hutchison (Ed.), <i>Encyclopedia of urban studies</i> (pp. 717-721). Los Angeles, CA: SAGE. [4 sider] http://zorac.aub.aau.dk/login?url=http://dx.doi.org/10.4135/9781412971973.n256</p>
<p>Sept 16th 14.30-16.15</p>	<p>Conversation Analysis as a method for interaction analysis <i>Pirkko Raudaskoski</i></p> <p>This lecture and workshop will introduce the basic idea of Conversation Analysis (CA) that has its roots in Ethnomethodology. CA started as a talk-oriented enterprise with the aim to understand how exactly people accomplish things together in private and professional settings (Forrester). Forrester shows how <i>interviews</i> can be analysed as (often delicate) interactions. We take that topic further and see how and with what consequences <i>emotions</i> occur in psychotherapy interviews. We have a look at how emotions are responded to in traditional, talk-based, cognitive psychotherapy (Voutilainen), and how emotions are oriented to in computer-mediated, text-based, cognitive psychotherapy (Ekberg & al). We finish with a snippet from a TV interview of a woman who, together</p>

	<p>with her husband, is in the process of transnational adoption; how she <i>imagines</i> her/their future with the child and, while doing that, manages orienting to various interpersonal, community and institutional issues (Raudaskoski).</p> <p>Ekberg, S., Shaw, A.R.G, Kessler, D.S., Malpass, A. & Barnes, R.K. (2016) Orienting to Emotion in Computer-Mediated Cognitive Behavioral Therapy. <i>Research on Language and Social Interaction</i> 49(4): 310-332. (12s)</p> <p>Ekstra readings:</p> <p>Forrester, M. (2019) Conversation Analysis. In Sullivan, C. & Forrester, M. (eds). <i>Doing qualitative research in psychology. A practical guide</i> (2nd edition). Los Angeles, Calif.: SAGE.</p> <p>Raudaskoski, Pirkko (Accepteret/In press). Imagining the future in a transnational adoption process. In Valerio, Tatiana, Bastos, Ana Clara & Tateo, Luca (eds). <i>From dream to action: imagination and (im)possible futures</i>. Charlotte, N.C. USA: Information Age Publishing.</p> <p>Voutilainen, L. (2012) Responding to emotion in cognitive psychotherapy. In Peräkylä, A. & Sorjonen, M.-L. (eds). <i>Emotion in Interaction</i> (pp 235-255). Oxford: OUP.</p>
<p>Sept 16th</p> <p>16.30-18.15</p>	<p>Workshop Pirkko Raudaskoski</p>
<p>Sept 25th</p> <p>10.15-16.15</p>	<p>Workshop: Konsultatitv Arbejde og proceskonsultation Kasper Lorenzen</p> <p>Kasper arbejder som selvstændig konsulent. Workshoppen er praktisk orienteret og fokuserer på proceskonsultation, som de fleste psykologer inden for det pædagogisk psykologiske felt kommer til at arbejde med.</p> <p>Litteratur:</p> <p>Dahl, K. & Juhl, A.G. (2008) Den professionelle proceskonsulent <i>ERHVERVSPSYKOLOGI</i> · volume 6 · nummer 2</p>
<p>Sept 30th</p> <p>10.15-12</p>	<p>Kulturpsykologisk tilgang til undersøgelser Mogens Jensen</p> <p>Undersøgelser er en væsentlig del af pædagogisk psykologisk praksis. Forelæsningsen vil gennemgå nogle overvejelser omkring forhold, der må medtænkes i tilrettelæggelse af og vurdering af en psykologisk undersøgelse</p> <p>Litteratur: Hundeide, K. (2005). Socio-cultural Tracks of Development, Opportunity Situations and Access Skills. <i>Culture & Psychology</i>, 11, 241-261 (21 sider).</p> <p>Jensen, M. (2018) "Desired Ambiguities and dealing with ambivalences in the context of social work" ch.12 in Cultural psychology of transgenerational family relations: investigating ambivalences Abbey, E. & Alberts, I. (eds.) Information Age Press p.247-262</p>

	Nellemann S. Andersen, D. & Jensen, M. (in press) "Cultural psychology and employment of youth with psychological and social problems" in <i>Culture, work and psychology: Invitations to dialogue</i> Bendassolli, P.F. (ed.) Charlotte, N.C.: Information Age Press (18 sd.)
Sept 30th 12.30-18.15	<p>Collective Memory, the Uses of the Past and History Education <i>Ignacio Bresco</i></p> <p><i>This lecture deals with the concept of collective memory, paying special attention on how the past lives in the present whether in the way our identity as a group is conceived, or in how we interpret the present and frame specific future challenges. Drawing on this discussion, the lecture will finish by briefly presenting different ways of addressing history teaching aimed at fostering critical and reflective citizens.</i></p> <p>Readings from the pensum:</p> <ul style="list-style-type: none"> • □□□□□ Wertsch, J. (2002). <i>Voices of collective remembering</i>. Cambridge: Cambridge University Press. (Chapter 3). (20s) • ▨▨▨▨▨ Bresco, I. & Martínez-Guerrero, L. (2019). New wine into old wineskins. Examining nationalism as a secular religion. In S. Brown & L. Tateo (Ed.), <i>The method of Imagination</i> (pp. 39-53). Charlotte, NC: Information Age Publishers.
Oct 7th 10.15-12	<p>At arbejde pædagogisk psykologisk <i>Thomas Szulevicz</i></p> <p>Over de seneste årtier er der sket en række betydelige forandringer inden for dagtilbuds- og skoleområdet (eksempelvis ny inklusionslovgivning og ny skolereform), som har stillet nye typer af krav til den pædagogisk-psykologiske rådgivning. Disse forandringer har fordret, at den pædagogiske psykologi har skullet følge med og tilpasse fagligheden og rådgivningen til de nye forhold. Men forandringerne og kravene om forandringer kalder også på kritisk refleksion i forhold til, hvad det faktisk indebærer at arbejde pædagogisk-psykologisk. Denne forelæsning tager udgangspunkt i nogle af de aktuelle forandringer omkring pædagogisk-psykologisk praksis, og diskurer bl.a. spørgsmålene: Hvad vil det sige at arbejde pædagogisk-psykologisk? Trækkes der på bestemte teorier og metoder? Hvori består det pædagogiske i den pædagogiske psykologi, og hvilke problemstillinger og dilemmaer konfronteres man ofte med som pædagogisk psykolog?</p> <p>Litteratur:</p> <p>Dixon, Roz (2007). Systemic Thinking: A Framework for Research into Complex Psychosocial Problems. <i>Qualitative Research in Psychology</i>, 4 (1), 145-166 [22 sider] http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14780880701473532</p> <p>Farrell, P. (2009) The Developing Role of School and Educational Psychologists in Supporting Children, Schools and Families. I: <i>Papeles del Psicólogo</i>. Vol 30 (1), 74-85. http://www.papelesdelpsicologo.es/english/1658.pdf</p> <p>Szulevicz, T & Tanggaard, L. <i>Pædagogisk-psykologisk praksis – mellem psykometri, konsultation og inklusion</i>. København: Hans Reitzels Forlag sd.19-145</p>
Oct 22 st	Valsiner's theory of cultural psychology of semiotic dynamics and its critique

<p>10.15-12.00</p>	<p><i>Jaan Valsiner</i></p> <p>Overview of Valsiner's Cultural Psychology of SemioticDynamics. Roots: Vygotsky on affectivr synthesis, C. S.Peirce's semiotics, Henri Bergson's irreversible time perspective. Basic concepts: dynamic hierarchy of signs, Schematic and Pleromatic signs. Dynamicsof the sublime, sensual, aesthetic. Unity of construction and destruction in society. What is missing in Valsiner's theory?</p> <p>Readings:</p>
<p>Oct 22st 12.30-16,15</p>	<p>Workshop: What does it mean for empirical research and practice: the methodology circle <i>Jaan Valsiner</i></p> <p>Methodology cycle. Metatheoretical and theoretical bases for empirical research. Focus on autoethnography and introspection. Practical collective exercise in introspection.</p>
<p>Oct 28th 10.15-12</p>	<p>Cultural Discursive Psychology <i>Carolyn Demuth</i></p> <p>This lecture addresses how a discursive psychology perspective contributes to the field of Cultural Psychology and Educational Practice. Various strands within the field of discursive psychology will be discussed including ethnomethodological and narrative approaches and their relevance for understanding and studying the dialogical interplay of the human mind and society.</p> <p>Forelæsningens pensum:</p> <p>Brockmeier, J. (2012). Narrative Scenarios: Toward a Culturally Thick Notion of Narrative. In J. Valsiner (Ed.), <i>Oxford Handbook of Culture and Psychology</i> (pp. 439-467). Oxford: Oxford University Press. [18s]</p> <p>Demuth, C. (2013). Socializing infants towards a cultural understanding of expressing negative affect: A Bakhtinian informed discursive psychology approach. <i>Mind, Culture, and Activity</i>. 20(1), 39-61, Available at: http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10749039.2012.719992 [21]</p> <p>Optional/further readings:</p> <p>Murakami, K. (2012). Culture in Action: A Discursive Approach. In J. Valsiner (Ed.), <i>Oxford Handbook of Culture and Psychology</i> (pp. 468-485). Oxford: Oxford University Press. [19s]</p> <p>Harré, R. (2012). Positioning Theory: Moral Dimensions of Social-Cultural Psychology. In J. Valsiner (Ed.), <i>The Oxford handbook of culture and psychology</i>. pp. 191-206, New York: Oxford University Press.</p>

	<p>Shotter, J. (2008). <i>Conversational Realities Revisited: Life, Language, Body and World</i>. Ohio: Taos Institute Publications</p> <p>Linell, P. (2009). <i>Rethinking language, mind, and world dialogically</i>. Charlotte, NC: Information Age (chapt. 1-4)</p>
<p>Oct 28th</p> <p>12.30-16.15</p>	<p>Workshop om observation</p> <p><i>Thomas Szulevicz</i></p> <p>I denne workshop fokuseres på observation som psykologfaglig metode. Observationer vinder i stigende grad indpas i pædagogisk-psykologisk arbejde. Observationer er velegnede til at beskrive hverdagsliv, som det udspiller sig i forskellige sammenhænge. Men observationer kan også være tidskrævende. I workshoppen præsenteres argumenter for og imod observation som psykologfaglig metode, og der arbejdes både teoretisk, metodisk og praktisk med observationer som psykologfaglig tilgang til arbejdet med pædagogisk-psykologiske problemstillinger.</p> <p>Litteratur:</p> <p>Hedegaard, M. (2012). Principper for tolkning af børns udvikling gennem observation. I: M. Pedersen, J. Klitmøller & K. Nielsen (red.). <i>Deltagerobservation. En metode til undersøgelse af psykologiske fænomener</i>. Hans Reitzels Forlag. København. Side 161-176</p> <p>Szulevicz, T & Tanggaard, L. <i>Pædagogisk-psykologisk praksis – mellem psykometri, konsultation og inklusion</i>. København: Hans Reitzels Forlag sd.19-145</p>
<p>Nov 5th</p> <p>10.15-12.00</p>	<p>Culture, Language and Self <i>Carolin Demuth</i></p> <p>This lecture addresses how language contributes to our cultural ways of conceiving of the world and constructing a sense of self. We particularly look at the discursive construction of the self (Harré, 2012), the storied nature of the mind (Brockmeier, 2012), and the dialogical nature of language in social interaction (Linell, 2009; Shotter, 2008).</p> <p>Readings:</p> <p>Brockmeier, J. (2012). Narrative Scenarios: Toward a Culturally Thick Notion of Narrative. In J. Valsiner (Ed.), <i>Oxford Handbook of Culture and Psychology</i> (pp. 439-467). Oxford: Oxford University Press. [18s]</p> <p>Harré, R. (2012). Positioning Theory: Moral Dimensions of Social-Cultural Psychology. In J. Valsiner (Ed.), <i>The Oxford handbook of culture and psychology</i>. pp. 191-206, New York: Oxford University Press.</p> <p>Linell, P. (2009). <i>Rethinking language, mind, and world dialogically</i>. Charlotte, NC: Information Age (chapt. 1-4)</p>

	<p>Shotter, J. (2008). <i>Conversational Realities Revisited: Life, Language, Body and World</i>. Ohio: Taos Institute Publications, Chapter 1-3 (pp. 14-70) [56s]</p>
<p>Nov 5th 12.30-16,15</p>	<p>Workshop: Culture, Languageing and Self <i>Carolyn Demuth</i></p> <p>In this workshop we will work with video material of interactions with infants and young children and apply theoretical approaches that address the cultural interplay of language and self.</p> <p><u>Readings:</u></p> <p>Demuth, C. (2013). Socializing infants towards a cultural understanding of expressing negative affect: A Bakhtinian informed discursive psychology approach. <i>Mind, Culture, and Activity</i>. 20(1), 39-61, Available at: http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10749039.2012.719992 [21]</p> <p><u>Optional further reading:</u></p> <p>Shotter, J. (2008). <i>Conversational Realities Revisited: Life, Language, Body and World</i>. Ohio: Taos Institute Publications</p> <p>Linell, P. (2009). <i>Rethinking language, mind, and world dialogically</i>. Charlotte, NC: Information Age (chapt. 1-4)</p>
<p>Nov 11th 12.30-14.15</p>	<p>Activity Theory, the child's perspective and institutional transitions <i>Paula Cavada</i></p> <p>In this lecture key concepts and methods of Cultural Historical Activity Theory are reviewed through a cross-cultural investigation of children's transition to first year primary school. Special attention will be given to how to explore the school practice through the child's perspective.</p> <p><u>Readings:</u></p> <p>Hedegaard, M. (2012). Children's Creative Modeling of Conflict Resolutions in Everyday Life as Central in their Learning and Development in Families. In Hedegaard, M., Aronsson, K., Højholt, C., Ulvik, O. (Eds.) <i>Children, Childhood and Everyday Life</i>. Charlotte: Information Age Publishing Inc.</p> <p>Hviid, P. (2008): "Next year we are small, right?" - Children's transitions in time. <i>European Journal of Psychology of Education</i>.</p>
<p>Nov 11th 14.30-16,15</p>	<p>Workshop: Activity Theory, the child's perspective and institutional transitions <i>Paula Cavada</i></p>
<p>Nov 19th 10.15-14.15</p>	<p>Etnicitet & skoleliv <i>Noomi Matthiesen</i></p>

	<p>Denne forelæsning handler om marginaliseringsprocesser for etniske minoritets elever i den danske folkeskole. Forelæsningen fokuserer på praksisteoretiske perspektiver på forskellige deltagelsesmuligheder i skolen.</p> <p>Gaudio, R.P. & Bialostok, S. (2005). The trouble with culture. <i>Critical Discourse Studies</i>, Vol. 2, No. 1. P. 51-69. (19 sider)</p> <p>Gilliam, L. (2008). Balladens fornuft. I: <i>Ungdomsforskning: Unge med etnisk minoritetsbaggrund</i>. Nr. 1&2, s. 25-34 (9 sider).</p> <p>Lerche Mørck, L. (2007). Young ethnic minorities in education: How to expand possibilities for learning and transcending marginalization. I: Van Deventer, V. (ed.) <i>Citizen City: Between constructing agent and constructed agency</i>. Toronto: Campus University Publications (s. 149-159) (10 sider).</p> <p>Skolen/daginstitutioners samarbejde med hjem Noomi Matthiesen & Carolin Demuth</p> <p>Denne forelæsning handler om forældresamarbejde i dagtilbud og skole i al almindelighed, og samarbejdet med etniske minoritetsfamilier i særdeleshed. Forelæsningen undersøger praksissens inklusions/eksklusions processer med særlig fokus på migrant familiers muligheder for at overskride marginalisering.</p> <p>Crozier, G. (2001). Excluded parents: the deracialisation of parental involvement. <i>Race, Ethnicity and Education</i>. Vol. 4 (4), pp. 329-341. (12 sider)</p> <p>Dannesboe, K., Bach, D., Kjær, B., & Palludan, C. (2018). Parents of the Welfare State: Pedagogues as Parenting Guides. <i>Social Policy and Society</i>, 1-14. doi:10.1017/S1474746417000562 (14 sider)</p> <p>Information: Somaliske mødre lærer at lege med deres børn. http://www.information.dk/523973 .</p> <p>Knudsen, H. (2010). <i>Har vi en aftale? Magt og ansvar i mødet mellem folkeskolen og familien</i>. (Kap. 4. S. 61-110). Frederiksberg: Nyt fra Samfundsvidenskaberne. (49 sider)</p> <p>Matthiesen, N. (2015). A struggle for equitable partnerships: Somali diaspora mothers' acts of positioning in the practice of home-school partnerships in Danish public schools. <i>Outlines. Critical Practice Studies</i>. Vol. 16 (1), pp. 6-25. (19 sider).</p> <p>Matthiesen, N. (2018). Producing pathways: the production of change for socially marginalized families. <i>Annual Review of Critical Psychology</i>.</p>
<p>Nov 20th 10.15-16.15</p>	<p>Workshop: Skolen/daginstitutioners samarbejde med hjem med psykolog med case fra PPR</p> <p>Noomi Matthiesen & Carolin Demuth</p> <p>I forlængelse af forelæsningerne om etnicitet & skoleliv og forældresamarbejde, vil vi få besøg af en PPR psykolog, der vil bidrage med en case, som vi skal arbejde ud fra.</p>

Nov 25th	Synopsis writing Sarah Awad + NN
12.30-16.15	

Samlet pensumliste:

- Boesch, E. (2012). Culture: Result and Condition of Action. In J. Valsiner (Ed.), *The Oxford handbook of culture and psychology*. pp. 347-356, New York: Oxford University Press. (10s)
- Branco, A. & Valsiner, J. (2010). Towards cultural psychology of affective processes: Semiotic regulation of dynamic fields. *Estudios de psicología*, 31, 243-251. (8s)
- Brescó, I. & Martínez-Guerrero, L. (in press). New wine into old wineskins. Examining nationalism as a secular religion. In L. Tateo (Ed.), *Beyond any Imagination: Cultural Psychology and Religion*. Springer International Series in the Psychology of Religion. New York, N.Y.: Springer (15s)
- Brockmeier, J. (2012). Narrative Scenarios: Toward a Culturally Thick Notion of Narrative. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture and Psychology* (pp. 439-467). Oxford: Oxford University Press. (18s)
- Crozier, G. (2001). Excluded parents: the deracialisation of parental involvement. *Race, Ethnicity and Education*. Vol. 4 (4), pp. 329-341. (12 sider)
- Dahl, K. & Juhl, A.G. (2008) Den professionelle proceskonsulent *ERHVERVSPSYKOLOGI* · volume 6 · nummer 2
- Dannesboe, K., Bach, D., Kjær, B., & Palludan, C. (2018). Parents of the Welfare State: Pedagogues as Parenting Guides. *Social Policy and Society*, 1-14. doi:10.1017/S1474746417000562 (14 sider)
- Demuth, C. (2013). Socializing infants towards a cultural understanding of expressing negative affect: A Bakhtinian informed discursive psychology approach. *Mind, Culture, and Activity*. 20(1), 39-61, Available at: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10749039.2012.719992> [21]
- Dixon, Roz (2007). Systemic Thinking: A Framework for Research into Complex Psychosocial Problems. *Qualitative Research in Psychology*, 4 (1), 145-166 [22 sider] <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14780880701473532>
- Dræby Sørensen, A. (2016) Sårbarhedens overvindelse og styrkens fascination – Den psykologiske og psykoterapeutiske resiliensforståelses idehistorie *Slagmark* nr.73 sd.45-63
- Ekberg, S., Shaw, A.R.G, Kessler, D.S., Malpass, A. & Barnes, R.K. (2016) Orienting to Emotion in Computer-Mediated Cognitive Behavioral Therapy. *Research on Language and Social Interaction* 49(4): 310-332. (12s)
- Farrell, P. (2009) The Developing Role of School and Educational Psychologists in Supporting Children, Schools and Families. I: *Papeles del Psicólogo*. Vol 30 (1), 74-85. <http://www.papelesdelpsicologo.es/english/1658.pdf>

- Gaudio, R.P. & Bialostok, S. (2005). The trouble with culture. *Critical Discourse Studies*, Vol. 2, No. 1. P. 51-69. (19 sider)
- Gilliam, L. (2008). Balladens fornuft. I: *Ungdomsforskning: Unge med etnisk minoritetsbaggrund*. Nr. 1&2, s. 25-34 (9 sider).
- Harré, R. (2012). Positioning Theory: Moral Dimensions of Social-Cultural Psychology. In J. Valsiner (Ed.), *The Oxford handbook of culture and psychology*. pp. 191-206, New York: Oxford University Press. (17s)
- Hedegaard, M. (2012). Children's Creative Modeling of Conflict Resolutions in Everyday Life as Central in their Learning and Development in Families. In Hedegaard, M., Aronsson, K., Højholt, C., Ulvik, O. (Eds.) *Children, Childhood and Everyday Life*. Charlotte: Information Age Publishing Inc. (12s)
- Hedegaard, M. (2012). Principper for tolkning af børns udvikling gennem observation. I: M. Pedersen, J. Klitmøller & K. Nielsen (red.). *Deltagerobservation. En metode til undersøgelse af psykologiske fænomener*. Hans Reitzels Forlag. København. Side 161-176
- Holm, L. (2014). Parental perspectives on Danish full-day schools for ethnic-minority students. *International Journal about Parents in Education*. Vol. 8 (1) pp. 26-33. (7 sider)
- Hundeide, K. (2005). Socio-cultural Tracks of Development, Opportunity Situations and Access Skills. *Culture & Psychology*, 11, 241-261 (21 sider).
- Hviid, P. (2008): "Next year we are small, right?" - Children's transitions in time. *European Journal of Psychology of Education* (12s)
- Information: Somaliske mødre lærer at lege med deres børn. <http://www.information.dk/523973> .
- Jensen, M. (2015) "Fra fokus på evidens til kvalitet" *Social Kritik* nr.143 sd.14-24
- Jensen, M. (2018) "Desired Ambiguities and dealing with ambivalences in the context of social work" ch.12 in *Cultural psychology of transgenerational family relations: investigating ambivalences* Abbey, E. & Alberts, I. (eds.) Information Age Press p.247-262
- Kharlamov, N. A. (2016). Space. In V. P. Glaveanu, L. Tanggaard & C. Wegener (Eds.), *Creativity - A new vocabulary* (pp. 147-155). Houndmills, England: Palgrave Macmillan. [9 sider]
- Knudsen, H. (2010). *Har vi en aftale? Magt og ansvar i mødet mellem folkeskolen og familien*. (Kap. 4. S. 61-110). Frederiksberg: Nyt fra Samfundsvidenskaberne. (49 sider)
- Lerche Mørck, L. (2007). Young ethnic minorities in education: How to expand possibilities for learning and transcending marginalization. I: Van Deventer, V. (ed.) *Citizen City: Between constructing agent and constructed agency*. Toronto: Campus University Publications (s. 149-159) (10 sider).
- Markova, I. (2012). Social Representation as an Anthropology of Culture. In J. Valsiner (Ed.), *Oxford Handbook of Culture & Psychology* (pp. 487-509). Oxford: Oxford University Press. (22s)

- Matthiesen, N. (2015). A struggle for equitable partnerships: Somali diaspora mothers' acts of positioning in the practice of home-school partnerships in Danish public schools. *Outlines. Critical Practice Studies*. Vol. 16 (1), pp. 6-25. (19 sider).
- Matthiesen, N. (2018). Producing pathways: the production of change for socially marginalized families. *Annual Review of Critical Psychology*.
- Milgram, S. (1970). The experience of living in cities. *Science*, 167(3924), 1461-1468. [8 sider]
<http://zorac.aub.aau.dk/login?url=http://www.jstor.org/stable/1728966>
- Minor, H. (1956). The body ritual among the Nacirema. *American Anthropologist*, 58(3), 503-507. (5s)
- Nellemann S. Andersen,D. & Jensen,M. (in press) "Cultural psychology and employment of youth with psychological and social problems" in *Culture, work and psychology: Invitations to dialogue* Bendassolli,P.F.(ed.) Charlotte,N.C.: Information Age Press (18 sd.)
- Raudaskoski, P. (2010) 'Hi father', 'hi mother'. A multimodal analysis of a significant, identity changing phone call mediated on TV. *Journal of Pragmatics* 42: 426-442. (16s)
- Shweder, R. (1991). *Thinking through Culture: Expeditions in Cultural Psychology*. Cambridge, MA: Harvard. (Chapters: 2, 5) (50s)
- Shotter, J. (2008). *Conversational Realities Revisited: Life, Language, Body and World*. Ohio: Taos Institute Publications, Chapter 1-3 (pp. 14-70) (56s)
- Simmel, G. (1992). Storbyerne og det åndelige liv (J. Holmgaard, Trans.). *Kultur og Klasse*, 71, 73-84. (Original work published in 1903.) [12 sider] <https://tidsskrift.dk/kok/article/view/20290/17880>
- Szulevicz, T & Tanggaard, L. *Pædagogisk-psykologisk praksis – mellem psykometri, konsultation og inklusion*. København: Hans Reitzels Forlag sd.19-145
- Takooshian, H. (2010). Urban psychology. In R. Hutchison (Ed.), *Encyclopedia of urban studies* (pp. 914-918). Los Angeles, CA: SAGE. [4 sider]
- Valsiner, J. (2012). Culture in Psychology: A Renewed Encounter of Inquisitive Minds. In J. Valsiner (Ed.), *The Oxford handbook of culture and psychology*. Pp. 3-24, New York: Oxford University Press. (22s)
- Valsiner, J. (2014). Needed for cultural psychology: Methodology in a new key. *Culture & Psychology*, 20, 3-30. (28s)
- Voutilainen, L. (2012) Responding to emotion in cognitive psychotherapy. In Peräkylä, A. & Sorjonen, M.-L. (eds). *Emotion in Interaction* (pp 235-255). Oxford: OUP. (20s)
- Wagoner, B. (2017). *The Constructive Mind: Frederic Bartlett's Psychology in Reconstruction*. Cambridge: Cambridge University Press. Chapters 3 (access online at AUB) (30s)
- Wegner, C. (2017). *FAQ om innovation*. København: Hans Reitzel sd.14-101
- Wertsch, J. (2002). *Voices of collective remembering*. Cambridge: Cambridge University Press. (Chapter 3). (20s)

Wilkinson, S. & Kitzinger, C. (2008). Conversation Analysis. In Willig, C. & Stainton-Rogers, W. (eds.) *The SAGE Handbook of Qualitative Research in Psychology* (54-72). London: Sage (18s)

Zieleniec, A. J. L. (2010). Georg Simmel. In R. Hutchison (Ed.), *Encyclopedia of urban studies* (pp. 717-721). Los Angeles, CA: SAGE. [4 sider]

<http://zorac.aub.aau.dk/login?url=http://dx.doi.org/10.4135/9781412971973.n256>

Arbejds- Konsultations- og Organisationspsykologi (AKO) (SNOW og CCCC) programmerne

Moderne tværfaglig hverdagspsykologi (SNOW) programmet

<p>Modulansvarlige:</p> <p>Thomas Borchmann Borchman@hum.aau.dk</p> <p>Nik Kharlamov nikita@hum.aau.dk</p> <p>Undervisere:</p> <p>Thomas Borchmann borchman@hum.aau.dk</p> <p>Nik Kharlamov nikita@hum.aau.dk</p> <p>Einar B. Baldursson ainarb@hum.aau.dk</p> <p>Bendt Torpegård Pedersen torpe@hum.aau.dk</p> <p>Laura Petrini lap@hum.aau.dk</p> <p>Ole Mikael Spaten oms@hum.aau.dk</p> <p>Marita Svane msvane@business.aau.dk</p>
<p>Placering: 7 semester</p>
<p>Type og sprog: Professionsprogram – dansk</p>
<p>Mål: Jfr. studieordning for 7 semester videregående anvendt psykologi</p>
<p>Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre</p> <p>Programmet er et delprogram i professionsprogrammet AKO, der dels fokuserer på at opkvalificere kandidater til at arbejde med individer, grupper og organisationer i forhold til problematikker der bl.a. vedrører trivsel, samarbejde, high-performance og produktivitet, dels fokuserer på at opkvalificere kandidater i forhold til at varetage det psykologfaglige arbejde med en bred vifte af konsultative og hverdagspsykologiske problemstillinger på individ og gruppeniveau.</p>

Omfang og forventninger

14 forelæsninger af 2 timer, 1 forelæsning af 3 timer, 3 konferencer af 3 timer, samt 2 forelæsninger af 4 timer, der tilsammen rummer kursets pensum på 1000 sider.

Deltagere

Studerende, der er optaget på professionsprogram udbudt af Snow årgang 2019.

Deltagerforudsætninger

Bachelor i psykologi

Kursusbeskrivelse

Omdrejningspunktet for kurset - og delprogrammet som sådan - er *Moderne Tværfaglig Hverdagspsykologi*, hvor hovedfokus særligt er rettet mod anvendelsesorienterede sammenhænge og klinisk arbejde. Delprogrammet tager afsæt i – og integrerer – en række forskellige fagdiscipliner, herunder *arbejds- og organisationspsykologi, klinisk psykologi, socialpsykologi og teknologipsykologi*

Den arbejds- og organisationspsykologiske søjle

Undervisningen tilknyttet søjle vedr. arbejds- og organisationspsykologi sætter dels fokus på centrale karakteristika ved moderne arbejde, arbejdsorganiseringer og styringsformer og den betydning som samme har for menneskers selvopfattelse og psykiske velbefindende, dels fokus på intervention på hhv. individ og organisationsniveau. I tilknytning til intervention lægges der særligt vægt på interventionsbidrag, der fokuserer på forbedret arbejdsmiljø og stressforebyggelse og behandling.

Den klinisk psykologiske søjle

Undervisningen tilknyttet søjlen i klinisk psykologi sætter særligt fokus på stress, hverdagslidelser og smerte. Der vil i undervisningen være fokus på hvordan det moderne liv (herunder det moderne arbejde) medfører stressbelastninger, samt nye psykiske hverdagslidelser som angst og depression, og på hvorledes psykologen kan agere i forhold hertil. Desuden vil undervisningen have fokus på smerteerfaringer og fokus på hvordan biologiske, sociale og psykologiske faktorer kan påvirke disse.

Den socialpsykologiske søjle

Undervisningen tilknyttet søjlen i socialpsykologi fokuserer på den sociale psyke og på hvordan den sociale psyke har ændret sig i den moderne verden. Der fokuseres bl.a. på emner som selvværd, selv-fremhævelse (selv-enhancement), selvoptagethed (narcissisme og dens forskellige former), psykens vedligeholdelse (konsonans og dissonans) og identitetspsykologiske processer der omfatter social identitet og social sammenligning. Der vil også være fokus på hvordan man kan trække på denne viden i forbindelse med behandling af nye psykiske hverdagslidelser.

Den teknologipsykologiske søjle

Undervisningen tilknyttet den teknologipsykologiske søjle fokuserer på de psykologiske konsekvenser af øget teknologisering, herunder den øgede digitalisering og brug af IT-systemer til at mediere menneskers arbejde og samarbejde såvel som sociale relationer. Der introduceres til forskellige teoretiske og metodologiske tilgange til forståelse og udredning af disse

processer/konsekvenser, og introduceres også til muligheder for forebyggelse og konsekvenshåndtering i forhold til såvel enkeltindivider som sociale systemer og organisationer

Desuden inkluderes i år et mindre coaching-modul, som følge af programsammenlægning

Forelæsningsstemaer, forelæsere og varighed fremgår af nedenstående skema:

Kursusgang/ deltagere	Emne	Dato	Tidsrum	Forelæse
1	Introduktion til Arbejdsmiljøpsykologi II; Identifikation af belastninger/udfordringer i det moderne arbejde Litteratur 6-10 (SAP7 & 8)	9/9	2 timer	TB/BTP
2	Introduktion til coaching psykologisk intervention I Litteratur 54-57	9.9	10-12 2 KT/8 LT	OMS
3	Introduktion til coaching psykologisk intervention II Litteratur 54-57	23.9	10-12 2 KT/8 LT	OMS
4	Introduktion til smerteforskning I: Smerters multi-dimensionelle natur - En bio-psyk-social tilgang til forståelse af smerte og smerteadfærd. Litteratur 44 – 47 (SAP 46)	28.10	8-10 2 KT/8 LT	LP
Arbejds- og Organisationspsykologi				
5	Introduktion til arbejdsmiljøpsykologi I: Traditionens meritter og udfordringer Litteratur 0 -5	(skal placeres mellem 3/9 – 6/9)	2 timer	TB/BTP
6	Introduktion til arbejdsmiljøpsykologi III; Fastholdelse/genetablering af kritisk organisationsforståelse og fokus på kollektivs betydning Litteratur 11- 17	Efter 9/9 før 1/10	2 timer	TB/BTP
7	Introduktion til arbejdsmiljøpsykologi IV: Forståelse af belastningsreaktioner Litteratur 18 - 20	Efter 9/9 før 1/10	2 timer	EBB
8	Organisationen i et Kulturperspektiv Litteratur 60-62	19.9	8-12 4 KT/16LT	MS
9	Introduktion til coaching psykologisk intervention III Litteratur 58-59	30.9	10-14 4 KT/16LT	OMS
10	KONFERENCE	Efter 9/9 før 1/10	3 timer	TB/BTP/EE
Socialpsykologi				
11	Socialpsykologi I: Selvets vedligeholdelse Litteratur 21-24	Oktober	2 timer	EBB
12	Socialpsykologi II: Konsonans og dissonans Litteratur 25- 28	Oktober	2 timer	EBB
13	Socialpsykologi III: Viljestyrke og motivation Litteratur 29-32	Oktober	2 timer	EBB
14	KONFERENCE	Oktober	3 timer	TB/BTP/EE
Teknologipsykologi				
15	Introduktion til teknologipsykologi I: Mennesker, maskiner, organisationer og systemer Litteratur 33-35	November	2 timer	NK
16	Introduktion til teknologipsykologi II: Arbejde, kommunikation og samarbejde i menneske-maskine-organisations-systemer Litteratur 36 - 39	November	2 timer	NK

17	Introduktion til teknologipsykologi III: Individuel, distribueret og systemisk kognition på arbejdspladsen Litteratur 40-43	November	2 timer	NK	
18	KONFERENCE	November	3 timer	TB/BTP/EB/NK	
Klinisk psykologi					
19	Introduktion til smerteforskning II: En kognitiv-adfærds model af smerte: Betydningen af følelser, tanker og adfærd Litteratur 48 - 50	December	2 timer	LP	
20	Introduktion til smerteforskning III: Ny tilgange til forståelsen af kroniske smertetilstande Litteratur 51 - 53	December	3 timer	LP	

BESKRIVELSE AF DE ENKELTE FORELÆSNINGER & WORKSHOPS

FÆLLES FOR HELE ÅRGANGEN (4 Forelæsninger)

1) Introduktion til arbejdsmiljøpsykologi II: Identifikation af belastninger/udfordringer i det moderne arbejde

På forelæsningen ses nærmere på belastninger/udfordringer i det moderne arbejde

Forelæsningsens pensum:

Alle:

- Kalleberg, Arne L. 2009. "Precarious Work, Insecure Workers: Employment Relations in Transition." *American Sociological Review* 74:1–22. (20 sider)
- Greg McCarthy, Xianlin Song & Kanishka Jayasuriya (2017) The proletarianisation of academic labour in Australia, *Higher Education Research & Development*, 36:5, 1017-1030, DOI: 10.1080/07294360.2016.1263936 (12 sider)

Supplerende for Snow-studerende:

- Lapido, D., Mankelow & Burchell (2003) Working like a dog, sick as a dog: job intensification in the late twentieth century, I Burchell, Deakin, Michie & Rubery (Eds.). *Systems of Production - Markets, organisations and performance*. 89 – 103. London: Routledge (14 sider)
- Mats Alvesson and André Spicer. A Stupidity-Based Theory of Organizations. *Journal Of Management Studies*, 49(7), pp. 1194-1220. (22 sider)
- Allvin, M.; Aronsson, G.; Hagström, T.; Johansson, G. & Lundberg, U. (2011). The new Rules of work: On flexible work and how to manage it I *Work without Boundaries*. P. 25 – 65 (35 sider)

2) Introduktion til coaching psykologisk intervention I. Kritiske nedslag i nogle videnskabs-historiske og -teoretiske positioner, inden for psykologisk praksis og intervention: Psykodynamisk, systemisk-narrativ, kognitiv og humanistisk-eksistentiel baseret coaching psykologisk intervention

Som eksempel på en psykologisk praksis og interventionsform vælges coaching, der som psykologisk disciplin blev startet med udgivelsen af Coleman Griffith's værk *Psychology of Coaching* i 1926.

Coaching psykologien har dermed været underkastet videnskabelige undersøgelser siden begyndelsen af sidste århundrede. Tillige har coaching været anvendt i vid udstrækning indenfor arbejds-, konsultations- og organisationspsykologien i erhvervslivet i mindst et halvt hundred år. Samtalekunst i form af coaching som anvendt ledelsespsykologi er dermed vidt og bredt udbredt. Paradokser er at det først er fra begyndelsen af årtusind skiftet at der f.eks. i den britiske og danske psykologforening er dannet faglige selskaber til diskussion, erfaringsudveksling og videreudvikling af en videnskabelig funderet coachingpsykologi. Forelæsningen fremstiller skillelinjer (og mudrede vande) mellem psykoterapi og coaching psykologien. Empirisk forankring og evidensbaserede undersøgelser bliver endvidere

problematiseret og fremstillet. Forelæsningsen rummer endvidere eksempler på flere af de toneangivende psykologiske skoledannelser med de afledte coaching tilgange som f.eks. psykodynamisk coaching, systemisk coaching, kognitiv coaching osv. Grundlaget for at forstå udviklingen vil være et historiske rids, hvorefter der fremstilles fundamentale coaching færdigheder med hovedvægt på de væsentligste kompetenceområder. Vi vil se på forskellige typiske faser i en coaching session, coaching i plenum efterfulgt af gruppesessioner. Vi diskuterer endvidere og afprøver det integrative, multiparadigmatiske udgangspunkt samt de pædagogiske principper som indgår i action-reflection-learning.

Forelæsningsens pensum:

- Jensen, T. R., Høyer, T. R., & Spaten, O. M. (2018). Narrative Therapy and Narrative Coaching: Distinctions and similarities. *The Danish Journal of Coaching Psychology*, 1(1), 27-38. [11 sider]
- Spaten, O. M. (2018). Visiting the psychotherapy versus coaching psychology conundrum. *The Danish Journal of Coaching Psychology*, 1(1), 7-16. [9 sider]
- Lautsten, M., Frederiksen, U. D., Jensen, T. R., & Spaten, O. M. (2018). Cognitive behavioural coaching - And notes on its foundation in cognitive behavioural therapy. *The Danish Journal of Coaching Psychology*, 1(1), 39-50. [11 sider]
- Dalsgaard, L. H., Holst, N. L., Jensen, T. R., & Spaten, O. M. (2018). Psychodynamic Therapy, Coaching and Coaching Psychology interface. *The Danish Journal of Coaching Psychology*, 1(1), 17-26. [9 sider]

3) Introduktion til coaching psykologisk intervention II. Kritiske nedslag i nogle videnskabshistoriske og -teoretiske positioner, inden for psykologisk praksis og intervention: Psykodynamisk, systemisk-narrativ, kognitiv og humanistisk-eksistentiel baseret coaching psykologisk intervention (2. halvdel af workshop)

Som eksempel på en psykologisk praksis og interventionsform vælges coaching, der som psykologisk disciplin blev startet med udgivelsen af Coleman Griffith's værk *Psychology of Coaching* i 1926. Coaching psykologien har dermed været underkastet videnskabelige undersøgelser siden begyndelsen af sidste århundrede. Tillige har coaching været anvendt i vid udstrækning indenfor arbejds-, konsultations- og organisationspsykologien i erhvervslivet i mindst et halvt hundred år. Samtalekunst i form af coaching som anvendt ledelsespsykologi er dermed vidt og bredt udbredt. Paradokser er at det først er fra begyndelsen af årtusind skiftet at der f.eks. i den britiske og danske psykologforening er dannet faglige selskaber til diskussion, erfaringsudveksling og videreudvikling af en videnskabelig funderet coachingpsykologi. Forelæsningsen fremstiller skillelinjer (og mudrede vande) mellem psykoterapi og coaching psykologien. Empirisk forankring og evidensbaserede undersøgelser bliver endvidere problematiseret og fremstillet. Forelæsningsen rummer endvidere eksempler på flere af de toneangivende psykologiske skoledannelser med de afledte coaching tilgange som f.eks. psykodynamisk coaching, systemisk coaching, kognitiv coaching osv. Grundlaget for at forstå udviklingen vil være et historiske rids, hvorefter der fremstilles fundamentale coaching færdigheder med hovedvægt på de væsentligste kompetenceområder. Vi vil se på forskellige typiske faser i en coaching session, coaching i plenum efterfulgt af gruppesessioner. Vi diskuterer endvidere og afprøver det integrative, multiparadigmatiske udgangspunkt samt de pædagogiske principper som indgår i action-reflection-learning.

Forelæsningsens pensum:

- Jensen, T. R., Høyer, T. R., & Spaten, O. M. (2018). Narrative Therapy and Narrative Coaching: Distinctions and similarities. *The Danish Journal of Coaching Psychology*, 1(1), 27-38. [11 sider]
- Spaten, O. M. (2018). Visiting the psychotherapy versus coaching psychology conundrum. *The Danish Journal of Coaching Psychology*, 1(1), 7-16. [9 sider]
- Lautsten, M., Frederiksen, U. D., Jensen, T. R., & Spaten, O. M. (2018). Cognitive behavioural coaching - And notes on its foundation in cognitive behavioural therapy. *The Danish Journal of Coaching Psychology*, 1(1), 39-50. [11 sider]

- Dalsgaard, L. H., Holst, N. L., Jensen, T. R., & Spaten, O. M. (2018). Psychodynamic Therapy, Coaching and Coaching Psychology interface. The Danish Journal of Coaching Psychology, 1(1), 17-26. [9 sider]

4) Introduktion til smerteforskning I: Smerters multi-dimensionelle natur - En bio-psyk-social tilgang til forståelse af smerte og smerteadfærd

På forelæsningen introduceres til smerteforskning og grundlæggende måder at forstå smerte og smerteadfærd på.

Forelæsningens pensum:

- Linton SJ, Shaw WS (2011). Impact of psychological factors in the experience of pain. Physical Therapy vol. 91, No 5, pp.700-711.
- Sturgeon JA & Zautra AJ (2016). Social pain and physical pain: shared paths to resilience. Pain Management
- Eccleston C. (2001) Role of psychology in pain management. British Journal of Anaesthesia 87, pp. 144-152.
- Hadjistavropoulos, T., et.al., (2011) "A Biopsychosocial formulation of pain Communication" Psychological Bulletin, vol. 137, no 6, 910-939.

SNOW-SPECIFIKKE FORELÆSNINGER OG KONFERENCER (16 forelæsninger/konferencer)

5) Introduktion til arbejdsmiljøpsykologi I: Traditionens meritter og udfordringer

På forelæsningen introduceres til arbejdsmiljøpsykologi med særligt vægt på traditionens meritter og udfordringer

Forelæsningens pensum:

- Mogens Agervoldt (2003) Fra fremmedgørelse til arbejdsmiljøpsykologi. Kap. 3 i Det psykosociale arbejdsmiljø. Si. 75 – 91. Aarhus Universitetsforlag
- Allvin, M. & Aronsson, G. (2003). The Future of Work Environment Reforms Does the concept of Work Environment Apply within the New Economy?
- Christian Korunka & Bettina Kubicek (2017). Job Demands in a Changing World of Work. Job Demands in a Changing World of Work pp 1-5|
- Bettina Kubicek, Matea Paškvan, Johanna Bunner (2017). The Bright and Dark Sides of Job Autonomy. I Job Demands in a Changing World of Work. pp 45-63
- Bettina Kubicek & Christian Korunka (2017). The present and future of work. Some Concluding remarks and reflections on upcoming trends. I Job Demands in a Changing World of Work pp 153-160|
- Allvin, M. (2008). New rules of work. I: The individual in the changing Working life.

6) Introduktion til arbejdsmiljøpsykologi III; Fastholdelse/ genetablering af kritisk organisationsforståelse og fokus på kollektivs betydning

På forelæsningen fokuseres på udvalgte udfordringer for en moderne arbejdsmiljøpsykologi, herunder betydning af fastholdelse/genetablering af kritisk organisationsforståelse og fokus på kollektivs betydning

Forelæsningens pensum:

- Crowley, M (2012) Control and Dignity in Professional, Manual and Service-Sector Employment Organization Studies 33(10) 1383–1406

- Martha Crowley, Daniel Tope, Lindsey Joyce Chamberlain and Randy Hodson: Neo-Taylorism at Work: Occupational Change in the Post-Fordist Era *Social Problems* Vol. 57, No. 3 (August 2010), pp. 421-447
- Karlsson, Skorstad og Axelsson (2015) On the Track of the Worker Collectivity: Its Various Adventures Over the Past 60 Years. *SAGE Open* April-June 2015: 1–13
- Vallas Empowerment Redux: Structure, Agency, and the Remaking of Managerial Authority
- Semmer, N.; Jacobshagen; N. Meier; L.; Elfering; A.; Beehr, T.; Kälin, W. & Tschan; F. (2015). Illegitimate tasks as a source of work stress. *Work and Stress*
- Wanja Astvik, Marika Melin & Michael Allvin (2014) Survival strategies in social work: a study of how coping strategies affect service quality, professionalism and employee health, *Nordic Social Work Research*, 4:1, 52-66, DOI: 10.1080/2156857X.2013.801879
- Christian Korunka (2017). Challenges for Job design. *Job Demands in a Changing World of Work* pp 131-148

7) Introduktion til arbejdsmiljøpsykologi IV: Forståelse af belastningsreaktioner

På forelæsningen fokuseres på udvalgte udfordringer for en moderne arbejdsmiljøpsykologi, herunder etablering af ny forståelse af belastningsreaktioner

Forelæsningens pensum:

- Greenberg, N., Carr, J. A., & Summers, C. H. (2002). Causes and consequences of stress. *Integrative and Comparative Biology*, 42(3), 508-516
- Andreassen, C. S., Griffiths, M. D., Hetland, J., Kravina, L., Jensen, F., & Pallesen, S. (2014). The prevalence of workaholism: A survey study in a nationally representative sample of Norwegian employees. *PloS one*, 9(8)
- Berset, M., Elfering, A., Lüthy, S., Lüthy, S., & Semmer, N. K. (2011). Work stressors and impaired sleep: Rumination as a mediator. *Stress and Health*, 27(2), e71-e82.

8) Organisationen i et Kulturperspektiv

På forelæsningen sættes fokus på forskellige måder at forstå organisationskultur på. Vi diskuterer konsekvenserne af de forskellige måder at tilgå organisationskultur på mht. hvad de kan bidrage med og hvad deres begrænsninger er. Der undervises i uddrag fra følgende kultursyn: performancekultur, Scheins funktionalistiske organisationskultur, Gertz' fortolkende kulturforståelse samt Martins Three-Perspective-Framework. Igennem dette indblik skabes en oversigt over, hvordan kultur overordnet kan forstås som en adfærdsregulerende værdiorientering eller som en meningsskabende proces imellem mennesker.

Forelæsningens pensum:

- Miller, K. (2012). *Organizational Communication; approaches and processes*. Wadsworth, Canada. International edition. Chapter 5: Cultural Approaches. (pp. 79-96) [17 s.]
- E. H. Schein (1990) *Organizational Culture*, *American Psychologist*, February, 109–119 [10 s.]
- C. Geertz (1993). *The Interpretations of Cultures*. Fontana Press: New York, USA (pp. 3-30) [27 s.]

9) Introduktion til coaching psykologisk intervention III. Teoretiske positioner og coaching psykologisk intervention i forhold til specifikke populationer som mellemledere og unge

Som eksempel på en psykologisk praksis og interventionsform vælges coaching og der gives oplæg om forskellige målgrupper og temaer inden for nyere coachingpsykologi. Se i øvrigt generelt beskrivelsen under introduktion II.

Forelæsningens pensum:

- Spaten, O. M. (2020, submitted). Working with Young People and Youth Coaching. In S. O’Riordan & S. Palmer (Eds.), *Introduction to Coaching Psychology* (1 ed.). New York and London: Taylor and Francis.
- Spaten, O. M. (2016). Leadership, power and symmetry: Power and Relationship between manager and employee. *Danish Journal of Coaching Psychology*, 5, 1, 17-34.

10) KONFERENCE

Septemberkonferencen baseres på deltageroplæg og afrunder del vedr. arbejds- og organisationspsykologi

11) Socialpsykologi I: Selvets vedligeholdelse

På forelæsningen sættes fokus på selvets vedligeholdelsesprocesser

Forelæsningens pensum:

- Sedikides, C. (1993). Assessment, enhancement, and verification determinants of the self-evaluation process. *Journal of personality and social psychology*, 65(2), 317-335
- Sedikides, C., & Strube, M. J. (1995). The multiply motivated self. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21(12), 1330-1335
- Crocker, J., & Park, L. E. (2004). The costly pursuit of self-esteem. *Psychological bulletin*, 130(3), 392.
- Swann Jr, W. B., Pelham, B. W., & Krull, D. S. (1989). Agreeable fancy or disagreeable truth? Reconciling self-enhancement and self-verification. *Journal of personality and social psychology*, 57(5), 782.

12) Socialpsykologi II: Konsonans og dissonans

På forelæsningen sættes fokus på konsonans og dissonans

Forelæsningens pensum:

- Elliot, A. J., & Devine, P. G. (1994). On the motivational nature of cognitive dissonance: Dissonance as psychological discomfort. *Journal of personality and social psychology*, 67(3), 382.
- Aronson, E. (1992). The return of the repressed: Dissonance theory makes a comeback. *Psychological inquiry*, 3(4), 303-311.
- Greenwald, A.G.. (1975). On the Inconclusiveness of of Dissonance Versus Self-Perception Theories.
- Franks, D. D., & Gecas, V. (1992). Autonomy and Conformity in Cooley's Self-Theory: The Looking-Glass Self and Beyond. *Symbolic Interaction*, 15(1), 49-68.

13) Socialpsykologi III: Viljestyrke og motivation

På forelæsningen sættes fokus på viljestyrke og motivation

Forelæsningens pensum:

- Muraven, M., Tice, D. M., & Baumeister, R. F. (1998). Self-control as a limited resource: regulatory depletion patterns. *Journal of personality and social psychology*, 74(3), 774.
- Baumeister, R. F., & Vohs, K. D. (2007). Self-Regulation, ego depletion, and motivation. *Social and personality psychology compass*, 1(1), 115-128.
- Fiske, A. P. (1992). The four elementary forms of sociality: framework for a unified theory of social relations. *Psychological review*, 99(4), 689.
- Gintis, H., van Schaik, C., & Boehm, C. (2015). Zoon politikon - The Evolutionary Origins of Human Political Systems. *Current Anthropology*, 56(3), 327.

14) KONFERENCE

Oktober-konferencen baseres på deltageroplæg og afrunder del vedr. socialpsykologi

15) Introduktion til teknologipsykologi I: Mennesker, maskiner, organisationer og systemer

På forelæsningen introduceres til teknologipsykologi

Forelæsningens pensum:

- Kool, V. K., & Agrawal, R. (2016). *Psychology of technology*. Cham, Switzerland: Springer. Chapter 1: The emerging nature of psychology of technology.
- Heidegger, M. (2014). The question concerning technology (W. Lovitt, Trans.). In R. C. Scharff & V. Dusek (Eds.), *Philosophy of technology. The technological condition: An anthology* (2nd ed., pp. 305-317). Malden, MA: Wiley Blackwell.
- McFarland, L. A., & Ployhart, R. E. (2015). Social media: A contextual framework to guide research and practice. *Journal of Applied Psychology*, 100(6), 1653-1677

16) Introduktion til teknologipsykologi II: Arbejde, kommunikation og samarbejde i menneske-maskine-organisations-systemer

På forelæsningen sættes fokus på kommunikation og samarbejde i menneske-maskine-organisations-systemer

Forelæsningens pensum:

- Nørmark, D., & Jensen, A. F. (2018). *Pseudoarbejde—Hvordan vi fik travlt med at lave ingenting*. København, Danmark: Gyldendal. Kapitel 2—Noget er råddent på vores arbejdsplads
- Sharrock, W., & Button, G. (2011). Engineering investigations: What is made visible in making work visible? In M. H. Szymanski & J. Whalen (Eds.), *Making work visible: Ethnographically grounded case studies of work practice* (pp. 34-50). Cambridge, England: Cambridge University Press
- Suchman, L. (2000). Making a case: 'Knowledge' and 'routine' work in document production. In P. Luff, J. Hindmarsh & C. Heath (Eds.), *Workplace studies: Recovering work practice and informing system design* (pp. 29-45). Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Mondada, L. (2011). Understanding as an embodied, situated and sequential achievement in interaction. *Journal of Pragmatics*, 43(2), 542-552. doi:j.pragma.2010.08.019

17) Introduktion til teknologipsykologi III: Individuel, distribueret og systemisk kognition på arbejdspladsen

På forelæsningen sættes fokus på kognition på arbejdspladsen

Forelæsningens pensum:

- Ziegler, D. A., Mishra, J., & Gazzaley, A. (2015). The acute and chronic impact of technology on our brain. In L. D. Rosen, N. A. Cheever & L. M. Carrier (Eds.), *The Wiley handbook of psychology, technology, and society* (pp. 3-19). Malden, MA: Wiley. doi:10.1002/9781118771952
- Endsley, M. R. (2015). Situation awareness misconceptions and misunderstandings. *Journal of Cognitive Engineering and Decision Making*, 9(1), 4-32. doi:10.1177/1555343415572631
- Lavie, N. (2010). Attention, distraction, and cognitive control under load. *Current Directions in Psychological Science*, 19(3), 143-148. doi:10.1177/0963721410370295

- Dismukes, R. K. (2012). Prospective memory in workplace and everyday situations. *Current Directions in Psychological Science*, 21(4), 215-220. doi:10.1177/0963721412447621

18) KONFERENCE

Novemberkonferencen baseres på deltageroplæg og afrunder del vedr. teknologipsykologi

19) Introduktion til smerteforskning II: En kognitiv-adfærds model til forståelse af smerte: Betydningen af følelser, tanker og adfærd

På forelæsningen sættes fokus på en kognitiv-adfærds model til forståelse af smerte

Forelæsningens pensum:

- Vlæyen J.W.S. and Linton S.J. (2000). Fear-avoidance and its consequences in chronic musculoskeletal pain: a state of the art. *Pain*, vol. 85, pp.: 317-332
- Sullivan MJL et al. (2001). Theoretical perspectives on the relationship between catastrophizing and pain. *The Clinical Journal of Pain*, 17, pp.: 52-64.
- Quartana PJ, Campbell CM, Edwards RR (2009). Pain Catastrophizing: a critical review. *Expert Rev Neurother* 9, 745-758

20) Introduktion til smerteforskning III: Ny tilgange til forståelsen af kroniske smertetilstande

På forelæsningen sættes fokus på Ny tilgange til forståelsen af kroniske smertetilstande

Forelæsningens pensum:

- Flor H. (2008) Maladaptive plasticity, memory for pain and phantom limb pain: review and suggestions for new therapies. *Expert Rev. Neurotherapeutics* 8, 809-8189
- Lotze M & Moseley L (2007) Role of distorted body image in pain. *Current Rheumatology Reports* 9, 488-496
- Li A, Montano Z, Chen VJ, Gold JL (2011). Virtual reality and pain management: current trends and future directions. *Pain Management* 1, 147-157

Øvrige aktiviteter:

I forbindelse med udbud af coaching modul inviteres SNOWstuderende også til følgende workshops:

12.09. Coaching Psychology and Positive Psychology - Complementary Partners in Creating Positive Change (halv-dagsworkshop) ved Dr. Suzy Green, Sydney University

The complementary fields of Coaching Psychology and Positive Psychology have much to offer each other in individual coaching and in larger positive change programs within education and workplaces. This workshop will provide an introduction to the field of Positive Psychology Coaching reviewing key theories, tools and techniques for use in one-on-one coaching. Participants will have the opportunity to review a case study and in addition engage in co-coaching practice to put knowledge into action.

Anbefalet litteratur for en optimal forberedelse:

- Panchal, S. Palmer, S. & Green, S. (2019). From positive psychology to the development of positive coaching psychology. In S. Palmer & A. Whybrow (Eds.), *Handbook of coaching psychology: a guide for practitioners* (2 ed., pp. 51-67). London; New York: Routledge.

- Schein, E. H. (2003). Five traps for consulting psychologists: or, How I learned to take culture seriously. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 55(2), 75-83

18.09. Using self-acceptance techniques to tackle self-esteem issues in the coaching context: a cognitive behavioural approach (hel-dagsworkshop) ved Dr. Stephen Palmer, University of London

Formålet med denne workshop er at blive vidende om forholdet mellem selv-accept og selvværd. "Often in coaching or counselling enhancing self-esteem can sometimes lead to future problems when the person fails to achieve or maintain their life goals. Whereas enhanced self-acceptance does not depend upon achievement or other attributes.

Workshop participants will have the opportunity to practise using self-acceptance techniques in pair work or triads. The approach is based on the published works of Lazarus, Ellis, Dryden, Wilding and Palmer.

Anbefalet litteratur for en optimal forberedelse:

- Corrie, S., & Palmer, S. (2014). Coaching individuals with perfectionistic tendencies: When high standards help and hinder. *International Coaching Psychology Review*, 9, 1, 67-80.
- Sokratis, D., & Palmer, S. (2015). Self-esteem within cognitive behavioural coaching: a theoretical framework to integrate theory with practice. *Coaching: An International Journal of Theory, Research and Practice*, 8, 2, 137-153.

Nærmere information om disse to workshop følger

Litteratur-oversigt		
Arbejds & Organisationspsykologi		
0	Mogens Agervoldt (2003) Fra fremmedgørelse til arbejdsmiljøpsykologi. Kap. 3 i Det psykosociale arbejdsmiljø. Si. 75 – 91. Aarhus Universitetsforlag	16
1	Allvin, M. & Aronsson, G. (2003). The Future of Work Environment Reforms Does the concept of Work Environment Apply within the New Economy?	13
2	Christian Korunka & Bettina Kubicek (2017). Job Demands in a Changing World of Work. Job Demands in a Changing World of Work pp 1-5	5
3	Bettina Kubicek, Matea Paškvan, Johanna Bunner (2017). The Bright and Dark Sides of Job Autonomy. Job Demands in a Changing World of Work. pp 45-63.	18
4	Bettina Kubicek & Christian Korunka (2017). The present and future of work. Some Concluding remarks and reflections on upcoming trends. Job Demands in a Changing World of Work pp 153-160	8
5	Allvin, M. (2008). New rules of work. I: The individual in the changing Working life.	26
6	Lapido, D., Mankelov & Burchell (2003) Working like a dog, sick as a dog: job intensification in the late twentieth century, Burchell, Deakin, Michie & Rubery (Eds.). <i>Systems of Production - Markets, organisations and performance</i> . 89 – 103. London: Routledge	14
7	Kalleberg, Arne L. 2009. "Precarious Work, Insecure Workers: Employment Relations in Transition." <i>American Sociological Review</i> 74:1–22.	20
8	Greg McCarthy, Xianlin Song & Kanishka Jayasuriya (2017) The proletarianisation of academic labour in Australia, Higher Education Research & Development, 36:5, 1017-1030, DOI: 10.1080/07294360.2016.1263936	12
9	Allvin, M.; Aronsson, G.; Hagström, T.; Johansson, G. & Lundberg, U. (2011). The new Rules of work: On flexible work and how to manage it <i>Work without Boundaries</i> . P. 25 – 65	35
10	Mats Alvesson and André Spicer. A Stupidity-Based Theory of Organizations. <i>Journal Of Management Studies</i> , 49(7), pp. 1194-1220.	22
11	Crowley, M (2012) Control and Dignity in Professional, Manual and Service-Sector Employment Organization <i>Studies</i> 33(10) 1383–1406	20
12	Martha Crowley, Daniel Tope, Lindsey Joyce Chamberlain and Randy Hodson: Neo-Taylorism at Work: Occupational Change in the Post-Fordist Era <i>Social Problems</i> Vol. 57, No. 3 (August 2010), pp. 421-447	23
13	Karlsson, Skorstad og Axelsson (2015) On the Track of the Worker Collectivity: Its Various Adventures Over the Past 60 Years. <i>SAGE Open</i> April-June 2015: 1–13 (	12
14	Vallas Empowerment Redux: Structure, Agency, and the Remaking of Managerial Authority ¹	39

15	Semmer, N.; Jacobshagen; N. Meier; L.; Elfering; A.; Beehr, T.; Kälin, W. & Tschan; F. (2015). Illegitimate tasks as a source of work stress. <i>Work and Stress</i> .	24
16	Wanja Astvik, Marika Melin & Michael Allvin (2014) Survival strategies in social work: a study of how coping strategies affect service quality, professionalism and employee health, <i>Nordic Social Work Research</i> , 4:1, 52-66, DOI: 10.1080/2156857X.2013.801879	12
17	Christian Korunka (2017). Challenges for Job design. <i>Job Demands in a Changing World of Work</i> pp 131-148	16
18	Greenberg, N., Carr, J. A., & Summers, C. H. (2002). Causes and consequences of stress. <i>Integrative and Comparative Biology</i> , 42(3), 508-516.	6
19	Andreassen, C. S., Griffiths, M. D., Hetland, J., Kravina, L., Jensen, F., & Pallesen, S. (2014). The prevalence of workaholism: A survey study in a nationally representative sample of Norwegian employees. <i>PLoS one</i> , 9(8), e102446.	8
20	Berset, M., Elfering, A., Lüthy, S., Lüthi, S., & Semmer, N. K. (2011). Work stressors and impaired sleep: Rumination as a mediator. <i>Stress and Health</i> , 27(2), e71-e82.	10
Socialpsykologi		
21	Sedikides, C. (1993). Assessment, enhancement, and verification determinants of the self-evaluation process. <i>Journal of personality and social psychology</i> , 65(2), 317-335	20
22	Sedikides, C., & Strube, M. J. (1995). The multiply motivated self. <i>Personality and Social Psychology Bulletin</i> , 21(12), 1330-1335	4
23	Crocker, J., & Park, L. E. (2004). The costly pursuit of self-esteem. <i>Psychological bulletin</i> , 130(3), 392.	16
24	Swann Jr, W. B., Pelham, B. W., & Krull, D. S. (1989). Agreeable fancy or disagreeable truth? Reconciling self-enhancement and self-verification. <i>Journal of personality and social psychology</i> , 57(5), 782.	10
25	Elliot, A. J., & Devine, P. G. (1994). On the motivational nature of cognitive dissonance: Dissonance as psychological discomfort. <i>Journal of personality and social psychology</i> , 67(3), 382.	13
26	Aronson, E. (1992). The return of the repressed: Dissonance theory makes a comeback. <i>Psychological inquiry</i> , 3(4), 303-311.	10
27	Greenwald, A.G.. (1975). On the Inconclusiveness of of Dissonance Versus Self-Perception Theories.	9
28	Franks, D. D., & Gecas, V. (1992). Autonomy and Conformity in Cooley's Self-Theory: The Looking-Glass Self and Beyond. <i>Symbolic Interaction</i> , 15(1), 49-68.	20
29	Muraven, M., Tice, D. M., & Baumeister, R. F. (1998). Self-control as a limited resource: regulatory depletion patterns. <i>Journal of personality and social psychology</i> , 74(3), 774.	8
30	Baumeister, R. F., & Vohs, K. D. (2007). Self-Regulation, ego depletion, and motivation. <i>Social and personality psychology compass</i> , 1(1), 115-128.	12

31	Fiske, A. P. (1992). The four elementary forms of sociality: framework for a unified theory of social relations. <i>Psychological review</i> , 99(4), 689.	35
32	Gintis, H., van Schaik, C., & Boehm, C. (2015). Zoon politikon - The Evolutionary Origins of Human Political Systems. <i>Current Anthropology</i> , 56(3), 327.	28
Teknologipsykologi		
33	Kool, V. K., & Agrawal, R. (2016). <i>Psychology of technology</i> . Cham, Switzerland: Springer. Chapter 1: The emerging nature of psychology of technology. doi:10.1007/978-3-319-45333-0_1	41
34	Heidegger, M. (2014). The question concerning technology (W. Lovitt, Trans.). In R. C. Scharff & V. Dusek (Eds.), <i>Philosophy of technology. The technological condition: An anthology</i> (2nd ed., pp. 305-317). Malden, MA: Wiley Blackwell.	13
35	McFarland, L. A., & Ployhart, R. E. (2015). Social media: A contextual framework to guide research and practice. <i>Journal of Applied Psychology</i> , 100(6), 1653-1677.	25
36	Nørmark, D., & Jensen, A. F. (2018). <i>Pseudoarbejde—Hvordan vi fik travlt med at lave ingenting</i> . København, Danmark: Gyldendal. Kapitel 2—Noget er råddent på vores arbejdsplads.	15
37	Sharrock, W., & Button, G. (2011). Engineering investigations: What is made visible in making work visible? In M. H. Szymanski & J. Whalen (Eds.), <i>Making work visible: Ethnographically grounded case studies of work practice</i> (pp. 34-50). Cambridge, England: Cambridge University Press.	17
38	Suchman, L. (2000). Making a case: 'Knowledge' and 'routine' work in document production. In P. Luff, J. Hindmarsh & C. Heath (Eds.), <i>Workplace studies: Recovering work practice and informing system design</i> (pp. 29-45). Cambridge, England: Cambridge University Press.	17
39	Mondada, L. (2011). Understanding as an embodied, situated and sequential achievement in interaction. <i>Journal of Pragmatics</i> , 43(2), 542-552. doi:j.pragma.2010.08.019	11
40	Ziegler, D. A., Mishra, J., & Gazzaley, A. (2015). The acute and chronic impact of technology on our brain. In L. D. Rosen, N. A. Cheever & L. M. Carrier (Eds.), <i>The Wiley handbook of psychology, technology, and society</i> (pp. 3-19). Malden, MA: Wiley. doi:10.1002/9781118771952	17
41	Endsley, M. R. (2015). Situation awareness misconceptions and misunderstandings. <i>Journal of Cognitive Engineering and Decision Making</i> , 9(1), 4-32. doi:10.1177/1555343415572631	29
42	Lavie, N. (2010). Attention, distraction, and cognitive control under load. <i>Current Directions in Psychological Science</i> , 19(3), 143-148. doi:10.1177/0963721410370295	6
43	Dismukes, R. K. (2012). Prospective memory in workplace and everyday situations. <i>Current Directions in Psychological Science</i> , 21(4), 215-220. doi:10.1177/0963721412447621	6
Klinisk psykologi		
44	Linton SJ, Shaw WS (2011). Impact of psychological factors in the experience of pain. <i>Physical Therapy</i> vol. 91, No 5, pp.700-711.	11
45	Sturgeon JA & Zautra AJ (2016). Social pain and physical pain: shared paths to resilience. <i>Pain Management</i>	16

46	Eccleston C. (2001) Role of psychology in pain management. <i>British Journal of Anaesthesia</i> 87, pp. 144-152.	8
47	Hadjistavropoulos, T., et.al., (2011) "A Biopsychosocial formulation of pain Communication" <i>Psychological Bulletin</i> , vol. 137, no 6, 910-939.	29
48	Vlæyen J.W.S. and Linton S.J. (2000). Fear-avoidance and its consequences in chronic musculoskeletal pain: a state of the art. <i>Pain</i> , vol. 85, pp.: 317-332.	15
49	Sullivan MJL et al. (2001). Theoretical perspectives on the relationship between catastrophizing and pain. <i>The Clinical Journal of Pain</i> , 17, pp.: 52-64.	12
50	Quartana PJ, Campbell CM, Edwards RR (2009). Pain Catastrophizing: a critical review. <i>Expert Rev Neurother</i> 9, 745-758	23
51	Flor H. (2008) Maladaptive plasticity, memory for pain and phantom limb pain: review and suggestions for new therapies. <i>Exprt Rev. Neurotherapeutics</i> 8, 809-8189	10
52	Lotze M & Moseley L (2007) Role of distorted body image in pain. <i>Current Rheumatology Reports</i> 9, 488-496	8
53	Li A, Montano Z, Chen VJ, Gold JL (2011). Virtual reality and pain management: current trends and future directions. <i>Pain Management</i> 1, 147-157	10
Ekstra tilkommen litteratur i forbindelse med programsammenlægning		
54	Jensen, T. R., Høyer, T. R., & Spaten, O. M. (2018). Narrative Therapy and Narrative Coaching: Distinctions and similarities. <i>The Danish Journal of Coaching Psychology</i> , 1(1), 27-38	11
55	Spaten, O. M. (2018). Visiting the psychotherapy versus coaching psychology conundrum. <i>The Danish Journal of Coaching Psychology</i> , 1(1), 7-16.	9
56	Lautsten, M., Frederiksen, U. D., Jensen, T. R., & Spaten, O. M. (2018). Cognitive behavioural coaching - And notes on its foundation in cognitive behavioural therapy. <i>The Danish Journal of Coaching Psychology</i> , 1(1), 39-50.	11
57	Dalsgaard, L. H., Holst, N. L., Jensen, T. R., & Spaten, O. M. (2018). Psychodynamic Therapy, Coaching and Coaching Psychology interface. <i>The Danish Journal of Coaching Psychology</i> , 1(1), 17-26.	9
58	Spaten, O. M. (2020, submitted). Working with Young People and Youth Coaching. In S. O’Riordan & S. Palmer (Eds.), <i>Introduction to Coaching Psychology</i> (1 ed.). New York and London: Taylor and Francis.	15 sider
59	Spaten, O. M. (2016). Leadership, power and symmetry: Power and Relationship between manager and employee. <i>Danish Journal of Coaching Psychology</i> , 5, 1, 17-34.	16 sider
60	Miller, K. (2012). <i>Organizational Communication; approaches and processes</i> . Wadsworth, Canada. International edition. Chapter 5: Cultural Approaches. (pp. 79-96)	17
61	E. H. Schein (1990) Organizational Culture, <i>American Psychologist</i> , February, 109–119	10
62	C. Geertz (1993). <i>The Interpretations of Cultures</i> . Fontana Press: New York, USA (pp. 3-30)	27

Samlet sidetal	1008 sider
Eksamen: En intern mundtlig prøve med udgangspunkt i udarbejdet synopsis <i>Pensumramme:</i> 1000 sider obligatorisk litteratur. <i>Synopsis med sidetal:</i> 1-3 sider og normeret prøvetid på 30 minutter.	

Universitetsklinikken (UK) og Børne og Ungdoms Psykiatri (BUP) programmer

Modultitel: <i>Videregående Anvendt Psykologi 10 ECTS</i> <i>Program for voksne og børne-unge klinisk psykologi</i>
Stadskode:
Placering: 7. semester
Modulansvarlig: <i>Kristine Kahr Nilsson (kkn@hum.aau.dk),</i> Undervisere: <i>Kristine Kahr Nilsson</i> <i>Ole Karkov Østergaard</i> <i>Christina Mohr Jensen</i> <i>Ane Søndergaard Knudsen</i> <i>Bo Møhl</i>
Type og sprog: Undervisningen er på dansk, litteraturen fortrinsvis på engelsk
Mål: <i>Den studerende skal gennem modulet opnå:</i> Viden om <ul style="list-style-type: none">
▪ og forståelse af den kliniske psykologiske centrale og aktuelle teorier om anvendt psykologi baseret på højeste internationale forskning inden for området
▪ og forståelse af de centrale og aktuelle udrednings- og undersøgelsesmetoder inden for disciplinen
▪ og forståelse af sammenhængen med disciplinens psykologiske problemstillinger og de relevante almene teorier
▪ og forståelse af egne faglige kvalifikationer ift problemfelter i området Færdigheder i <ul style="list-style-type: none">
▪ at kunne vurdere og vælge mellem de centrale og aktuelle teorier om praksis
▪ at kunne anvende relevante metoder og redskaber til undersøgelse
▪ at kunne formidle den forskningsbaserede viden om disciplinen på en reflekteret og diskuterende vis Kompetencer til <ul style="list-style-type: none">
▪ selvstændigt at kunne identificere problemstillinger som er relevante for området
▪ at forbinde disciplinens anvendte psykologiske problemstillinger med almenpsykologiske teorier
▪ at skabe et overblik over egne faglige kvalifikationer i forhold til problemfelter inden for disciplinen med henblik på videre faglig kvalificering

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Dette professionsprogram giver både en bred introduktion til den kliniske psykologis genstandsområde og praksis, men også en specialisering der knytter sig til de to tilhørende kliniske praktikforløb: Universitetsklinikken (UK) og Børne-Unge Psykiatri (BUP). Programmet består af to undervisningsdele. Et samlet undervisningsforløb alle studerende på professionsprogrammet, hvor der indgår både forelæsninger og workshops, og to adskilte seminarrækker for studerende som er optaget på praktikforløbet på henholdsvis UK og BUP.

Omfang og forventet arbejdsindsats

10 ECTS svarer til 270 timers arbejdsindsats.

Modulet omfatter 2 to-timers forelæsninger, 7 fire-timers workshops, og to seminarrækker med 7 seminarer à minimum 2 timer

Deltagerforudsætninger:

Studerende på kandidatuddannelsen som har bestået bachelordelen i psykologi samt optaget på professionsprogrammet.

Antal seminarhold: 2 - et pr. praktiksted

Deltagere: 7. semester psykologistuderende

Modulaktiviteter, herunder antal:**Undervisningsoversigt:**

Under-visningsgang	Type af undervisning og emne	Dato	Tidsrum	Underviser
Videregående anvendt psykologi (VAP-I)				
1.	Forelæsning: Velkomst og introduktion Den kliniske psykologis metoder	5/9	kl 8-12	Kristine Kahr Nilsson Christina Mohr, Ole Karkov
2.	Workshop I: Den kliniske psykologis metoder	11/9	kl 8-12	Kristine Kahr Nilsson
3.	Workshop II: Den kliniske psykologis metoder	11/9	kl 12-16	Kristine Kahr Nilsson
4.	Forelæsning: Grundlæggende ætiologimodeller	16/9 23/9	Kl 8-10 Kl 8-10	Kristine Kahr Nilsson
5.	Forelæsning: Psykiatriske diagnoser i praksis	25/9	8-12	Christina Mohr Jensen
6.	Workshop: Psykiatriske diagnoser i praksis	3/10	12-16	Christina Mohr Jensen
8.	Forelæsning: Psykoanalytisk terapi:	9/10	8-12	Ole Karkov Østergaard
9.	Workshop: Psykoanalytisk terapi	9/10	12-16	Ole Karkov Østergaard
10.	Forelæsning: Selvskadens psykologi	16/10	8-16	Bo Møhl

11.	Workshop: Selvskadens psykologi	16/10	12-16	Bo Møhl
12.	Forelæsning: Angstlidelser	4/11	8-12	Ane Søndergaard
13.	Workshop: Angstlidelser	6/11	(4 x 45 min)	Ane Søndergaard
14.	Workshop: opsamling	14/11	(4 x 45 min)	Ane Søndergaard
Supplerende Anvendt Psykologi (SAP-I)				
1.	UK seminar: Psykodynamiske interview, case-formulering, spørgeskemaer i udredning og vurdering af behandlingsudbytte		(3 x 45 min)	Ole Roxo Karkov Østergård
2.	UK seminar: Rammer, holdning, ubevist kommunikation og forandring i psykoanalytisk psykoterapi		(3 x 45 min)	Ole Roxo Karkov Østergård
3.	UK seminar: Personlighedsstruktur og forsvarsmekanismer		(3 x 45 min)	Ole Roxo Karkov Østergård
4.	UK seminar: Overføring, cirkumpleksmodel, interpersonel teori og psykoterapi		(3 x 45 min)	Ole Roxo Karkov Østergård
5.	UK seminar: Information om praktikken: Formål rammer, etik, supervision og journalskrivning		(3 x 45 min)	Ole Roxo Karkov Østergård /ny adjunkt
6.	BUP-seminar: Introduktion til seminarrækken og introduktion til anamnesen som redskab		(3 x 45 min)	Christina Mohr
7.	BUP-seminar: Problemstillinger i spæd og småbarneperioden		(3 x 45 min)	Christina Mohr
8.	BUP-seminar: Problemer i midt barndom		(3 x 45 min)	Christina Mohr
9.	BUP-seminar: Problemer i ungdommen		(3 x 45 min)	Christina Mohr
10.	BUP-seminar: Opsummering og synopsis		(3 x 45 min)	Christina Mohr/Ane Søndergaard

Lyse blå: fælles for hele årgangen

Lysegrøn: fælles på klinisk program

Gul: Linjespecifik for UK

Orange: Linjespecifik for BUP

Undervisningsgange for hele programmet (både BUP og UK)

- 1. Forelæsning: Velkomst og introduktion. Den kliniske psykologiske metoder (ved Kristine Kahr Nilsson, Ole Karkov og Christina Mohr)**
- 2. Workshop: Den kliniske psykologiske metoder (ved Kristine Kahr Nilsson)**
- 3. Workshop: Den kliniske psykologiske metoder (ved Kristine Kahr Nilsson)**

Programlederen vil i første time præsentere programmets struktur og de forskellige undervisere på programmet. Derefter følger tre timers forelæsning, hvor underviseren på skift vil introducere deres forskningsområder, med et særligt fokus på de dertilhørende forskningsmetoder.

I de efterfølgende workshops vil de studerende blive præsenteret for forskellige opgaver, der har til formål at understøtte forståelsen af sammenhængen mellem kliniske psykologiske problemstillinger og metoder til at undersøge disse.

Pensum:

Collins, L. M. (2006). Analysis of longitudinal data: The integration of theoretical model, temporal design, and statistical model. *Annual Review of Psychology*, 57, 505-528 (23 sider)

Egger, M., Smith, G.D., Phillips, A.N. (1997) Meta-analysis: Principles and procedures, *BMJ*, 315(7121), 1533-7 (5 sider).

These, M.S. (2014) Observational and interventional study design types; an overview, *Biochemical Medicine*, 24(2),199-210 (12 sider)

4. Forelæsning: Grundlæggende ætiologimodeller (ved Kristine Kahr Nilsson)

Forelæsningen vil introducere grundlæggende teoretiske og empiriske tilgange til forståelse af ætiologien ved psykiske lidelser. I dag er ætiologien ved psykiske lidelser primært anskuet som multi-faktoriel og formodes at involvere komplekse gen-miljø samspil. Forskellige tilgange til forståelsen af gen-miljø samspil vil præsenteres og konkretiseres med eksempler. Blandt andet vil forelæsningen diskutere relevante spørgsmål som i hvilken udstrækning genetik og miljø er interdependente samt hvorvidt der eksisterer forskellige ætiologiske subtyper af psykiske lidelser. I workshoppen præsenteres forskellige case-eksempler som har til formål at illustrere hvordan den empiriskfunderede viden om psykiske lidelsers ætiologi kan sammenholdes med ideografisk information i forståelse af psykopatologi hos enkeltindivider.

Pensum:

Berens, A. E., Jensen, S. K. G., & Nelson, C. A. 3rd. (2017). Biological embedding of childhood adversity: from physiological mechanisms to clinical implications. *BMC Medicine*, 15:135. (12 s.)

Jaffee, S. R., & Price, T. S. (2012). The implications of genotype–environment correlation for establishing causal processes in psychopathology. *Development and Psychopathology*, 24(4), 1253-1264. (9 s.)

McLaughlin, K.A, Sheridan, M.A., & Lambert, H.K. (2014). Childhood adversity and neural development: Deprivation and threat as distinct dimensions of early experience. *Neuroscience Biobehavioral Review*, 47; 578–91. (13 s.)

Schaefer, J. D., Moffitt, T. E., Arseneault, L., Danese, A., Fisher, H. L., Houts, R., ... & Caspi, A. (2018). Adolescent victimization and early-adult psychopathology: approaching causal inference using a longitudinal twin study to rule out noncausal explanations. *Clinical Psychological Science*, 6(3), 352-371. (19 s.)

Teicher, M. H., & Samson, J. A. (2013). Childhood maltreatment and psychopathology: a case for ecophenotypic variants as clinically and neurobiologically distinct subtypes. *American Journal of Psychiatry*, 170, 1114–1133. (19 s)

5. Forelæsning: Psykiatriske diagnoser i praksis (ved Christina Mohr Jensen)

6. Workshop: Psykiatriske diagnoser i praksis (ved Christina Mohr Jensen)

Et stigende antal børn, unge og voksne diagnosticeres i psykiatrien med psykiatriske diagnoser. Denne undervisningsgang vil indledningsvist introducere de studerende til psykiatriens rolle i samfundet og herefter diskutere psykiatriske diagnosers fordele og ulemper med afsæt i spørgsmål omkring validitet og brugbarhed. I workshoppen præsenteres en række spørgsmål som i løbet af workshoppen søges besvaret igennem gruppearbejde. Disse spørgsmål danner rammen for at diskutere centrale emner fra undervisningsgangen.

Pensum:

- Angold, A., Costello, J.E., Erkanli, A. (1999) Comorbidity, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 40(1), pp 57-87. (31 sider)
- Copeland, W.E., Shanahan, L., Costello, J.E., Angold, A. (2010) Which Childhood and Adolescent Psychiatric Disorders predict which Young Adult Disorders? *Archives of General Psychiatry*, 66(7), pp. 764-772 (9 sider)
- Costello, J.E., Mustillo, S., Erkanli, A. et al. (2003) Prevalence and Development of Psychiatric Disorders in Childhood and Adolescence, *Archives of General Psychiatry*, 60(8), pp. 837-844 (8 sider)
- Jablensky, A. (2016) Psychiatric classifications: validity and utility, *World Psychiatry*, 15(1), pp. 26-31 (6 sider)
- Kendell, R., Jablensky, A. (2003) Distinguishing between the validity and utility of psychiatric diagnoses, *The American Journal of Psychiatry*, 160 (1), pp. 4-12 (9 sider)
- Lilienfeld, S., Treadway, M.T. (2016) Clashing diagnostic approaches: DMS-ICD versus RDoC, *Annual Review of Clinical Psychology*, 12, pp. 435-463 (29 sider)
- Trillingsgaard, A., Elmrose, M. (2010) Case-formulering – I en udviklingspsykologisk referenceramme, *Psyke og Logos*, 31, pp. 399-416. (17 sider)

7. Forelæsning: Psykoanalytisk terapi (ved Ole Roxo Karkov Østergård)

8. Workshop: Psykoanalytisk terapi (ved Ole Roxo Karkov Østergård)

Forelæsningen giver en introduktion til de forskellige traditioner i psykoanalytisk psykoterapi med særlig fokus på teoriernes centrale antagelser og psykoterapeutiske virkningsmekanismer. I workshoppen vil den studerende arbejde med at identificere og rate interpersonel adfærd og overføringen, som denne er operationaliseret i ”core conflictual relationship theme” (CCRT; Luborsky, 2007). Luborsky giver med CCRT et interessant bud på at operationalisere overføringen, således at den bedre kan gøres til genstand for videnskabelig undersøgelse.

Pensum:

- Lemma, A. (2016). *Introduction to the practice of psychoanalytic psychotherapy*, 2nd ed. (Chap. 2, pp. 28-74). Chichester, England: Wiley. (46 sider)
- Luborsky, L. (2007). The core conflictual relationship theme: A basic case formulation method. In T. D. Eells (Ed.), *Handbook of psychotherapy case formulation*, 2nd ed. (pp. 105-135). New York, NY: Guilford Press. (34 s.)

9. Forelæsning: Selvskade (ved Bo Møhl)

10. Workshop: Selvskade (ved Bo Møhl)

Evnen til at regulere følelser er ikke medfødt, men udvikles i samspillet med bl.a. tilknytningspersoner. Forelæsningen vil berøre temaerne mentalisering, udvikling af mentalisering og selvskade og disse begrebers interne relation til hinanden. Forelæsningen vil belyse teorier om dynamik og behandling af selvskade hos unge. Hvorfor vælger et stigende antal unge at skade sig selv? Hvad får det ud af det? Hvilke omkostninger medfører selvskade? Hvilke behandlingsprincipper er mest effektive? Workshopen vil basere sig på cases der har til formål at understøtte de studerendes forståelse for temaerne fra forelæsningen.

Pensum:

Møhl, B. (2015): *Selvskade – psykologi og behandling*. Hans Reitzels Forlag. (kapitlerne 7, 8, 11, & 14) (99 s.)

11. Forelæsning: Angstlidelser (ved Ane Søndergaard Thomsen)

12. Workshop: Angstlidelse (ved Ane Søndergaard Thomsen)

I relation til angst hos børn anvendes ofte lidt anderledes diagnoser end hos voksne. Denne undervisningsgang har til formål at introducere de studerende for angstlidelser og OCD hos børn og unge. Forelæsningen vil omhandle diagnostisk, differentiell diagnostiske overvejelser og hvordan der kan arbejdes med helhedsorienteret behandling, herunder ift. medicin, terapi og pædagogik. I workshopen arbejdes der videre med angstbehandling hos børn og unge, herunder introduceres de studerende til Cool Kids og Chilled-programmerne, der er oversat til dansk på Aarhus Universitet.

Pensum:

Allan Carr (2016). *The Handbook of Child and Adolescent Clinical Psychology*, 3rd edition. New York: Routledge. Kapitel 12 og 13 (110 sider)

Supplerende pensum:

Sundhedsstyrelsen (2016a). National Klinisk Retningslinje for behandling af angst hos børn og unge. Hentes fra <https://www.sst.dk/da/udgivelser/2016/~-/media/7637E5A2ED0746FBA1E45245F8C1E430.ashx> (87 sider)

Sundhedsstyrelsen (2016b). National Klinisk Retningslinje for behandling af obsessiv-kompulsiv tilstand (OCD). Kapitel 0-5, 7. Hentes fra <https://www.sst.dk/da/udgivelser/2016/~-/media/6F001FB67C5649FCA4A79EA0F7AF0E1C.ashx> (25 sider)

13. Workshop: Afslutning (ved Ane Søndergaard Thomsen)

Samlet pensumliste for fælles forelæsninger og workshops (alle studerende):

Angold, A., Costello, J.E., Erkanli, A. (1999) Comorbidity, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 40(1), pp 57-87. (31 sider)

- Berens, A. E., Jensen, S. K. G., & Nelson, C. A. 3rd. (2017). Biological embedding of childhood adversity: from physiological mechanisms to clinical implications. *BMC Medicine*, 15:135. (12 sider)
- Carr, A. (2016). *The Handbook of Child and Adolescent Clinical Psychology*, 3rd edition. New York: Routledge. Kapitel 12 og 13 (110 sider)
- Copeland, W.E., Shanahan, L., Costello, J.E., Angold, A. (2010) Which Childhood and Adolescent Psychiatric Disorders predict which Young Adult Disorders? *Archives of General Psychiatry*, 66(7), pp. 764-772 (9 sider)
- Costello, J.E., Mustillo, S., Erkanli, A. et al. (2003) Prevalence and Development of Psychiatric Disorders in Childhood and Adolescence, *Archives of General Psychiatry*, 60(8), pp. 837-844 (8 sider)
- Jablensky, A. (2016) Psychiatric classifications: validity and utility, *World Psychiatry*, 15(1), pp. 26-31 (6 sider)
- Jaffee, S. R., & Price, T. S. (2012). The implications of genotype–environment correlation for establishing causal processes in psychopathology. *Development and Psychopathology*, 24(4), 1253-1264. (9 sider)
- Kendell, R., Jablensky, A. (2003) Distinguishing between the validity and utility of psychiatric diagnoses, *The American Journal of Psychiatry*, 160 (1), pp. 4-12 (9 sider)
- Lemma, A. (2016). *Introduction to the practice of psychoanalytic psychotherapy*, 2nd ed. (Chap. 2, pp. 28-74). Chichester, England: Wiley. (46 sider)
- Lilienfeld, S., Treadway, M.T. (2016) Clashing diagnostic approaches: DMS-ICD versus RDoC, *Annual Review of Clinical Psychology*, 12, pp. 435-463 (29 sider)
- Luborsky, L. (2007). The core conflictual relationship theme: A basic case formulation method. In T. D. Eells (Ed.), *Handbook of psychotherapy case formulation*, 2nd ed. (pp. 105-135). New York, NY: Guilford Press. (34 s.)
- McLaughlin, K.A, Sheridan, M.A., & Lambert, H.K. (2014). Childhood adversity and neural development: Deprivation and threat as distinct dimensions of early experience. *Neuroscience Biobehavioral Review*, 47; 578–91. (13 sider)
-
- Møhl, B. (2015): Selvskade – psykologi og behandling. Hans Reitzels Forlag. (kapitlerne 7, 8, 11, & 14) (99 s.)
- Schaefer, J. D., Moffitt, T. E., Arseneault, L., Danese, A., Fisher, H. L., Houts, R., ... & Caspi, A. (2018). Adolescent victimization and early-adult psychopathology: approaching causal inference using a longitudinal twin study to rule out noncausal explanations. *Clinical Psychological Science*, 6(3), 352-371. (19 sider)

Teicher, M. H., & Samson, J. A. (2013). Childhood maltreatment and psychopathology: a case for ecophenotypic variants as clinically and neurobiologically distinct subtypes. *American Journal of Psychiatry*, 170, 1114–1133. (19 sider)

Trillingsgaard, A., Elmrose, M. (2010) Case-formulering – I en udviklingspsykologisk referenceramme, *Psyke og Logos*, 31, pp. 399-416. (17 sider)

I alt 510 sider

Supplerende Anvendt Psykologi (SAP-I)

På faget Supplerende Anvendt Psykologi (SAP-I) vil de studerende på professionsprogrammet for klinisk psykologi opdeles i to hold baseret på praktiktype. Studerende som skal på praktik på universitetsklinikken (UK) skal følge den dertilhørende UK-seminarrække, hvorimod studerende der skal i praktik i Børne og Unge Psykiatrien (BUP) skal følge BUP-seminarrækken. Disse seminarforløb er adskilte og har forskelligt pensum. Undervisningen på hvert af disse er beskrevet neden for.

Seminarrække for universitetsklinikken (Praktikansvarlig: Ole Karkov)

Formålet med dette seminar er at forberede den studerende til at blive terapeut og have klienter i universitetsklinikken. Først vil vi have fokus på det psykodynamiske interview. Herefter vil vi belyse forskellige måder at konceptualisere, assess og arbejde med personlighedsstruktur, forsvarsmekanismer og interpersonelle mønstre. Den sidste seminargang vil indeholde mere praktisk information om praktikken, samt forsøge at understøtte, hvordan I kan bruge den gennemgåede teori i jeres praktik, fx når I skal have forsamtaler med klienterne, og udarbejde caseformulering og behandlingsplan. Undervisningsformen vil blive en blanding af oplæg fra underviser og studerende, rollespil, hvor du som studerende deltager aktivt, samt rating og diskussion af videocases. Det primære pensum skal læses. Supplerende pensum er tænkt til inspiration og den særligt interesserede studerende

1. UK seminar: Assessment: Det psykodynamiske interview, caseformulering og brug af sørgeskemaer i udredning og vurdering af behandlingsudbytte (ved Ole Karkov)

På denne seminargang vil hovedfokus være på det psykodynamiske interview. McWilliams er den psykodynamiske caseformulerings ”grand old mother” og beskriver i de to kapitler på pensum relationen mellem caseformulering og psykoterapi, målet med terapi, samt interviewerens holdning med eksempler på centrale spørgsmål til klienten. Vi vil desuden gå i dybden med det psykodynamiske interview, som denne er beskrevet i Kernbergs klassiker fra 1984 og siden videreudviklet af Operationaliseret Psykodynamisk Diagnose (OPD). Hougaard, Valbak og Sommerlund (1999) beskriver, hvorledes klientens symptombelastning kan måles ved terapistart og afslutning, således at klientens symptomniveau kan sammenlignes med andre klienter og normalbefolkningen og ændring i symptomer kan måles løbende i terapien og efter afslutningen. Det psykodynamiske interview og sørgeskemaer udgør to meget forskellige assessmentmetoder, som vi begge vil bruge

i Universitetsklinikken. Efter den teoretiske fremlæggelse vil vi rollespille et interview i mindre grupper, så alle kommer til at prøve det af i praksis. Det kan derfor være vigtigt at overveje inden denne seminarang, om du vil spille dig selv eller en anden karakter (fx en tidligere klient (hvis du har haft klienter), en opdigtet person eller en filmrolle).

Pensum: (120 sider)

Hougaard, E., Valbak, K. & Sommerlund, B. (1999). Effektopgørelsesmetoder i naturalistisk psykoterapiforskning. *Agrippa*, 19, 53-70. (17 sider)

McWilliams, N. (1999) *Psychoanalytic case formulation*. (kap. 1 og 2, p. 9 – 47). New York, Guilford Press. (38 sider)

Kernberg, O. (1984). The structural interview. In Kernberg, O. F. (1984) *Severe personality disorders. Psychotherapeutic strategies* (chap. 2, pp. 27-51). New Haven and London: Yale University Press. (25 sider)

Lemma, A. (2016). *Introduction to the practice of psychoanalytic psychotherapy*, 2nd ed. (Chap. 5, pp. 128-168). Chichester, England: Wiley. (40 sider)

Supplerende pensum:

Mace, C. & Binyon, S. (2005). Teaching psychodynamic formulation to psychiatric trainees. Part 1: Basics of formulation. *Advances in Psychiatric Treatment*, 11, 416-423. (8 sider)

Jacobsen, C. H., & Mortensen, V. M. (2013): *Psykoterapeutisk praksis. På psykodynamisk grundlag* (kap. 2, s. 71-92). Hans Reitzels Forlag. (22 sider)

Ogden, T.H. (1994). The Analytic Third: Working with Intersubjective Clinical Facts. *The International Journal of Psychoanalysis*, 75, 3-19.

2. UK seminar: Rammer, holdning, ubevist kommunikation og forandring i psykoanalytisk psykoterapi (ved Ole Karkov)

På denne seminarang vil vi fokusere på de grundlæggende forudsætninger for en psykoanalytisk

praksis. Vi vil desuden diskutere psykoterapeutiske interventioner som spejling, klarifikation, konfrontation og tolkning. Slutteligt vil vi diskutere hvilken forandringsteori, der ligger bag, samt relatere det til alempsykologiske begreber om hukommelse og emotioner. En eller flere videocases vil indgå i diskussionen.

Pensum: (149 sider)

Gullestad, S.E. & Killingmo, B. (2013). *Underteksten – psykoanalytisk terapi i praksis* (2. udg., kap. 11, s. 175-201). Oslo: Universitetsforlaget. (26 sider)

Jacobsen, C. H., & Mortensen, V. M. (2013): *Psykoterapeutisk praksis på psykodynamisk grundlag* (kap. 6 og 7, s. 158-205). *På psykodynamisk grundlag*. Hans Reitzels Forlag. (47 sider)

Lemma, A. (2016). *Introduction to the practice of psychoanalytic psychotherapy*, 2nd ed. (Chap. 3, 4 og 6 pp. 75-127 og 169-193. Chichester, England: Wiley. (76 sider)

Supplerende pensum:

Belin, S. (2010). Relation før metode. Akademisk Forlag. (Kap.1, 2 og 3. s. 15 – 36) (21 s.)

Gullestad, S.E. & Killingmo, B. (2013). *Underteksten – psykoanalytisk terapi i praksis* (2. udg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Jacobsen, C. H., & Mortensen, V. M. (2013): *Psykoteraapeutisk praksis på psykodynamisk grundlag*. Hans Reitzels Forlag

Jørgensen, C. R. (2018). *Dem psykoteraapeutiske holdning*. København: Hans Reitzels Forlag.

3. UK seminar: Personlighedsstruktur og forsvarsmekanismer (ved Ole Karkov)

Denne seminargang fokuserer på forsvarsmekanismer og personlighedsstruktur.

Kernberg er "the grand old man" inden for en psykoanalytisk eller objektrelationel forståelse af personlighedsstruktur. Han forsøger i kapitlet fra 2005 at redegøre for en psykoanalytisk udviklingsteori, der (kontroversielt) kan belyse årsagen til udvikling af en personlighedsforstyrrelse, og han præsenterer en forståelse af centrale psykodynamikker i personligheden, som kan være organiseret på tre niveauer: Neurotisk, borderline og psykotisk. Desuden skitserer han, hvilke psykoteraapeutiske interventioner, der følger af denne forståelse. Bemærk at fokus for denne seminargang primært er på Kernbergs konceptualisering af personlighedsstruktur (og mindre på interventionerne som følger af denne forståelse). Som en del af undervisningen vil vi ses video af Kernberg, hvor han forklarer sin teoretiske model.

Pensum: (79 sider)

Lemma, A. (2016). *Introduction to the practice of psychoanalytic psychotherapy*, 2nd ed. (Chap. 7, pp. 194-218. Chichester, England: Wiley. (24 sider)

Kernberg, O.F. & Caligor, E. (2005). A psychoanalytic theory of personality disorders. I: M. Lezenweger & J.F. Clarkin (Eds.), *Major Theories of Personality Disorder* (2nd ed., pp 114-156). New York: Guilford. (43 sider)

Winnicott, D.W. (1960). Ego distortion in terms of true and false self. In: *The maturational processes and the facilitating environment (1865/1996)* (pp. 140-152). International Universities Press, Inc. (12 sider)

Supplerende pensum:

Killingmo, B. (1984): Conflict and deficit. Implications for technique. *International Journal of Psycho-Analysis*, 70 (65), 65-79. (14 sider)

Kjølby, M (1999). De psykiske forsvarsmekanismer: deres afgrænsning og kliniske anvendelse. *Agrippa*, 19 (3/4), 165-197. (33 sider)

Perry, C. (2001). *Defence mechanism rating scales. 5. udgave. Instrument til klinisk vurdering af de psykiske forsvarsmekanismer*. Oversat af M. Kjølbye & P. Sørensen. Århus: Psykoteraapeutisk Forlag. (95 sider)

OPD Task Force (2008). *Operationalized Psychodynamic Diagnosis OPD-2. Manual of Diagnosis and Treatment Planning*. Göttingen: Hogrefe & Huber Publishers.

4. UK seminar: Overføring, cirkumpleksmodel, interpersonel teori og psykoterapi (ved Ole Karkov)

Denne seminargang griber helt tilbage til Freuds begreber om overføring og gentagelsestvang, som er to af de mest brugte begreber i moderne psykoanalytisk teori og praksis. Overføringsbegrebet opstod ud fra Freuds forsøg på at beskrive og overvinde modstanden i terapien, som han havde oplevet og beskrevet i sine casestudier. Overføringsbegrebet introducerede den relationelle dimension, men

samtidigt holdt Freud fast i at se overføringen som et intrapsykisk fænomen, som patienten gentog i terapien. Lemma giver en nuanceret beskrivelse af overføring og modoverføring, begrebernes historiske rødder, udvikling og betydning, samt hvordan vi kan arbejde terapeutisk med overføring og modoverføring. Benjamin har formuleret the ”Structural Analysis of Social behavior” (SASB). SASB bygger på en cirkumpleksmodel med to dimensioner: 1. Had og kærlighed, 2. Kontrol og frisættelse (”emancipate”). Benjamin forklarer i pensumkapitlet de centrale principper i SASB, og hvorledes forældrenes adfærd over for barnet kan gentages i nuværende relationer og i den voksnes måde at behandle sig selv på (introjektet). Modellen er god til at forklare, hvordan en persons relationsmøde er med til at påvirke, hvem personen indgår i relationer med, og hvordan personen indgår i disse relationer, så der vil være en tendens til ”gentagelsestvang”. SASB kan bruges til at beskrive den normale og forstyrrede person og dennes relationer, samt til psykoterapeutisk intervention. Sanders klassiske tekst giver en interessant beskrivelse af modoverføring, og hvorledes denne kan bruges både i udredningen og terapeutisk. Efter den teoretiske fremlæggelse vil vi enten se en video med Benjamin eller prøve at rate interpersonel adfærd ud fra SASB.

Pensum: (147 sider)

Benjamin, L.M. (2005). Interpersonal Theory of Personality Disorders: The Structural Analysis of Social Behavior and Interpersonal Reconstruction Therapy. I: M.F. Lenzenweger & J.F. Clarkin (Eds.), *Major Theories of Personality Disorders* (2nd ed. pp 157-230). New York: Guilford Press. (73 sider)

Freud, S. (1912): The Dynamics of Transference. *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud* (12, pp. 97-108). Udgivet på dansk:

Freud, S. (1912/1992). Om overføringens dynamik. I: S. Freud (1912/1992).

Afhandlinger om behandlingsteknik (pp. 102-110). København: Hans Reitzels Forlag. (11 sider).

Freud S. (1914): Remembering, Repeating and Working Through. *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud* (12, pp. 147-156).

Udgivet på dansk: Freud, S. (1912/1992). Erindren, gentagen og gennemarbejden. I: S. Freud (1912/1992). *Afhandlinger om behandlingsteknik* (pp. 151-160). København: Hans Reitzels Forlag (9 sider)

Lemma, A. (2016). *Introduction to the practice of psychoanalytic psychotherapy*, 2nd ed. (Chap. 8, pp. 219-268. Chichester, England: Wiley. (49 sider)

Sandler J. (1976): countertransference and role-responsiveness. *International review of Psycho-Analysis* 3, 43-47. (5 sider)

Supplerende pensum:

Almond, R. (2011). Reading Freud’s “The Dynamics of Transference” One Hundred Years Later. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 59,1129-1156.

Gabbard, G. O. & Wilkinson, S. M. (1996). *Om holding og containment – og om at tænke sine egne tanker*. I: *Borderlinebehandling og modoverføring* (Kap. 4, s. 82-100). Hans Reitzels Forlag.

Gabbard, G.O. (2006). When is transference work useful in dynamic psychotherapy? *Editorial. American Journal of Psychiatry*, 163(10), 1667-1669.

Greenacre, P. (1954). The role of transference. I. Langs (Ed.). (1990). *Classics in Psychoanalytic Technique* (Chap. 3, pp. 17-23). Jason Aronson. (6 sider). (Reprinted from *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 2, 671-684.)

Høglend, P., Bøgwald, K.P., Amlø, S., Marble, A., Ulberg, R., Sjaastad, M.C. Sørbye, Ø. Heyerdahl, O. & Johansson, P. (2008). Transference interpretation in dynamic psychotherapy: do the really yield sustained effects? *American Journal of Psychiatry*, 165, 763-771. (9 sider)

Klein, M. (1952). The Origins of Transference. *The International Journal of Psychoanalysis*, 33, 433-438.

Luborsky, L., Crits-Christoph, & Mellon, J. (1986). Advent of objective measures of the transference concept. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 54, 39-47. (9 sider)

Ogden (1997). On projective identification. *The International Journal of Psycho-Analysis*, 60, 357-373. (16 sider)

Sander, J., Holder, A., Kawenoka, M., Kennedy, H.E. & Neurath, L. (1969). Notes on some theoretical and clinical aspects of transference. I. R. Langs (1990), *Classics in Psychoanalytic Technique* (Chap. 5, pp. 37-49). Jason Aronson. (Reprinted from *International Journal of Psycho-Analysis*, 50, 633-645, 1969.) (12 sider)

Szasz, T. (1963). The concept of transference. I: R. Langs (Ed.) (1990), *Classics in Psychoanalytic Technique* (Cap. 4, pp. 25-36). Jason Aronson. (Reprinted from *International Journal of Psycho-Analysis*, 44, 432-443, 1963). (11 sider)

Winnicott, D.W. (1956). On transference. I: R. Langs (1990), *Classics in Psychoanalytic Technique* (Chap. 38, pp. 414-418). Jason Aronson. (Reprinted from *International Journal of Psycho-Analysis*, 37, 386-388, 1956.)

5. UK seminar: Information om praktikken: Formål, rammer, etik, supervision og journalskrivning (ved Ole Karkov)

Seminargangen introducerer den studerende for rammerne for praktikken, forskning, journalskrivning og supervisionen i praktikken.

Pensum:

Bordin, E. S. (1983). A working alliance based model of supervision. *The Counseling Psychologist*, 11(1), 35-42. (7 sider)

Bekendtgørelse om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=191250#idb02f61a8-da8d-457b-b8fc-ec861255c127> (1 side)

Etiske principper for nordiske psykologer. Se

http://www.psykologeridanmark.dk/Psykologens%20arbejde/Lovgivning/~~/media/Dansk%20Psykolog%20Forening/Filer_dp/Faelles%20filer/Publikationer/Om%20foreningen/Etiske%20principper%20for%20nordiske%20psykologer%202010%202012.aspx (6 s.)

Samlet pensum UK-seminarrække:

Bekendtgørelse om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=191250#idb02f61a8-da8d-457b-b8fc-ec861255c127> (1 side)

Benjamin, L.M. (2005). Interpersonal Theory of Personality Disorders: The Structural Analysis of Social Behavior and Interpersonal Reconstruction Therapy. In: M.F. Lenzenweger & J.F. Clarkin (Eds.), *Major Theories of Personality Disorders* (2nd ed. pp 157-230). New York: Guilford Press. (73 sider)

Bordin, E. S. (1983). A working alliance based model of supervision. *The Counseling Psychologist*, 11(1), 35-42. (7 sider)

Etiske principper for nordiske psykologer.

http://www.psykologeridanmark.dk/Psykologens%20arbejde/Lovgivning/~~/media/Dansk%20Psykolog%20Forening/Filer_dp/Faelles%20filer/Publikationer/Om%20foreningen/Etiske%20principper%20for%20nordiske%20psykologer%202010%202012.ashx (6 sider)

Freud, S. (1912): The Dynamics of Transference. *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud* (12, pp. 97-108). Udgivet på dansk: Freud, S. (1912/1992). Om overføringens dynamik. I: S. Freud (1912/1992). *Afhandlinger om behandlingsteknik* (pp. 102-110). København: Hans Reitzels Forlag. (11 sider).

Freud S. (1914): Remembering, Repeating and Working Through. *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud* (12, pp. 147-156). Udgivet på dansk: Freud, S. (1912/1992). Erindren, gentagen og gennearbejden. I: S. Freud (1912/1992). *Afhandlinger om behandlingsteknik* (pp. 151-160). København: Hans Reitzels Forlag (9 sider)

Gullestad, S.E. & Killingmo, B. (2013). *Underteksten – psykoanalytisk terapi i praksis* (2. udg., kap. 11, s. 175-201). Oslo: Universitetsforlaget. (26 sider)

Hougaard, E., Valbak, K. & Sommerlund, B. (1999). Effektopgørelsesmetoder i naturalistisk psykoterapiforskning. *Agrippa*, 19, 53-70. (17 sider)

Jacobsen, C. H., & Mortensen, V. M. (2013). *Psykoteraeutisk praksis på psykodynamisk grundlag* (kap. 6 og 7, s. 158-205). Hans Reitzels Forlag. (47 sider)

Kernberg, O. F. (1984). *Severe personality disorders. Psychotherapeutic strategies* (chap. 2, pp. 27-51). New Haven and London: Yale University Press. (25 sider)

Kernberg, O.F. & Caligor, E. (2005). A psychoanalytic theory of personality disorders. In: M. Lenzenweger & J.F. Clarkin (Eds.), *Major Theories of Personality Disorder* (2nd ed., pp 114-156). New York: Guilford. (43 sider)

Lemma, A. (2016). *Introduction to the practice of psychoanalytic psychotherapy*, 2nd ed. (chap. 3-8, pp. 75-268. Chichester, England: Wiley. (193 sider)

McWilliams, N. (1999) *Psychanalytic case formulation*. (chap. 1-2, pp. 9 – 47). New York:

Guildford Press. (38 sider)

Sandler J. (1976): countertransference and role-responsiveness. *International review of Psycho-Analysis* 3, 43-47. (5 sider)

Winnicott, D.W. (1960). Ego distortion in terms of true and false self. In: *The maturational processes and the facilitating environment (1865/1996)* (pp. 140-152). International Universities Press, Inc. (12 sider)

I alt 513 sider

Seminarrække Børn-og unge psykiatri (Praktikansvarlig: Christina Mohr)

6. BUP seminar (ved Christina Mohr Jensen)

Denne seminarangang vil introducere seminarrækken. Seminarrækken vil bestå af en studentergennemgang af kapitler fra fagets grundbog og på seminarrækken aftales en ansvarsfordeling. Herefter er der en introduktion til anamnesen som grundredsskab og praktisk øvelse.

Pensum:

Gillberg, C. (2010) The ESSENCE in child psychiatry: Early Symptomatic Syndromes Eliciting Neurodevelopmental Clinical Examinations, *Research in Developmental Disabilities*, 31, pp. 1543-1551 (9 sider)

Rutter, M., Sroufe A.L. (2000) Developmental psychopathology: Concepts and challenges, *Development and Psychopathology*, 12, pp. 265-296 (32 sider)

Supplerende pensum:

Allan Carr (2016) *The Handbook of Child and Adolescent Clinical Psychology 3rd edition*, New York: Routledge Kapitel 1, 2 og 4

7. BUP seminar (ved Christina Mohr Jensen)

Denne seminarangang vil omhandle psykologiske og psykiatriske problemstillinger der har debut i spædbarne og småbarneperioden. Der vil være fokus på de tidlige regulations vanskeligheder og neuropsykiatriske problemstillinger. På seminaret præsenteres hovedpunkterne i kapitlerne herom fra grundbogen og diskuteres i plenum.

Pensum:

Allan Carr (2016) *The Handbook of Child and Adolescent Clinical Psychology 3rd edition*, New York: Routledge Kapitel 6, 7, 8 og 9 (142 sider)

Lemcke, S., Juul, S., Parner, E.T., Lauritsen, M.B., Thorsen, P. (2013) Early signs of autism in toddlers: a follow-up study in the Danish National Birth Cohort, *J Autism Dev Disord*, 43, pp. 2366-2375 (10 sider)

Lemcke, S., Parner, E.T., Bjerrum, M., Thomsen, P.H., Lauritsen, M.B. (2016) Early development in children that are later diagnosed with disorders of attention and

activity: a longitudinal study in the Danish National Birth Cohort, *Eur Child Adolesc Psychiatry*, 25 pp. 1055-1066 (12 sider)

8. BUP seminar (ved Christina Mohr Jensen)

Denne seminargang vil omhandle psykologiske og psykiatriske problemstillinger der har debut eller som oftest bliver tydelige i barneårene herunder ADHD og adfærdsproblemer. På seminaret præsenteres hovedpunkterne i kapitlerne herom fra grundbogen og diskuteres i plenum og dette kobles sammen med de tidligere gennemgåede kapitler.

Pensum:

Allan Carr (2016) *The Handbook of Child and Adolescent Clinical Psychology 3rd edition*, New York: Routledge Kapitel 10 og 11 (84 sider)

9. BUP seminar (ved Christina Mohr Jensen)

Denne seminargang vil omhandle psykologiske og psykiatriske problemstillinger der typisk har debut i ungdomsårene herunder misbrug, affektive tilstande, spiseforstyrrelse og psykose. På seminaret præsenteres hovedpunkterne i kapitlerne herom fra grundbogen og diskuteres i plenum og dette kobles sammen med de tidligere gennemgåede kapitler.

Pensum:

Allan Carr (2016) *The Handbook of Child and Adolescent Clinical Psychology 3rd edition*, New York: Routledge Kapitel 15, 16, 17 og 18 (210 sider)

10. BUP seminar (ved Christina Mohr Jensen)

Denne seminargang vil samle op på de foregående seminarer og drøfte de studerendes læring om børne og ungdomspsykologiske/psykiatriske tilstande frem til nu. Endvidere vil der på seminaret være en drøftelse af synopsis og tilhørende eksamen.

Pensum: Intet

11. BUP seminar (ved Christina Mohr Jensen)

Opsummering og synopsis

Samlet pensum for BUP seminarrrække:

Carr, A. (2016) *The Handbook of Child and Adolescent Clinical Psychology 3rd edition*, New York: Routledge Kapitel 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 17 og 18. (I alt 436 sider)

Gillberg, C. (2010) The ESSENCE in child psychiatry: Early Symptomatic Syndromes Eliciting Neurodevelopmental Clinical Examinations, *Research in Developmental Disabilities*, 31, pp. 1543-1551 (9 sider)

Lemcke, S., Juul, S., Parner, E.T., Lauritsen, M.B., Thorsen, P. (2013) Early signs of autism in toddlers: a follow-up study in the Danish National Birth Cohort, *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 43, pp. 2366-2375 (10 sider)

Lemcke, S., Parner, E.T., Bjerrum, M., Thomsen, P.H., Lauritsen, M.B. (2016) Early development in children that are later diagnosed with disorders of attention and activity: a longitudinal study in the Danish National Birth Cohort, *European Child and Adolescent Psychiatry*, 25 pp. 1055-1066 (12 sider)

Rutter, M., Sroufe A.L. (2000) Developmental psychopathology: Concepts and challenges, *Development and Psychopathology*, 12, pp. 265-296 (32 sider)

I alt 499 sider

Neuropsychology and neuroscience (NEURO) programmet

Modulansvarlig: Kursusansvarlig: Thomas Alrik Sørensen (alrik@hum.aau.dk)

Vejledere/Seminarholdere/Undervisere: Thomas Alrik Sørensen (alrik@hum.aau.dk), Morten Overgaard, Carsten Reidies Bjarkam, Trine Okkerstrøm Ryttersgaard, Ove Wiborg(?), & Thea Mannix.

Placering: 7. Semester

Type og sprog: English.

Omfang og forventninger:

The aim of this course is to provide the students a through introduction to cognitive neuroscience, its foundation, as well as the different methods used. This will be the foundation of students who wish to progress further within cognitive science, neuroscience, or the clinical domain as a neuropsychologist. The course will also provide the background information needed, on both the more clinically applied 8th semester course in addition to the broader project-oriented classes on the 9th semester. The course consists of 15 lectures on cognitive neuroscience, 1 SAP lecture, and 4 research seminars, and a syllabus of 998 pages of supporting literature.

Varighed og undervisningsform:

The lectures cover the fall semester, and include a lecture on neuropsychological assessment provided on the SAP course.

Deltagere: Students enrolled in the neuro programme in the fall semester of 2019.	
Antal forelæsningshold: 1	
Prøveform: Synopsis examination: 3 pages short focused academic text combined with a 30-minute oral exam (for further details please confer to the “studieordningen”). Bedømmelsesform: Grading is done using the 7-point scale. Prøvens omfang: 10 ECTS.	
Forelæsningsoversigt:	
Class	Teacher(s) and title of lecture
Lecture SAP/VAP	Thomas Alrik Sørensen: Neuropsychology
<p>This lecture is part of the joint lectures from the five programs and will provide a broad introduction to neuropsychology, patients, patient assessment and the potential pitfalls in patient assessment. Although the lecture has an inherent neuropsychological focus initially exploring the vascular anatomy of the brain, then several issues raised on patient assessment, like how patients relate to norm data, if patients are complying with the test, etc., are broadly relevant for any clinician or psychologist. sensory and cognitive processing.</p> <p>Required reading:</p> <p>Gurd, J., Kischka, U., & Marshall, J. (2012). <i>The Handbook of Clinical Neuropsychology</i>, (2nd ed.), Oxford University Press. Chapter 2.</p> <p>Recommended reading:</p> <p>Gurd, J., Kischka, U., & Marshall, J. (2012). <i>The Handbook of Clinical Neuropsychology</i>, (2nd ed.), Oxford University Press. Chapters 1, and 3-5.</p>	
Lecture #1	Thomas Alrik Sørensen: Introduction to the neuropsychology programme

This presentation will provide the students with a general introduction to the course, the teachers and the curriculum, as well as discuss the expectations for the specialization in neuropsychology at Aalborg university.

Required reading:

None

Recommended reading:

None

Lecture #2 Morten Overgaard: Methods in cognitive neuroscience: imaging and neurophysiology

This lecture will introduce basic methodological aspects of designing and conducting an experiment with healthy subjects and in different groups of patients. Moreover, the module will provide the students with a basic understanding of the recent brain mapping and neuroimaging techniques (EEG; MEG; PET; fMRI; TMS) used in both clinical and experimental neuropsychology for assessing sensory and cognitive processing.

Required reading:

Breedlove, S. M., Watson, N. V., & Rosenzweig, M. R. (2013). *Biological Psychology: An Introduction to Behavioral, Cognitive, and Clinical Neuroscience*. 7th edition. Sinauer Associates.

Gazzaniga, M. S., Ivry, R. B., Mangun, G. R. (2009). *Cognitive Neuroscience: The Biology of the Mind (3rd Ed.)* WW Norton & Company: New York. Chapter IV: Methods of Cognitive Neuroscience. 110-163.

Gevins, A. (1998). The future of electroencephalography in assessing neurocognitive functioning. *Electroencephalography and Clinical Neurophysiology*, 106, 165-172.

Overgaard, M. (2015). The challenge of measuring consciousness, in M. Overgaard (ed): *Behavioral Methods in Consciousness Research*, Oxford University Press.

Ward, N. & Frackowiak, R. (2006): Functional Neuroimaging, in: M. Selzer et al (Eds): *Textbook of Neural Repair and Neurorehabilitation, Vol II*, Cambridge University Press, 56-68. (12 pages)

Yuste, R. (2015). From the neuron doctrine to neural networks. *Nature Reviews Neuroscience*, 16(8), 487-497. (10 pages)

Recommended reading:

Cowey, A. (2008): TMS and visual awareness, in E. Wasserman et al (Eds): *The Oxford Handbook of Transcranial Stimulation*, Oxford University Press. 411-431. (20 pages)

Lecture #3 Ove Wiborg (eller Morten Overgaard): Methods in cognitive neuroscience: animal models

This lecture will introduce basic methodological aspects of designing and conducting an experiment using animal models. Providing an introduction for the benefits as well as challenges in animal models in both clinical and experimental neuropsychology. Examples on different types of research can span neurological and psychiatric research questions as well as how animal models contribute to basic research.

Required reading:

Breedlove, S. M., Watson, N. V., & Rosenzweig, M. R. (2013). *Biological Psychology: An Introduction to Behavioral, Cognitive, and Clinical Neuroscience*. 7th edition. Sinauer Associates.

Gazzaniga, M. S., Ivry, R. B., & Mangun, G. R. (2009). *Cognitive Neuroscience: The Biology of the Mind (3rd Ed.)* WW Norton & Company: New York. Chapter IV: Methods of Cognitive Neuroscience. 110-163.

Mogensen, J. (2011). Animal models in neuroscience. In: Hau, J. & Schapiro, S. (Eds.) *Handbook of Laboratory Animal Science, Third Edition, Volume II. Animal Models*. Boca Raton, FL: CRC Press LLC. 47-73.

Recommended reading:

Yuste, R. (2015). From the neuron doctrine to neural networks. *Nature Reviews Neuroscience*, 16(8), 487-497. (10 pages)

Lecture #4 Carsten Reidies Bjarkam: Basic brain anatomy for neuropsychologists I

Knowing basic neuroanatomy is vital for a neuropsychologist working at a hospital, both in relation to understand patient ailments and in communicating with the medical colleagues. This lecture is the first of two which will provide the students with an overview of the most important anatomy.

Required reading:

Breedlove, S. M., Watson, N. V., & Rosenzweig, M. R. (2013). *Biological Psychology: An Introduction to Behavioral, Cognitive, and Clinical Neuroscience*. 7th edition. Sinauer Associates.

Recommended reading:

Yuste, R. (2015). From the neuron doctrine to neural networks. *Nature Reviews Neuroscience*, 16(8), 487-497. (10 pages)

Lecture #5 Carsten Reidies Bjarkam: Basic brain anatomy for neuropsychologists II

This lecture is the second part of the overview lectures in anatomy for neuropsychologists, which provide a foundational knowledge of the structures that facilitate cognitive function and behavior.

Required reading:

Breedlove, S. M., Watson, N. V., & Rosenzweig, M. R. (2013). *Biological Psychology: An Introduction to Behavioral, Cognitive, and Clinical Neuroscience*. 7th edition. Sinauer Associates.

Recommended reading:

Yuste, R. (2015). From the neuron doctrine to neural networks. *Nature Reviews Neuroscience*, 16(8), 487-497. (10 pages)

Lecture #6 Trine Okkerstrøm Ryttersgaard: Basic neurotransmission

Similar to a basic understanding of neuroanatomy, neurotransmission has an important functional role in the human brain. The lecture explores different transmitter systems and their functional role in human cognition.

Required reading:

Breedlove, S. M., Watson, N. V., & Rosenzweig, M. R. (2013). *Biological Psychology: An Introduction to Behavioral, Cognitive, and Clinical Neuroscience*. 7th edition. Sinauer Associates.

Recommended reading:

Yuste, R. (2015). From the neuron doctrine to neural networks. *Nature Reviews Neuroscience*, 16(8), 487-497. (10 pages)

Lecture #7 Trine Okkerstrøm Ryttersgaard: Development and neuroplasticity

The lecture covers brain development and plasticity, which are key terms for later lectures on developmental disorders and rehabilitation. Topics will have a special focus on issues related to the developmental and adult neuroplasticity – under normal and pathological circumstances.

Required reading:

Breedlove, S. M., Watson, N. V., & Rosenzweig, M. R. (2013). *Biological Psychology: An Introduction to Behavioral, Cognitive, and Clinical Neuroscience*. 7th edition. Sinauer Associates.

Recommended reading:

Mogensen, J. (2011). Almost unlimited potentials of a limited neural plasticity. *Journal of Consciousness Studies*, 18, (7-8), 13-45.

Mogensen, J. (2012). Reorganization of Elementary Functions (REF) after brain injury: Implications for the therapeutic interventions and prognosis of brain injured patients suffering cognitive impairments. In: Schäfer, A. J., & Müller, J. (Eds.) *Brain Damage: Causes, Management and Prognosis* (1-40). Hauppauge, NY: Nova Science Publishers, Inc. (40 pages).

Yuste, R. (2015). From the neuron doctrine to neural networks. *Nature Reviews Neuroscience*, 16(8), 487-497. (10 pages)

Lecture #8 Thomas Alrik Sørensen: Memory I – the bottleneck of perception

Following the lectures on methodology and the neural foundation of the cognitive system, the eighth lecture is the first lecture to focus on the function of the brain. A key cognitive function is memory and especially short-term memory seem to act as a gateway for information made available for the observer. Attention, short-term memory, and visual perception are typically held to be fairly stable and crucial elements of human cognition; however, a number of recent studies seem to reveal that these elements are in fact modulated by a number of factors. This lecture broadly introduces how memory, attention, and visual perception interlink, as well as how these components can be modulated by expertise, arousal, and by observer expectation.

Required reading:

Alvarez, G. A., & Cavanagh, P. (2004). The capacity of visual short-term memory is set both by visual information load and by number of objects. *Psychological Science*, 15(2), 106-111.

Luck, S. J., & Vogel, E. K. (1997). The capacity of visual working memory for features and conjunctions. *Nature*, 390, 279–281.

Sørensen, T. A., & Kyllingsbæk, S. (2012). Short-term storage capacity for visual objects depends on expertise. *Acta Psychologica*, 140(2), 158-163.

Recommended reading:

Dall, J. O., Watanabe, K., & Sørensen, T. A. (2016). Category Specific Knowledge Modulate Capacity Limitations of Visual Short-Term Memory. In 2016 *8th International Conference on Knowledge and Smart Technology (KST)* (pp. 275-280). IEEE. <https://doi.org/10.1109/KST.2016.7440508>

Dall, J. O., & Sørensen, T. A. (2018). Hukommelse II: Ekspertise og korttidshukommelses begrænsninger. *Psykologi Information: Medlemsinformation for Psykologilærerforeningen*, 18-25.

Sørensen, T. A. (2018). Hukommelse I: Arbejds- og Korttidshukommelse. *Psykologi Information: Medlemsinformation for Psykologilærerforeningen*, 12-17.

Lecture #9 Thomas Alrik Sørensen: Attention

Attention, short-term memory, and visual perception are typically held to be fairly stable and crucial elements of human cognition; however, a number of recent studies seem to reveal that these elements are in fact modulated by a number of factors. This lecture broadly introduces how memory, attention, and visual perception interlink, as well as how these components can be modulated by expertise, arousal, and by observer expectation.

Required reading:

Bundesen, C. (1990). A Theory of Visual Attention. *Psychological Review*, 97(4), 523-547.

Sørensen, T. A., Vangkilde, S., & Bundesen, C. (2015). Components of attention modulated by temporal expectation. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, 41(1), 178-193.

Recommended reading:

Sørensen, T. A., & Barratt, D. (2014). Is threat the only modulator of attentional selectivity? Redefining the Easterbrook hypothesis. *Frontiers in Psychology*, 5, 1020.

Lecture #10 Thomas Alrik Sørensen: Perception

Often it is assumed that we all experience the world in a similar fashion, however, in rare instances it is possible to see that this assumption is false. One such instance is in synaesthesia, which can be described

as a perceptual variation in the normal population; this can be in the form that certain weekdays or letters have an added colour sensation. This lecture will present synaesthesia and also relate more broadly to variations in perception between different observers.

Required reading:

Ásgeirsson, A.G., Nordfang, M. & Sørensen, T.A. (2015). Components of Attention in Grapheme-Color Synesthesia: A Modeling Approach, *PLoS ONE*, 10(8), pp. 1–19.

Witthoft, N., & Winawer, J. (2006). Synesthetic colors determined by having colored refrigerator magnets in childhood. *Cortex*, 42(2), 175-183.

Recommended reading:

Sørensen, T. A., & Ásgeirsson, Á. G. (2013). Sanseoplevelser i Hjernen-Synæstesi. *Psykologisk Set*, 30(89), 23-29.

Sørensen, T. A., & Overgaard, M. S. (2018, January). Prosopagnosia or Prosopdysgnosia: Facing up to a change of concepts. In 2018 10th International Conference on Knowledge and Smart Technology (KST) (pp. 260-263). IEEE.

Sørensen, T. A. (2019). Kunst, synæstesi og individuelle forskelle i perception. In *Den Kunstneriske Hjerne*, 66-77. HjerneForum.

Lecture #11 Thomas Alrik Sørensen: Memory II – the diversity of memory systems

Traditionally long-term memory is divided into two different subtypes (declarative vs non-declarative) each consisting of a number of functionally different specialized sub-systems. Despite convincing evidence from the patient literature, whether or not memories can be declared may be a problematic approach where only organisms with a language can have declarative memories. However, most would probably agree that animals without language still process episodic memories albeit the representations may differ from human processing. This lecture will present different types of long-term memory, the problems with the traditional account and how we perhaps could think about long-term memory in a more coherent manner.

Required reading:

Henke, K. (2010). A model for memory systems based on processing modes rather than consciousness. *Nature Reviews Neuroscience*, 11(7), 523-532.

Recommended reading:

Sørensen, T. A. (2019). Hukommelse III: Langtidshukommelsessystemer. *Psykologi Information: Medlemsinformation for Psykologilærerforeningen*, 6-11.

Lecture #12 Thea Mannix: Language

Language is one of the most vital and useful functions available to us. It is also highly susceptible to experimental testing, and as such a wealth of information exists regarding its biological and functional positions in the brain. This lecture will give a general introduction to neurolinguistics by discussing the primary brain mechanisms involved in the production, comprehension and acquisition of language via neuroscientific investigations.

Required reading:

Holcomb, P. J. (1993). Semantic priming and stimulus degradation: Implications for the role of the N400 in language processing. *Psychophysiology*, 30(1), 47-61. (16 pages)

Recommended reading:

Boutonnet, B., Dering, B., Viñas-Guasch, N., & Thierry, G. (2013). Seeing objects through the language glass. *Journal of Cognitive Neuroscience*, 25(10), 1702-1710. (9 pages)

Kuhl, P. K. (2004). Early language acquisition: cracking the speech code. *Nature reviews neuroscience*, 5(11), 831-843 (10 pages).

Kuhl, P. K. (2010). Brain mechanisms in early language acquisition. *Neuron*, 67(5), 713-727 (14 pages).

Lecture #13 Thea Mannix: Emotion and cognition

This lecture will examine the interplay between emotion and cognition. We will have a brief review of the neural underpinnings of emotion and discuss current opposing theories about how these two functions interact.

Required reading:

Pessoa, L. (2008). On the relationship between emotion and cognition. *Nature Reviews Neuroscience*, 9(2), 148-158.

Recommended reading:

Lazarus, R. S. (1982). Thoughts on the relations between emotion and cognition. *American Psychologist*, 37(9), 1019-1024.

Lecture #14 Thomas Alrik Sørensen: Problem-solving, decision-making, and cognitive control

In the second to last lecture we explore several related topics on human problem-solving, decision making and cognitive control. Jointly these can be grouped as executive processes which increase environmental adaptability.

Required reading:

Fellows, L. K. (2004). The Cognitive Neuroscience of Human Decision Making: A Review and Conceptual Framework. *Behavioral and Cognitive Neuroscience Reviews*, 3(3), 159–172.
<https://doi.org/10.1177/1534582304273251>

Kahneman, D., & Tversky, A. (2013). Choices, values, and frames. In *Handbook of the Fundamentals of Financial Decision Making: Part I* (pp. 269-278).

Recommended reading:

Chen, R., Li, D. P., Turel, O., Sørensen, T. A., Bechara, A., Li, Y., & He, Q. (2018). Decision making deficits in relation to food cues influence obesity: a triadic neural model of problematic eating. *Frontiers in Psychiatry*, 9.

Eysenck, M. W., & Keane, M. T. (2015). *Cognitive psychology: A student's handbook*. Psychology Press. Chapters 12 & 13 (pp 503-588)

Liu, X., Liu, T., Shangguan, F., Sørensen, T. A., Liu, Q., & Shi, J. (2018). Neurodevelopment of conflict adaptation: Evidence from event-related potentials. *Developmental Psychology*, 54(7), 1347-1362.

Lecture #15 Morten Overgaard: Consciousness – The relation between brain and mind

The classical mind-body problem has in recent years become one of the most central areas of investigation in cognitive neuroscience. This development has included a re-statement of the problem as a more specific consciousness-brain problem, making it more open to empirical investigation. The topic is perfect to illustrate the “meeting” of issues in philosophy of mind and science and experimental methodology. It opens up several questions of intuitive interest to most people, such as “do we have free will?” and “how can subjective experiences exist in a physical universe?”.

Required reading:

Block, N. (1995). On a confusion about a function of consciousness, *Behavioral & Brain Sciences*, 18(2), 227–247.

Overgaard, M. (2011). Visual experience and blindsight: a methodological review, *Experimental Brain Research*, 209(4), 473-479.

Timmermans, B. & Cleeremans, A. (2015): How can we measure awareness? An overview of current methods. In: M. Overgaard (Ed): *Behavioral Methods in Consciousness Research*, Oxford University Press. 21-46.

Recommended reading:

Chalmers, D (2000). What is a neural correlate of consciousness? In: T. Metzinger (ed): *Neural Correlates of Consciousness*, MIT Press.

Koch, C., Massimini, M., Boly, M., & Tononi, G. (2016). Neural correlates of consciousness: progress and problems. *Nature Neuroscience Reviews*, 17, 307-321.

Lamme, V. A. (2010). How neuroscience will change our view on consciousness. *Cognitive Neuroscience*, 1(3), 204-220.

Laureys, S. (2005). The neural correlate of (un) awareness: lessons from the vegetative state. *Trends in Cognitive Sciences*, 9(12), 556-559.

Libet, B., Gleason, C. A., Wright, E. W., & Pearl, D. K. (1983). Time of conscious intention to act in relation to onset of cerebral activity (readiness-potential). The unconscious initiation of a freely voluntary act. *Brain*, 106(3), 623-642.

Owen, A. M., Coleman, M. R., Boly, M., Davis, M. H., Laureys, S., & Pickard, J. D. (2006). Detecting awareness in the vegetative state. *Science*, 313(5792), 1402-1402.

Seth, A. K., Dienes, Z., Cleeremans, A., Overgaard, M., & Pessoa, L. (2008). Measuring consciousness: relating behavioural and neurophysiological approaches. *Trends in Cognitive Sciences*, 12(8), 314-321.

In a number of research seminars the students is offered an insight in some of the ongoing research projects conducted by different people at CCN – typically at either ph.d. or post doc level. As these presentations are on current research they will also have different emphasis on various stages of the research projects; some are just beginning whereas others have several parts that have been wrapped up.

This also provides the students with a glimpse into the mechanisms and project management of a research project.

Research seminar #1

NN (TBA)

NN is a post doc at CCN and CFIN working on an MR project investigating the possible link between expertise and synaesthesia as part of a larger DFF project entitled "*Synaesthesia – the Roles of Association Learning and of Differential Brain Development*". NN has previously ...

Required reading:

No required reading

Recommended reading:

Research seminar #2

Mohammad A. Haque

Mohammad Haque is a joint post doc at CCN and CREATE and is working on a project that attempt to integrate measures from olfaction and EEG with video analysis. The project is funded by the SDC and entitled "*Facial Expression Analysis and EEG in Food Perception*". Previously Mohammad have worked with signal analysis in order to enhance subtle changes in video images in order to extract a participant's pulse from a video images.

Required reading:

No required reading

Recommended reading:

Research seminar #3

Trine Okkerstrøm Ryttersgaard

Trine Ryttersgaard is a ph.d. student at Aalborg University Hospital investigating "*Depressive disorder and Cognitive Sequelae among Danish Adolescents and Young Adults (15 – 30 years old) with Traumatic Brain Injury*".

Required reading:

No required reading

Recommended reading:

Research seminar #4

Aurore Zelazny

Aurore Zelazny is a ph.d.-student at CCN investigating the boundaries between synaesthesia and multisensory perception in an SDC funded project entitled "*The effect of semantics on perception – an investigation of synaesthesia, multisensory perception, and the experience of food*".

Required reading:

No required reading

Recommended reading:

Excursion #1 Thomas Alrik Sørensen: Visiting Center for Functional Integrative Neuroscience (CFIN), Aarhus University.

Finally, we will try and arrange a visit to the MR, MEG, and PET centres in Århus providing the students with a more detailed introduction to the methods and research conducted using brain imaging methods.

Samlet pensumliste:

Course literature:

Alvarez, G. A., & Cavanagh, P. (2004). The capacity of visual short-term memory is set both by visual information load and by number of objects. *Psychological Science*, *15*(2), 106-111. (12 pages)

Ásgeirsson, A.G., Nordfang, M. & Sørensen, T.A. (2015), Components of Attention in Grapheme-Color Synesthesia: A Modeling Approach, *PLoS ONE*, *10*(8), pp. 1–19. (27 pages)

- Block, N. (1995). On a confusion about a function of consciousness, *Behavioral & Brain Sciences*, 18(2), 227–247. (50 pages)
- Breedlove, S. Marc, Watson, Neil V., & Rosenzweig, Mark R. (2013): *Biological Psychology: An Introduction to Behavioral, Cognitive, and Clinical Neuroscience*. 7th edition. Sinauer Associates. (550 pages).
- Bundesen, C. (1990). A Theory of Visual Attention. *Psychological Review*, 97(4), 523-547. (40 pages)
- Fellows, L. K. (2004). The Cognitive Neuroscience of Human Decision Making: A Review and Conceptual Framework. *Behavioral and Cognitive Neuroscience Reviews*, 3(3), 159–172. <https://doi.org/10.1177/1534582304273251> (26 pages)
- Gazzaniga; MS, Ivry, RB, Mangun, GR (2009). *Cognitive Neuroscience: The Biology of the Mind (3rd Ed.)* WW Norton & Company: New York. Chapter IV: Methods of Cognitive Neuroscience. pp. 96-146. (50 pages).
- Gevins, A. (1998). The future of electroencephalography in assessing neurocognitive functioning. *Electroencephalography and Clinical Neurophysiology*, 106, 165-172. (7 pages).
- Gurd, J., Kischka, U., & Marshall, J. (2012). *The Handbook of Clinical Neuropsychology*, (2nd ed.), Oxford University Press. Chapter 2, 15-26. (15 pages)
- Henke, K. (2010). A model for memory systems based on processing modes rather than consciousness. *Nature Reviews Neuroscience*, 11(7), 523-532. (20 pages)
- Holcomb, P. J. (1993). Semantic priming and stimulus degradation: Implications for the role of the N400 in language processing. *Psychophysiology*, 30(1), 47-61. (16 pages)
- Kahneman, D., & Tversky, A. (2013). Choices, values, and frames. In *Handbook of the Fundamentals of Financial Decision Making: Part I* (pp. 269-278). (12 pages)
- Luck, S. J., & Vogel, E. K. (1997). The capacity of visual working memory for features and conjunctions. *Nature*, 390, 279–281. (5 pages).
- Mogensen, J. (2011). Animal models in neuroscience. In: Hau, J. & Schapiro, S. (eds.) *Handbook of Laboratory Animal Science, Third Edition, Volume II. Animal Models*. Boca Raton, FL: CRC Press LLC. 47-73. (26 pages).
- Overgaard, M. (2011). Visual experience and blindsight: a methodological review, *Experimental Brain Research*, 209(4), 473-479. (6 pages).
- Overgaard, M. (2015). The challenge of measuring consciousness, in M. Overgaard (ed.): *Behavioral Methods in Consciousness Research*, Oxford University Press. 7-19. (12 pages).
- Pessoa, L. (2008). On the relationship between emotion and cognition. *Nature Reviews Neuroscience*, 9(2), 148-158. (20 pages)

Sørensen, T. A., & Kyllingsbæk, S. (2012). Short-term storage capacity for visual objects depends on expertise. *Acta Psychologica*, 140(2), 158-163. (8 pages).

Sørensen, T. A., & Barratt, D. (2014). Is threat the only modulator of attentional selectivity? Redefining the Easterbrook hypothesis. *Frontiers in Psychology*, 5, 1020.

Sørensen, T. A., Vangkilde, S., & Bundesen, C. (2015). Components of attention modulated by temporal expectation. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, 41(1), 178-193. (25 pages)

Timmermans, B. & Cleeremans, A. (2015). How can we measure awareness? An overview of current methods. In M. Overgaard (Ed): *Behavioral Methods in Consciousness Research*, Oxford University Press. 21-46. (pages 40)

Ward, N. & Frackowiak, R. (2006). Functional Neuroimaging. In M. Selzer et al. (Eds): *Textbook of Neural Repair and Neurorehabilitation, Vol II*, Cambridge University Press, 56-68. (12 pages)

Witthoft, N., & Winawer, J. (2006). Synesthetic colors determined by having colored refrigerator magnets in childhood. *Cortex*, 42(2), 175-183. (12 pages).

Yuste, R. (2015). From the neuron doctrine to neural networks. *Nature Reviews Neuroscience*, 16(8), 487-497. (20 pages)

Total pages: 986.

Recommended literature:

Boutonnet, B., Dering, B., Viñas-Guasch, N., & Thierry, G. (2013). Seeing objects through the language glass. *Journal of Cognitive Neuroscience*, 25(10), 1702-1710. (9 pages)

Chalmers, D (2000). What is a neural correlate of consciousness? In: T. Metzinger (ed): *Neural Correlates of Consciousness*, MIT Press. (23 pages)

Chen, R., Li, D. P., Turel, O., Sørensen, T. A., Bechara, A., Li, Y., & He, Q. (2018). Decision making deficits in relation to food cues influence obesity: a triadic neural model of problematic eating. *Frontiers in Psychiatry*, 9.

Cowey, A. (2008): TMS and visual awareness, in E. Wasserman et al (Eds): *The Oxford Handbook of Transcranial Stimulation*, Oxford University Press. 411-431. (20 pages)

Dall, J. O., Watanabe, K., & Sørensen, T. A. (2016). Category Specific Knowledge Modulate Capacity Limitations of Visual Short-Term Memory. In 2016 *8th International Conference on Knowledge and Smart Technology (KST)* (pp. 275-280). IEEE. <https://doi.org/10.1109/KST.2016.7440508>

- Dall, J. O., & Sørensen, T. A. (2018). Hukommelse II: Ekspertise og korttidshukommelses begrænsninger. *Psykologi Information: Medlemsinformation for Psykologilærerforeningen*, 18-25.
- Eysenck, M. W., & Keane, M. T. (2015). *Cognitive psychology: A student's handbook*. Psychology Press. Chapters 12 and 13 (pp 503-588)
- Gurd, J., Kischka, U., & Marshall, J. (2012). *The Handbook of Clinical Neuropsychology*, (2nd ed.), Oxford University Press. Chapters 1, and 3-5.
- Koch, C., Massimini, M., Boly, M., & Tononi, G. (2016). Neural correlates of consciousness: progress and problems. *Nature Neuroscience Reviews*, 17, 307-321. (14 pages)
- Kuhl, P. K. (2004). Early language acquisition: cracking the speech code. *Nature reviews neuroscience*, 5(11), 831-843. (10 pages)
- Kuhl, P. K. (2010). Brain mechanisms in early language acquisition. *Neuron*, 67(5), 713-727. (14 pages)
- Lamme, V. A. (2010). How neuroscience will change our view on consciousness. *Cognitive Neuroscience*, 1(3), 204-220. (36 pages)
- Lazarus, R. S. (1982). Thoughts on the relations between emotion and cognition. *American Psychologist*, 37(9), 1019-1024.
- Laureys, S. (2005). The neural correlate of (un) awareness: lessons from the vegetative state. *Trends in Cognitive Sciences*, 9(12), 556-559. (3 pages)
- Libet, B., Gleason, C. A., Wright, E. W., & Pearl, D. K. (1983). Time of conscious intention to act in relation to onset of cerebral activity (readiness-potential). The unconscious initiation of a freely voluntary act. *Brain*, 106(3), 623-642. (19 pages)
- Liu, X., Liu, T., Shangguan, F., Sørensen, T. A., Liu, Q., & Shi, J. (2018). Neurodevelopment of conflict adaptation: Evidence from event-related potentials. *Developmental Psychology*, 54(7), 1347-1362.
- Mannix, T. K., & Sørensen, T. A. (2018). Oplever vi alle den samme verden? *Psykologi Information: Medlemsinformation for Psykologilærerforeningen*, .
- Mogensen, J. (2011). Almost unlimited potentials of a limited neural plasticity. *Journal of Consciousness Studies*, 18, (7-8), 13-45. (32 pages).
- Mogensen, J. (2012). Reorganization of Elementary Functions (REF) after brain injury: Implications for the therapeutic interventions and prognosis of brain injured patients suffering cognitive impairments. In: Schäfer, A. J., & Müller, J. (Eds.) *Brain Damage: Causes, Management and Prognosis* (1-40). Hauppauge, NY: Nova Science Publishers, Inc. (40 pages).

- Owen, A. M., Coleman, M. R., Boly, M., Davis, M. H., Laureys, S., & Pickard, J. D. (2006). Detecting awareness in the vegetative state. *Science*, 313(5792), 1402-1402. (1 page)
- Seth, A. K., Dienes, Z., Cleeremans, A., Overgaard, M., & Pessoa, L. (2008). Measuring consciousness: relating behavioural and neurophysiological approaches. *Trends in Cognitive Sciences*, 12(8), 314-321. (7 pages)
- Sørensen, T. A., & Ásgeirsson, Á. G. (2013). Sanseoplevelser i Hjernen-Synæstesi. *Psykologisk Set*, 30(89), 23-29.
- Sørensen, T. A., & Overgaard, M. S. (2018, January). Prosopagnosia or Prosopdysgnosia: Facing up to a change of concepts. In 2018 10th International Conference on Knowledge and Smart Technology (KST) (pp. 260-263). IEEE.
- Sørensen, T. A. (2018). Hukommelse I: Arbejds- og Korttidshukommelse. *Psykologi Information: Medlemsinformation for Psykologilærerforeningen*, 12-17.
- Sørensen, T. A. (2019). Hukommelse III: Langtidshukommelsessystemer. *Psykologi Information: Medlemsinformation for Psykologilærerforeningen*, 6-11.
- Sørensen, T. A. (2019). Kunst, synæstesi og individuelle forskelle i perception. In *Den Kunstneriske Hjerne*, 66-77. HjerneForum.

Klinikkerne for Udviklings- og Rehabiliterings psykologi (KUR)

Modulbeskrivelse

<p>Modultitel: Videregående Anvendt Psykologi 10 ECTS Ad modum ”Klinikkerne for Udviklings- og Rehabiliteringspsykologi”</p> <p>Professionsprogrammet Klinikkerne for Udviklings- og Rehabiliteringspsykologi (herefter KUR) indeholder to klinikker: Børnesprogs klinikken (BSPK) og Klinik for Handicap og Rehabiliteringspsykologi (KHARE).</p> <p>Børnesprogklinikken BspK (Developmental Communication Disorders) udfører forskningsbaseret udredning og intervention af førskole- og skolebørn, der opvokser med afvigende kommunikative færdigheder (DLD, Developmental Language Disorders), læsevanskeligheder, autisme, ADHD, høretab eller andet. Professionsprogrammet er et kontinuerligt forløb med intern praktik og egen klientkontakt. Praktikken strækker sig over 3 semestre med egne klienter på 2 og evt. 3. semester. Formålet er overordnet at fremme livskvalitet og modvirke marginalisering.</p> <p>Klinik for Handicap og Rehabiliteringspsykologi (KHARE) beskæftiger sig med det fremvoksende specialområde indenfor psykologien – rehabiliteringspsykologi – som fokuserer på studiet og anvendelsen af psykologisk viden og kompetencer i relation til personer med et handicap, funktionsnedsættelser eller kroniske sygdomme.</p> <p>Siden Danmarks ratificering af FN’s Handicapkonvention i 2009 har begrebet handicap dækket over både psykiske og fysiske lidelser. Formålet med rehabiliteringspsykologi er at fremme personernes sundhed og velbefindende, uafhængighed, valgmuligheder, funktionsevne og sociale deltagelse (inklusion) ved hjælp af psykologiske tilgange, interventioner og jobudvikling.</p>
<p>Stadskode: HEA770001F</p>
<p>Placering: 7. semester</p>
<p>Modulansvarlig: <i>Kristine de López Jensen & Hanne B. S. Knudsen, Tia Hansen & Chalotte Glintborg</i></p> <p>Undervisere: <i>Hanne B. S. Knudsen Pernille Sejer Donau Tia Hansen Chalotte Glintborg Cecilie Thøgersen Mette Kold Gæster</i></p>
<p>Type og sprog: Første semester af professionsprogrammet KUR. Undervisningen er på dansk og engelsk, litteraturen fortrinsvis på engelsk</p>

Mål

Den studerende skal gennem modulet opnå:

Viden om

- og forståelse af disciplinens centrale og aktuelle teorier om anvendt psykologi baseret på højeste internationale forskning inden for området
- og forståelse af de centrale og aktuelle udrednings- og undersøgelsesmetoder inden for disciplinen
- og forståelse af sammenhængen med disciplinens psykologiske problemstillinger og de relevante almene teorier
- og forståelse af egne faglige kvalifikationer ift problemfelter i området

Færdigheder i

- at kunne vurdere og vælge mellem de centrale og aktuelle teorier om praksis
- at kunne anvende relevante metoder og redskaber til undersøgelse
- at kunne formidle den forskningsbaserede viden om disciplinen på en reflekteret og diskuterende vis

Kompetencer til

- selvstændigt at kunne identificere problemstillinger som er relevante for området
- at forbinde disciplinens anvendte psykologiske problemstillinger med almenpsykologiske teorier
- at skabe et overblik over egne faglige kvalifikationer i forhold til problemfelter inden for disciplinen med henblik på videre faglig kvalificering

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre:

Semestret bygger oven på den tilegnede viden, færdigheder og kompetencer på de foregående semestre og kan begyndes efter bestået Bachelor i psykologi. KURs formål er at anvende psykologistudiets viden og færdigheder til at udvikle og udføre udviklings- og rehabiliteringspsykologiske tilbud til børn voksne, der har en erhvervet eller kronisk lidelse, som truer deres sociale inklusion og livskvalitet.

Omfang og forventet arbejdsindsats:

Der lægges vægt på, at KUR-studerende engagerer sig, bidrager aktivt til undervisningen og udvikler et arbejdende fællesskab med bl.a. forskellige tovholderroller i teamet.

BSPK

Som studerende på klinikken deltager man i forskningsbaseret praksis i form af udredning og intervention af førskole- og skolebørn med afvigende kommunikative færdigheder. Der forventes passende arbejdsindsats samt ansvarlighed overfor børn, forældre, medstuderende og andre samarbejdspartnere.

KHARE

Som studerende på KHARE bliver man bidragende til udviklingen af rehabiliteringspsykologien, som er et nyt felt i Danmark. Der forventes derfor commitment til dette samt ansvarlighed overfor klienter og samarbejdspartnere (praktiksteder), hvor de rehabiliteringspsykologiske interventioner skal afprøves.

Kursets 10 ECTS svarer til 270 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på nedenstående måde.

Modulaktiviteter:

På KUR er undervisningsstrukturen som følgende:

4 forelæsninger på tværs af programmer (for hele årgangen)

Her deltager hele årgangen i de teoretiske indledninger om 1) Rehabiliteringspsykologi, 2) sprog og læseudvikling/vanskeligheder, 3) mindfulness og 4) kognitiv adfærdsterapi.

8 forelæsninger for alle studerende på KUR

7 og 6 linjespecifikke workshops på hhv. BSPK og KHARE

BSPK

Denne undervisning er forbeholdt studerende, der skal i praktik på børnesprogklinikken, da den er forberedelse til den viden, de færdigheder og kompetencer, der skal anvendes i forbindelse med den efterfølgende praktik på 8.semester. Vi forventer, at I deltager aktivt i og bidrager til kurset for at sikre optimalt udbytte.

Undervisningen finder sted som workshops med en vekselvirkning mellem forelæsninger, seminar undervisning, og fordeler sig over flere dage, hvor den enkelte workshop er organiseret omkring nogle bestemte temaer. Undervisningen er en kombination af forelæsninger fra underviserne med de studerendes oplæg om den tilknyttede litteratur, samt øvelser, cases, diskussioner i grupper og plenum. Elementer herfra fortsætter på programmets 8. og 9. semester, hvor de studerende er i intern praktik på klinikken. Her har de studerende egne klienter i terapi og deltager i et reflekterende team omkring udredning- og terapiforløb.

KHARE

Denne undervisning er forbeholdt studerende der skal i praktik i KHARE, idet den orienteres mod teamdannelse og udvikling af forståelser, færdigheder og kompetencer, som skal anvendes i praktikken på 8.semester. Vi forventer, at I deltager aktivt i kurser, praksis og udviklingsarbejde.

KHARE-programmet kombinerer en række intensive workshops med et klinisk forløb i praksis (eller forskningspraktik), som fortrinsvis ligger på 8. semester.

Hver linjespecifik workshop består af fordybelse i en bestemt tilgang/interventionsform. Mindfulness workshoppen giver – foruden det faglige indhold – mulighed for at øve sig i en ”bæredygtig” forholdemåde til sig selv som person og psykolog. Der forventes også mulighed for at følge et kontinuert mindfulness-forløb guidet af studerende fra KHARE 9. semester. Endvidere vil der som optakt til klinikforløbet på 8.semester blive planlagt et eller flere besøg i praksis (praktikstederne) allerede i løbet af 7. semester.

Lyse blå: fælles for hele årgangen

Lysegrøn: fælles på KUR

Gul: Linjespecifik for KHARE

Orange: Linjespecifik for BSPK

Undervisningsoversigt:

	Emne	Dato	Muligt tidsrum	Underviser
1.	Rehabiliteringspsykologi	2.9	8-10 2 KT/8 LT	Chalotte Glintborg
2.	Sprog- og læseudvikling/ vanskeligheder	16.9	10-12 2 KT/8 LT	Hanne B.S. Knudsen
3.	Mindfulness	30.9	8-10 2 KT/8 LT	Mette Kold
4.	Kognitiv Adfærdsterapi	7.10	10-12 2 KT/8 LT	Cecilie Thøgersen
5.	Dynamisk udredning	12.9	8-12 4 KT/13LT	Pernille S. Donau

6.	Mindfulness	18.9	8-12 el 12-16 4 KT/13LT	Mette Kold
7.	Rehabiliteringspsykologi	26.9	8-12 4 KT/13LT	Chalotte Glintborg
8.	Dyreassisteret terapi og pædagogik	2.10	8-16 4 KT/13LT	Tia Hansen
9.	Caseformulering og konsultativ tilgang	10.10	8-12 4 KT/13LT	Hanne B.S. Knudsen
10.	Narrativ/systemisk tilgang til børn	16.10	8-12 el 12-16 4 KT/13LT	Eva Søndergaard
11.	Narrativ tilgang voksne	24.10	8-12 4 KT/13LT	Chalotte Glintborg
12.	KAT med børn	30.10	8-16 4 KT/13LT	Hanne B.S. Knudsen
13.	Intro til KHARE	Omk 1. sep.	4 KT/13LT	Tia Hansen & Chalotte Glintborg
14.	Mindfulness		4 KT/13LT	Mette Kold
15.	KAT med voksne		4 KT/13LT	Cecilie Thøgersen
16.	Rehabiliteringspsykologi	Okt	4 KT/13LT	Gæst
17.	Besøg i praksis	Nov/dec	4 KT/13LT	Praktiksteder
18.	Afslutning	Primo dec.	4 KT/13LT	Tia Hansen og Chalotte Glintborg
19.	Intro til Børnesprogklinikken	Omkring 1. september	4 KT/13LT	Hanne B.S. Knudsen & Pernille Sejer Donau
20.	Dynamisk udredning		4 KT/13LT	Pernille S. Donau
21.	Sprog og kommunikation hos børn med DLD/læsevanskeligheder		4 KT/13LT	Hanne B.S. Knudsen
22.	Pragmatiske/psykosociale vanskeligheder		4 KT/13LT	Pernille S. Donau
23.	Kommunikation hos børn med autisme og ADHD		4 KT/13LT	Hanne B.S. Knudsen
24.	Systemisk familierapi		4 KT/13LT	gæst
25.	Afsluttende opsamling, forberedelse til praktik		4 KT/13LT	Pernille S. Donau & Hanne B.S. Knudsen

Lyse blå: fælles for hele årgangen

Lysegrøn: fælles på KUR

Gul: Linjespecifik for KHARE

Orange: Linjespecifik for BSPK

BESKRIVELSE AF DE ENKELTE FORELÆSNINGER & WORKSHOPS

4 FORELÆSNINGER, FÆLLES FOR HELE ÅRGANGEN:

1. REHABILITERINGSPSYKOLOGI

v/ Chalotte Glintborg

Beskrivelse: Når et menneske rammes af alvorlig sygdom, bør der ikke kun være fokus på de somatiske symptomer og følger, men også de psykologiske konsekvenser, det har at blive ramt af svær sygdom. At skulle forsvare sig med varigt nedsatte funktioner kan afstedkomme psykologiske reaktioner som depression, nedsat livskvalitet mm. Også de pårørende bliver potentielt hårdt ramte. Rehabiliteringspsykologien byder på helhedsorienterede forholdemåder i støtten til syge og pårørende.

Feltet *psykologisk rehabilitering* introduceres. Det er endnu ikke etableret som selvstændigt psykologisk felt i Danmark, men det ses i andre lande, fx USA og Tyskland. Fokus er de psykologiske aspekter vedrørende erhvervede og kroniske sygdomme. Definitioner og overordnede principper for psykologisk rehabilitering gennemgås med inddragelse af eksempler på især hjerneskadecases.

Litteratur (22 sider):

- Glintborg, C. (2018). Introduktion til rehabiliteringspsykologi. In C. Glintborg (Ed.), *Rehabiliteringspsykologi – en introduktion i teori og praksis*. Aarhus Universitetsforlag. [5 sider]
- Engel, G. L. (1977). The need for a new medical model: A challenge for biomedicine. *Science*, 196 (4286), 129-136 [7 sider].
- Prigatano, G. P. (1991). Disordered mind, wounded soul: The emerging role of psychotherapy in rehabilitation after brain injury. *Journal of Head Trauma Rehabilitation*, 6(4), 1-10. doi: 10.1097/00001199-199112000-00004 [10 sider]

2. SPROG – OG LÆSEUDVIKLING/VANSKELIGHEDER

v/ Hanne B.S. Knudsen

Beskrivelse: I forelæsningen sættes fokus på, hvilke kognitive mekanismer der ligger til grund for udvikling af læse- og stavefærdigheder på en række forskellige europæiske sprog, og der ses nærmere på de tidlige tegn der typisk ses hos børn, der senere udvikler dysleksi.

Litteratur:

- Eklund, K., Torppa, M., Aro, M., Leppänen, P.H.T. & Lyytinen, H. (2015). Skill Development of Children with Familial Risk for Dyslexia Through Grades 2, 3, and 8. *Journal of Educational Psychology*, Vol. 107, No. 1, 126-140, [14 sider]
- Moll, Kristina et al. (2014) Cognitive mechanisms underlying reading and spelling development in five European orthographies. *Learning and Instruction*, 29, 65-77 [12 sider]
- Ricketts, J (2011). Research Review: Reading comprehension in developmental disorders of language and communication. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 52:11 pp 1111–1123 [12 sider]

3. MINDFULNESS

v/ Mette Kold

Beskrivelse: Workshopen om mindfulness byder på en introduktion til nogle praktiske anvendelsesområder for opmærksomt nærvær – mindfulness - i psykologisk praksis.

Mindfulness kan være en praksis personligt for psykologen. Eller det kan være en terapeutisk forholdemåde. Og/eller det kan være konkrete øvelser og teknikker, som kursister og klienter indføres i til f.eks. stresshåndtering eller smertehåndtering. Metoderne kan også anvendes i forhold til angst, depression m.fl. psykiske lidelser, og de kan bruges til forbedring af koncentrationsevne og mental kapacitet. Målgrupper og anvendelsesområder er med andre ord mangfoldige.

Forløbet kombinerer teoretisk-praktisk-forskningsmæssig indføring i mindfulness med deltageres egne oplevelser og refleksioner. Temaerne er:

- Psykologiske teorier og studier om mindfulness.
- Fysiske og mentale effekter og virkningsmekanismer.
- Filosofierne som mindfulness udspringer af.
- Praktiske øvelser, så det bliver muligt at anvende nogle af teknikkerne personligt.
- Anvendelsesområder i psykologisk praksis.
- Overlap, synergi og modsætninger i forhold til andre psykologiske metoder.

Introduktion til mindfulness i vestlig psykologi: Psykologiske teorier og studier om mindfulness, herunder Mindfulness Based Stress Reduction (MBSR) og Mindfulness Based Cognitive Therapy (MBCT)

introduceres. Studier om fysiske og mentale effekter og virkningsmekanismer gennemgås. Der prøves flere praksisser på kursusdagen.

Litteratur - med forbehold for ændringer (30 sider):

Kold, M. & Hansen, R. E. (2018). Mindfulness. I C. Glintborg (Ed.), *Rehabiliteringspsykologi. En introduktion i teori og praksis*. (pp. 89-114). Danmark: Aarhus Universitetsforlag. [24 sider]

Davidson, R. J. (2016). Mindfulness-Based Cognitive Therapy and the prevention of depressive relapse: Measures, mechanisms, and mediators. *JAMA Psychiatry*, 73(6), 547-548.
<https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2016.0135> [2 s]

Baer, R. (2016). Assessment of mindfulness and closely related constructs: Introduction to the special issue. *Psychological Assessment*, 28(7), 787-790. <https://doi.org/10.1037/pas0000309> [4 s]

4. KOGNITIV ADFÆRDSTERAPI (KAT) TIL VOKSNE

v/ Cecilie Thøgersen

Beskrivelse: Workshoppen giver en indføring i teori, grundbegreber og behandlingsteknikker, der indgår i kognitiv adfærdsterapi.

Forelæsningen, vil primært være en teoretisk indføring i behandlingstilgangen, hvor de studerende vil få kendskab til hvorledes man i praksis arbejder med begreber som automatiske tanker, uhensigtsmæssig adfærd, leveregler og kerneantagelser. Dertil vil de vigtigste behandlingsteknikker som psykoedukation, identifikation, analyse og omstrukturering blive gennemgået.

Litteratur (30 sider):

Rosenberg, N., K., Mørck, M. M., & Arendt, M. (2012). Kognitiv adfærdsterapi – teorier og metoder. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 23-52). DK: Hans Reitzels Forlag. [30 sider]

8 FORELÆSNINGER, FÆLLES FOR HELE KUR

1. DYNAMISK UDREDNING

v/ Pernille Donau

Beskrivelse: Dynamisk Udredning (DA) er en forsknings- og teoretisk baseret tilgang udviklet indenfor Vygotskys teori. DA er endvidere en interaktiv udredningsmetode, der har individets kapaciteter til at respondere på en given intervention i fokus, og metoden kan både ses som et supplement til standardiseret testning, men er også særdeles velegnet til klienter, der af forskellige årsager har vanskeligt ved at deltage i traditionel testning. I denne workshop introduceres til den grundlæggende teori og centrale begreber.

Litteratur:

Haywood, H. C. & Lidz, C. S. (2007). *Dynamic Assessment in practice: clinical and educational applications*. Cambridge University Press, NY. kapitel 1-3 + 9-10 [146 sider]

Grigorenko, E. (2009). Dynamic assessment and response to intervention: Two sides of one coin. *Journal of Learning Disabilities*, 42 (2), pp. 111-132. [21 sider]
<http://dx.sagepub.com/content/42/2/111.full.pdf+html>

Peña, E. & Gillam, R. (2000). Dynamic assessment of children referred for speech and language evaluations. I Lidz, C. S. & Elliot, J. (red.) *Dynamic assessment: prevailing models and applications*, vol. 6. Amsterdam: JAI/Elsevier Science, 543-75. [32 sider]

2. MINDFULNESS

Beskrivelse: Workshoppen om mindfulness byder på en introduktion til nogle praktiske anvendelsesområder for opmærksomt nærvær – mindfulness - i psykologisk praksis.

Mindfulness kan være en praksis personligt for psykologen. Eller det kan være en terapeutisk forholdemåde. Og/eller det kan være konkrete øvelser og teknikker, som kursister og klienter indføres i til f.eks. stresshåndtering eller smertehåndtering. Metoderne kan også anvendes i forhold til angst, depression m.fl. psykiske lidelser, og de kan bruges til forbedring af koncentrationsevne og mental kapacitet. Målgrupper og anvendelsesområder er med andre ord mangfoldige.

Forløbet kombinerer teoretisk-praktisk-forskningsmæssig indføring i mindfulness med deltagernes egne oplevelser og refleksioner. Temaerne er:

- Psykologiske teorier og studier om mindfulness.
- Fysiske og mentale effekter og virkningsmekanismer.
- Filosofierne som mindfulness udspringer af.
- Praktiske øvelser, så det bliver muligt at anvende nogle af teknikkerne personligt.
- Anvendelsesområder i psykologisk praksis.
- Overlap, synergi og modsætninger i forhold til andre psykologiske metoder.

Form og omfang: forelæsninger, workshop, øvelser og studenteraktiviteter.

Filosofierne, som mindfulness udspringer af, beskrives. Anvendelsesområder i psykologisk praksis introduceres, med fokus på lindring af forskellige psykologiske tilstande. Fortsat praktiske øvelser.

Litteratur: (93 sider)

Shapiro, S. L. & Carlson, L.E. (2017) *The art and science of mindfulness: Integrating mindfulness into psychology and the helping professions* (2nd ed). Washington: American Psychological Association. [Side XX-XX = 30 s].

Segal, Z. V., Williams, J. M. G., & Teasdale, J. D. (2013). *Mindfulness-based cognitive therapy for depression* (2nd ed). New York: Guilford Press. [Kapitel 3, 4, 5, 8, p. 44-93 & 137-143]. [57 sider]

3. REHABILITERINGSPSYKOLOGI

v/ *Chalotte Glintborg*

Beskrivelse: Når et menneske rammes af alvorlig sygdom, bør der ikke kun være fokus på de somatiske symptomer og følger, men også de psykologiske konsekvenser, det har at blive ramt af svær sygdom. At skulle forsvare sig med varigt nedsatte funktioner kan afstedkomme psykologiske reaktioner som depression, nedsat livskvalitet mm. Også de pårørende bliver potentielt hårdt ramte.

Rehabiliteringspsykologien byder på helhedsorienterede forholdemåder i støtten til syge og pårørende. Feltet *psykologisk rehabilitering* introduceres. Det er endnu ikke etableret som selvstændigt psykologisk felt i Danmark, men det ses i andre lande, fx USA og Tyskland. Fokus er de psykologiske aspekter vedrørende erhvervede og kroniske sygdomme. Definitioner og overordnede principper for psykologisk rehabilitering gennemgås med inddragelse af eksempler på især hjerneskadecases.

Form og omfang: Undervisningen indeholder forelæsninger, cases, diskussioner og øvelser.

Litteratur (72 sider):

Turner, B.J., Fleming, J.M., Ownsworth, T.M., & Cornwell, P. L. (2008). The transition from hospital to home for individuals with acquired brain injury: A literature review and research recommendations. *Disability and Rehabilitation*, 30(16), 1153-1176. [24 sider].

Stroebe, M., & Shut, H. (1999). The dual process model of coping with bereavement: rationale and description. *Death Studies*, 23(3), 197-224. doi: 10.1080/074811899201046 [28 sider]

Bacha, K. Hanley, T. Winter, L.A. (2019). 'Like a human being, I was an equal, I wasn't just a patient': Service users' perspectives on their experiences of relationships with staff in mental

health services. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*. Early view Online Version of Record before inclusion in an issue. [20 sider]

Foreslået supplerende læsning: Resten af Glintborg (Ed.) (2018); en del er pensum på 8. semester.

4. DYREASSISTERET TERAPI OG PÆDAGOGIK

v/ Tia Hansen

Beskrivelse: Inddragelse af heste eller hunde i pædagogiske og terapeutiske tiltag spreder sig i praksis – nu også i Danmark – og internationalt vokser forskningen på området eksponentielt, samtidig med at der er begyndt at opstå standarder for god praksis. Forelæsningsen introducerer til området og giver konkrete eksempler med relevans for KURs målgrupper, herunder Læsehunde og Hesteassisteret Terapi. Forelæsningsen ser både på forskningsmæssigt belæg, forbehold og forudsætninger for vellykket praksis.

Litteratur (42 sider):

- Beetz, A. M. (2017). Theories and possible processes of action in animal assisted interventions. *Applied Developmental Science*, 21(2), 139-149. doi:10.1080/10888691.2016.1262263 [11 sider]
- Hansen, T. G. B. (2018). Dyreassisteret rehabilitering. In C. Glintborg (Ed.), *Rehabiliteringspsykologi. En introduktion i teori og praksis*. (pp. 153-173). Danmark: Aarhus Universitetsforlag. [21 sider]
- IAHAIO. (2018). *IAHAIO White Paper. Definitions for Animal Assisted Intervention and guidelines for wellness of animals involved in AAI*. Retrieved from <http://iahaio.org/best-practice/white-paper-on-animal-assisted-interventions/> [10 sider]

Foreslået supplerende læsning:

- Fung, S.-c. (2017). Canine-assisted reading programs for children with special educational needs: rationale and recommendations for the use of dogs in assisting learning. *Educational Review*, 69(4), 435-450. doi:10.1080/00131911.2016.1228611 [16 sider]
- Pendry, P., Carr, A. M., Smith, A. N., & Roeter, S. M. (2014). Improving adolescent social competence and behavior: A randomized trial of an 11-week equine facilitated learning prevention program. *The Journal of Primary Prevention*, 35(4), 281-293. doi:10.1007/s10935-014-0350-7 [13 sider]
- Silcox, D., Castillo, Y. A., & Reed, B. J. (2014). The human animal bond: Applications for rehabilitation professionals. *Journal of Applied Rehabilitation Counseling*, 45(3), 27-35. [9 sider]

5. CASEFORMULERING OG KONSULTATIV METODE

v/ Hanne B.S. Knudsen

Beskrivelse: I workshoppen ses nærmere på caseformulering som en metode til at skabe en meningsfuld forståelse af en klients vanskeligheder og som grundlag for videre intervention. Derforuden gennemgås en konsultativ metode (LP-modellen), der kan benyttes, når psykologen gør brug af indirekte intervention, og arbejder via andre personer eller faggrupper.

Litteratur:

- Nordahl, T (2004) *Eleven som aktør*. Hans Reitzels Forlag, København, pp.15-58 [43 sider]
- Trillingsgaard & Elmoose (2010) Caseformulering – i en udviklingspsykopatologisk referenceramme *Psyke & Logos*, 31, 399-416. [17 sider]

6. NARRATIV/SYSTEMISK TILGANG TIL BØRN

v/ gæst

Beskrivelse: Hovedvægten lægges på den systemiske og den narrative tilgang. Der veksles mellem oplæg, videoklip, øvelser og diskussion. Der tages udgangspunkt i udviklingen af familierapien i den vestlige

verden og i den måde den i praksis er blevet implementeret i Danmark gennem de sidste 30 år, hvor de teoretiske baggrunde og tidstypiske kontroverser medinddrages. Følgende områder behandles: Paradigmeskiftet fra 1. til 2. ordensforståelse fra ekspertmonolog til dialog og samarbejde, fra symptomfokus og fejlfinding til ressourcefokus og ideen om sociale konstruktioner, og der diskuteres, hvorvidt familie- og netværksarbejde kan udvikles, så der ikke placeres skyld, men opnås en følelse af ansvar og gensidig forpligtelse både indenfor den enkelte familie og i det sociale netværk.

Litteratur:

Minuchin, Patricia, Colapinto, Jorge og Minuchin, Salvador (2001): Udsatte familier i et ressourceperspektiv. Kbh. 2008. *Uddrag*: Del 1 (85 sider)

7. NARRATIV/SYSTEMISK TILGANG TIL VOKSNE - IDENTITETS (RE)KONSTRUKTION (II)

v/ Charlotte Glintborg

Beskrivelse: Om inkluderende brug af narrativpsykologiske forståelser, især muligheder for at understøtte rekonstruktion af selvforståelsen og selvnarrativer samt øget empowerment og agency hos mennesker, der rammes af sygdom.

Emnet introduceres med udgangspunkt i klassisk teoretiske forståelser indenfor den narrative tilgang og eksemplificerer, hvordan teorier anvendes vha caseeksempler af mennesker, der lever med sygdom. Det danner afsæt for programmets videre arbejde med identitetsrekonstruktion i forhold til rehabiliteringspsykologi generelt og videre ind på KHARE's målgruppe specifikt.

Form og omfang: 2 dage á 4 timer, hvor forelæsninger suppleres med cases, øvelser og diskussioner på plenum.

Litteratur (39 sider):

Glintborg, C. & Berger, N.P. (2017). Narrative forskningstilgange. I Glintborg, C., Hedegaard-Sørensen, L. & Kirkebæk, B. *Professionelle blikke – når fortællinger forandrer identitet*. Frydenlund Academic. (9 sider)

Larsen, K., & Glintborg, C. (2018). Resiliens og identitetsrekonstruktion hos unge med senhjerneskader. In C. Glintborg (Ed.), *Rehabiliteringspsykologi – en introduktion i teori og praksis*. Aarhus Universitetsforlag. [30 sider]

8 . KOGNITIV ADFÆRDSTERAPI MED BØRN

v/ Hanne B.S. Knudsen

Beskrivelse: Kognitiv terapi har som mål at identificere og ændre uhensigtsmæssige tanke- og handlemønstre og er en af de mest benyttede og udbredte former for psykoterapi. Workshopen her handler om, hvordan terapiformen, med inddragelse af familien, kan tilpasses børn og unges univers, forståelse af verden og skabe bedring for den enkelte og familien som helhed.

Litteratur:

Jørgensen, L. & Schlander, C. (2018). *Kognitiv adfærdsterapi med børn og familier*. Hans Reitzels Forlag. Side 27-69 [42 sider]

7 FORELÆSNINGER, LINJESPECIFIKKE FOR BØRNESPROGKLINIKKEN

1. INTRO TIL BØRNESPROGKLINIKKEN

v/ Hanne B.S. Knudsen og Pernille Sejer Donau

Litteratur:

Cohen, N. J. (2001). *Language impairment and psychopathology in infants, children and adolescents*. Sage: Thousand Oaks, CA kap 1-2 + 6 (66 sider)

2. DYNAMISK UDREDNING I ANVENDELSE

v/ Pernille Sejer Donau

Beskrivelse: Denne workshop er en udbygning af workshoppen om Dynamisk Udredning (DA) for hele KUR. Som en del af denne workshop bliver de studerende introduceret for og skal afprøve konkrete interventionsforløb inden for Dynamisk Udredning, som vil blive diskuteret og problematiseret. Undervisningen er helt central i forbindelse med terapiforløbene på børnesprogklinikken.

Pensum:

Hansson, N. & Joffe, V. (2007). The case for Dynamic Assessment in speech and language therapy. *Child Language Teaching and Therapy*, 23 (1), pp. 9-25. [16 sider]

http://empowereducation.yolasite.com/resources/Young_Learners/collaboration.pdf

3. SPROG OG KOMMUNIKATION HOS BØRN MED DLD SAMT KARAKTERISTIKA FOR BØRN MED LÆSEVANSKELIGHEDER

v/ Hanne B.S. Knudsen

Beskrivelse: Hvad kendetegner børn med en sprogforstyrrelse? deres kommunikation og kognition? De senere år er der pågået en debat indenfor feltet vedrørende hvilken betegnelse, der skal anvendes for uforklarlige sproglige vanskeligheder hos børn. Der sættes fokus på denne debat, på den teoretiske baggrund herfor, og der diskuteres fordele og ulemper ved diagnosticering. Endvidere ses nærmere på prævalensen for og sammenhængen mellem sprog- og læsevanskeligheder.

Pensum:

Archibald, L. (2016). Working memory and language learning: A review. *Child Language Teaching and Therapy*, vol. 33(1), 5-17. [12 sider]

Bishop, D.V.M., Snowling, M.J., Thompson, P. A., Greenhalgh, T. and CATALISE consortium (2016). CATALISE: A Multinational and Multidisciplinary Delphi Consensus Study. Identifying Language Impairments in Children. *PLOS ONE*, 2016, 1-16. [26 sider]

<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0168066>

Gooch, D., Thompson, P., Nash, H.M. Snowling, M.J. & Hulme, C. (2016). The development of executive function and language skills in the early school years. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 57:2, pp. 180–187 [7 sider]

4. PRAGMATISKE OG PSYKOSOCIALE VANSKELIGHEDER

v/ Pernille Sejer Donau

Beskrivelse: Denne workshop beskæftiger sig med udredning og intervention i forhold til pragmatiske sprogsvanskeligheder, der omfatter problemer med at tilpasse kommunikation til en samtalepartner. Derforuden omhandler den de psykosociale konsekvenser af at opvokse med sproglige og kommunikative vanskeligheder.

Pensum

Adams, C., Lockton, E., Freed, J. Gaile, J. Earl, G., McBean, K., Nash, M., Green, J., Vail, A. & Law J. (2012). The Social Communication Intervention Project: a randomized controlled trial of the effectiveness of speech and language therapy for school-age children who have pragmatic and social communication problems with or without autism spectrum disorder. *International Journal of Communication Disorders*, vol. 47(3), 233-244 [11 sider]

- Conti-Ramsden, G., Mok, P., Pickles, A. & Durkin, K. (2013). Adolescents with a history of specific language impairment (SLI): Strengths and difficulties in social, emotional and behavioural functioning. *Research in Developmental Disabilities*, 34 (pp. 4161-4169). [9 sider]
- Clegg, J., Hollis, C., Mawhood, L. & Rutter, M. (2005). Developmental language disorders – follow-up in later adult life. Cognitive, language and psychosocial outcomes. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46:2. (Pp. 128-149). [21 sider]
- Lockton, E, Adams, C. & Collins, A., (2016). Do children with social communication disorder have explicit knowledge of pragmatic rules they break? A comparison of conversational pragmatic ability and metapragmatic awareness. *International Journal of Communication Disorders* [10 sider]
- Nilsson, K.K. & Jensen de López, K. (2016), Theory of Mind in Children with Specific Language Impairment: A Systematic Review and Meta-analysis. *Child Development*, Vol. 87, 1, 143-153. [10 sider]
- Redmond, S. M. (2011). Peer Victimization among students with specific language impairment, attention-deficit/hyperactivity disorder, and typical development. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, vol. 42, 520-535. [10 sider]

5. KOMMUNIKATION HOS BØRN MED AUTISME OG ADHD

v/ Hanne B.S. Knudsen

Beskrivelse: Hvad kendetegner en kommunikativ profil hos børn med en autismspektrum forstyrrelse og hos børn med ADHD, og hvorledes udredes for de pågældende diagnoser?

Pensum:

- Chahboun, S., Vulchanov, V., Saldaña, D., Eshuis, H. & Vulchanova, M. (2016). Can you play with fire and not hurt yourself? A comparative study of figurative language comprehension between individuals with and without Autism Spectrum Disorder. PLOS ONE, Dec. 30, 1-24 [24 sider].
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0168571> SUPPLERENDE
- Helland, W.A. Helland, T., Heimann, M. (2014). Language Profiles and Mental Health Problems in Children with Specific Language Impairment and Children With ADHD. *Journal of Attention Disorders*. Vol. 18(3) 226–235 [11 sider]
- Jensen de López, K., Sørensen, L.M. & Jensen Christina M. (2016). ADHD and Communication difficulties: a meta-analysis based on parental CCC reports. Poster præsenteret ved Forskningsseminar Børne- og Ungdomspsykiatri, den 16/3/16. [1 side]
- Tager-Flusberg, H., Paul, R., & Lord, C. (2005). Language and communication in autism. In F. Volkmar, R. Paul, & A. Klin (Eds.), *Handbook on autism and pervasive developmental disorders* (3rd ed., pp. 335-364). New York: Wiley. [30 sider]

6. SYSTEMISK FAMILIETERAPI, ANVENDT

v/ gæst

Beskrivelse: fortsættelse af den fælles KUR workshop (se pensum til denne) men med inddragelse af konkrete eksempler.

Pensum:

- Carl. J. (2001): Terapi for åben skærm. Interview med Eva Søndergaard i *Psykolog Nyt* 16. [5 sider]
- Søndergaard, E. (2009): Interview med Minuchin. *Psykolog Nyt* 17. [5 sider]

7. AFSLUTTENDE OPSAMLING OG FORBEREDELSE TIL PRAKTIKFORLØB

v/ Hanne B.S. Knudsen og Pernille Sejer Donau

6 WORKSHOPS FOR KHARE

1. INTRO TIL KHARE

v/ Tia Hansen & Charlotte Glintborg

Beskrivelse: En stor del af befolkningen befinder sig i den situation, at en afgrænset problemstilling hindrer dem i at udnytte deres potentialer og måske ekskluderer dem fra arbejdsmarkedet eller andre dele af det sociale liv. Hvad har vi som psykologer at byde på, hvis vi vil identificere eller udvikle redskaber til at imødegå dette? Denne introducerende workshop rammesætter KHARE programmet og introducerer videre til feltet psykologiske rehabilitering og inkluderende psykologi – og det særligt perspektiv på eksisterende psykologiske tilgange og metoder, primært fra kognitiv adfærdsterapi, tredjebølge kognitiv terapi og narrative teorier. IP-perspektivet spørger pragmatisk og målrettet: Hvordan kan denne psykologiske teori, interventionsform, test eller bestræbelse anvendes inkluderende i forhold til målgruppen? Hvordan implementeres det i en rehabiliteringspraksis? Hvilke nye indsatser kan vi som psykologer levere eller udvikle til nytte for målgruppen? Workshopen kommer også ind på kultursensitivitet og evidensbaseret som redskaber i udviklingsarbejde.

Form og omfang: 2 dage á 4 timer. 1 dag som start og 1 dag som afslutning på de linjespecifikke KHARE workshops.

Dag 1 (september): Introduktion til inkluderende psykologi, rehabiliteringspsykologi og KHARE-programmet. Eksempler på relevante cases, tilgange og forskning.

Dag 2 (december): Rekapitulering i lyset af de mellemliggende undervisningsmoduler. Optakt til forårets program.

Litteratur (33 sider):

Jørgensen, C. R. (2012). Perspektiver på socialt udsatte. *Psykolog Nyt*, 66(7), 12-17. [5 sider].

<http://infolink2003.elbo.dk/PsyNyt/Dokumenter/doc/17470.pdf>

Lund, T. (2005). The Qualitative–Quantitative Distinction: Some comments. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 49(2), 115-132. doi: 10.1080/00313830500048790 [17]

Zachariae, B. (2007). Evidensbaseret psykologisk praksis. *Psykolog Nyt*, nr. 12, 16-25. [10 sider].

2. MINDFULNESS

Beskrivelse: Workshopen om mindfulness byder på en introduktion til nogle praktiske anvendelsesområder for opmærksomt nærvær – mindfulness - i psykologisk praksis.

Mindfulness kan være en praksis personligt for psykologen. Eller det kan være en terapeutisk forholdemåde. Og/eller det kan være konkrete øvelser og teknikker, som kursister og klienter indføres i til f.eks. stresshåndtering eller smertehåndtering. Metoderne kan også anvendes i forhold til angst, depression m.fl. psykiske lidelser, og de kan bruges til forbedring af koncentrationsevne og mental kapacitet. Målgrupper og anvendelsesområder er med andre ord mangfoldige.

Forløbet kombinerer teoretisk-praktisk-forskningsmæssig indføring i mindfulness med deltagerens egne oplevelser og refleksioner. Temaerne er:

- Psykologiske teorier og studier om mindfulness.
- Fysiske og mentale effekter og virkningsmekanismer.
- Filosofierne som mindfulness udspringer af.
- Praktiske øvelser, så det bliver muligt at anvende nogle af teknikkerne personligt.
- Anvendelsesområder i psykologisk praksis.
- Overlap, synergi og modsætninger i forhold til andre psykologiske metoder.

Form og omfang: forelæsninger, workshop, øvelser og studenteraktiviteter.

Mindfulness og andre psykologiske metoder: Anvendelsesområder i psykologisk praksis fortsættes gennemgået, nu med fokus på bedring af fysiske tilstande. Overlap, synergi og modsætninger i forhold til andre psykologiske metoder reflekteres. Fortsat praktiske øvelser.

Litteratur: (55 sider)

- Garmon, B., Philbrick, J., Padrick, M., & Goodman, M. (2014). Mindfulness-Based Stress Reduction for chronic pain: A systematic review. *Journal of Pain Management*, 7(1), 23-36. [14 s]
- Gotink, R. A., Meijboom, R., Vernooij, M. W., Smits, M., & Hunink, M. G. M. (2016). 8-week Mindfulness Based Stress Reduction induces brain changes similar to traditional long-term meditation practice – A systematic review. *Brain and Cognition*, 108, 32–41. [9 sider]
<https://doi.org/10.1016/j.bandc.2016.07.001>
- Bédard, M., Felteau, M., Marshall, S., Cullen, N., Gibbons, C., Dubois, S., Moustgaard, A. (2014). Mindfulness-Based Cognitive Therapy reduces symptoms of depression in people with a Traumatic Brain Injury: Results from a Randomized Controlled Trial. *Journal of Head Trauma Rehabilitation*, 29(4), E13–E22. <https://doi.org/10.1097/HTR.0b013e3182a615a0> [10 s]
- Crowe, M., Jordan, J., Burrell, B., Jones, V., Gillon, D., & Harris, S. (2016). Mindfulness-based stress reduction for long-term physical conditions: A systematic review. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, 50(1), 21–32. <https://doi.org/10.1177/0004867415607984> [12 s]
- Terjestam, Y., Bengtsson, H., & Jansson, A. (2016). Cultivating awareness at school. Effects on effortful control, peer relations and well-being at school in grades 5, 7, and 8. *School Psychology International*, 37(5), 456–469. <https://doi.org/10.1177/0143034316658321> [14 s]

Foreslået supplerende læsning: Resten af Segal et al. (2013); en del er pensum på 8. semester.

3. KOGNITIV ADFÆRDSTERAPI TIL VOKSNE

v/ Cecilie Thøgersen

Beskrivelse: Workshoppen giver en indføring i teori, grundbegreber og behandlingsteknikker, der indgår i kognitiv adfærdsterapi.

Formen på workshoppen vil veksle mellem teori, øvelser og rollespil, hvor de studerende selv skal træne de præsenterede behandlingsteknikker og -modeller. De forskellige behandlingsteknikker vil også blive eksemplificeret ved problemstillinger og klientgrupper, man kan møde som klinisk psykolog.

Form og omfang: Der veksles mellem oplæg suppleret med diskussionsoplæg fra de studerende og praktiske øvelser i mindre grupper. Øvelserne har til formål at demonstrere, hvorledes kognitiv adfærdsterapi kan struktureres og varetages i forhold til de omtalte patientpopulationer.

Litteratur (162 sider):

- Beck, J. S. (2013). *Kognitiv adfærdsterapi – Grundlag og perspektiver*. DK: Akademisk Forlag. [uddrag: kap. 3-4, 5-7 og 9-11; pp. 50-79, 80-141, 156-203 = 139 sider]
- Grønlund, C. (2018). Acceptance and Commitment Therapy. In C. Glinborg (Ed.), *Rehabiliteringspsykologi – en introduktion i teori og praksis*. Aarhus Universitetsforlag. [23 sider]

4. REHABILITATION PSYCHOLOGY

v/ Gæst

Beskrivelse: præsentation af, hvordan man i klinisk praksis og i forskning arbejder med rehabiliteringspsykologi ift. forskellige målgrupper.

Omfang: 1 dag á 4 timer. Også for studerende fra KUR 9. semester.

Pensum: Ingen

5. BESØG I PRAKSIS

Der arrangeres møder med praktikstederne. Vi aftaler dato i september.

6. AFSLUTNING

Se under intro

Pensumlister

Pensumliste for SAP

- Baer, R. (2016). Assessment of mindfulness and closely related constructs: Introduction to the special issue. *Psychological Assessment*, 28(7), 787–790. <https://doi.org/10.1037/pas0000309> [4 s]
- Davidson, R. J. (2016). Mindfulness-Based Cognitive Therapy and the prevention of depressive relapse: Measures, mechanisms, and mediators. *JAMA Psychiatry*, 73(6), 547-548 <https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2016.0135> [2 s].
- Eklund, K., Torppa, M., Aro, M., Leppänen, P.H.T. & Lyytinen, H. (2015). Skill Development of Children with Familial Risk for Dyslexia Through Grades 2, 3, and 8. *Journal of Educational Psychology*, Vol. 107, No. 1, 126-140, [14 sider]
- Engel, G. L. (1977). The need for a new medical model: A challenge for biomedicine. *Science*, 196 (4286), 129-136 [7 sider]
- Glintborg, C. (2018). Introduktion til rehabiliteringspsykologi. In C. Glintborg (Ed.), *Rehabiliteringspsykologi – en introduktion i teori og praksis*. Aarhus Universitetsforlag. [5 sider]
- Kold, M. & Hansen, R. E. (2018). Mindfulness. I C. Glintborg (Ed.), *Rehabiliteringspsykologi. En introduktion i teori og praksis*. (pp. 89-114). Danmark: Aarhus Universitetsforlag. [24 sider]
- Moll, Kristina et al. (2014) Cognitive mechanisms underlying reading and spelling development in five European orthographies. *Learning and Instruction*, 29, 65-77 [12 sider]
- Prigatano, G. P. (1991). Disordered mind, wounded soul: The emerging role of psychotherapy in rehabilitation after brain injury. *Journal of Head Trauma Rehabilitation*, 6(4), 1-10. doi: 10.1097/00001199-199112000-00004 [10 sider]
- Ricketts, J (2011). Research Review: Reading comprehension in developmental disorders of language and communication. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 52:11 pp 1111–1123 [12 sider]
- Rosenberg, N., K., Mørck, M. M., & Arendt, M. (2012). Kognitiv adfærdsterapi – teorier og metoder. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 23-52). DK: Hans Reitzels Forlag. [30 sider]

Pensum: 120 sider

Pensumliste for hele KUR

- Bacha, K. Hanley, T. Winter, L.A. (2019). ‘Like a human being, I was an equal, I wasn’t just a patient’: Service users’ perspectives on their experiences of relationships with staff in mental health services. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*. Early view Online Version of Record before inclusion in an issue. [20 sider]
- Beetz, A. M. (2017). Theories and possible processes of action in animal assisted interventions. *Applied Developmental Science*, 21(2), 139-149. doi:10.1080/10888691.2016.1262263 [11 sider]
- Glintborg, C. & Berger, N.P. (2017). Narrative forskningstilgange. I Glintborg, C., Hedegaard-Sørensen, L. & Kirkebæk, B. *Professionelle blikke – når fortællinger forandrer identitet*. Frydenlund Academic. [9 sider]
- Grigorenko, E. (2009). Dynamic assessment and response to intervention: Two sides of one coin. *Journal of Learning Disabilities*, 42 (2), pp. 111-132. [21 sider] <http://dx.sagepub.com/content/42/2/111.full.pdf+html>

- Hansen, T. G. B. (2018). Dyreassisteret rehabilitering. In C. Glintborg (Ed.), *Rehabiliteringspsykologi. En introduktion i teori og praksis*. (pp. 153-173). Danmark: Aarhus Universitetsforlag. [21 sider]
- Haywood, H. C. & Lidz, C. S. (2007). *Dynamic Assessment in practice: clinical and educational applications*. Cambridge University Press, NY. kapitel 1-3 + 9-10 [146 sider]
- IAHAIO. (2018). *IAHAIO White Paper. Definitions for Animal Assisted Intervention and guidelines for wellness of animals involved in AAI*. Retrieved from <http://iahaio.org/best-practice/white-paper-on-animal-assisted-interventions/> [10 sider]
- Larsen, K., & Glintborg, C. (2018). Resiliens og identitetsrekonstruktion hos unge med senhjerneskader. In C. Glintborg (Ed.), *Rehabiliteringspsykologi – en introduktion i teori og praksis*. Aarhus Universitetsforlag. [30 sider]
- Jørgensen, L. & Schlander, C. (2018). *Kognitiv adfærdsterapi med børn og familier*. Hans Reitzels Forlag. Side 27-69 [42 sider]
- Peña, E. & Gillam, R. (2000). Dynamic assessment of children referred for speech and language evaluations. I Lidz, C. S. & Elliot, J. (red.) *Dynamic assessment: prevailing models and applications*, vol. 6. Amsterdam: JAI/Elsevier Science, 543-75. [32 sider]
- Minuchin, Patricia, Colapinto, Jorge og Minuchin, Salvador (2001): Udsatte familier i et ressourceperspektiv. Kbh. 2008. *Uddrag: Del 1* [85 sider]
- Nordahl, T (2004) *Eleven som aktør*. Hans Reitzels Forlag, København, pp.15-58 [43 sider]
- Segal, Z. V., Williams, J. M. G., & Teasdale, J. D. (2013). *Mindfulness-based cognitive therapy for depression* (2nd ed). New York: Guilford Press. [Kapitel 3, 4, 5, 8, p. 44-93 & 137-143, I alt 57 s].
- Shapiro, S. L. & Carlson, L.E. (2017) *The art and science of mindfulness: Integrating mindfulness into psychology and the helping professions* (2nd ed). Washington: American Psychological Association. [Side XX-XX, i alt 30 s].
- Stroebe, M., & Shut, H. (1999). The dual process model of coping with bereavement: rationale and description. *Death Studies*, 23(3), 197-224. doi: 10.1080/074811899201046 [28 sider]
- Trillingsgaard & Elmose (2010) Caseformulering – i en udviklingspsykopatologisk referenceramme *Psyke & Logos*, 31, 399-416. [17 sider]
- Turner, B.J., Fleming, J.M., Ownsworth, T.M., & Cornwell, P. L. (2008). The transition from hospital to home for individuals with acquired brain injury: A literature review and research recommendations. *Disability and Rehabilitation*, 30(16), 1153-1176. [24 sider].

Pensum i alt 626 sider

Linjespecifik pensumliste for KHARE

- Beck, J. S. (2013). *Kognitiv adfærdsterapi – Grundlag og perspektiver*. DK: Akademisk Forlag. [uddrag: kap. 3-4, 5-7 og 9-11; pp. 50-79, 80-141, 156-203, i alt 139 sider]
- Bédard, M., Felteau, M., Marshall, S., Cullen, N., Gibbons, C., Dubois, S., Moustgaard, A. (2014). Mindfulness-Based Cognitive Therapy reduces symptoms of depression in people with a Traumatic Brain Injury: Results from a Randomized Controlled Trial. *Journal of Head Trauma Rehabilitation*, 29(4), E13–E22. <https://doi.org/10.1097/HTR.0b013e3182a615a0> [10 s]
- Crowe, M., Jordan, J., Burrell, B., Jones, V., Gillon, D., & Harris, S. (2016). Mindfulness-based stress reduction for long-term physical conditions: A systematic review. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, 50(1), 21–32. <https://doi.org/10.1177/0004867415607984> [12 s]
- Garmon, B., Philbrick, J., Padrick, M., & Goodman, M. (2014). Mindfulness-Based Stress Reduction for chronic pain: A systematic review. *Journal of Pain Management*, 7(1), 23-36. [14 s]
- Gotink, R. A., Meijboom, R., Vernooij, M. W., Smits, M., & Hunink, M. G. M. (2016). 8-week Mindfulness Based Stress Reduction induces brain changes similar to traditional long-term meditation practice – A systematic review. *Brain and Cognition*, 108, 32–41. <https://doi.org/10.1016/j.bandc.2016.07.001> [10 s]
- Grønlund, C. (2018). Acceptance and Commitment Therapy. In C. Glintborg (Ed.), *Rehabiliteringspsykologi – en introduktion i teori og praksis*. Aarhus Universitetsforlag. [23 s]
- Jørgensen, C. R. (2012). Perspektiver på socialt udsatte. *Psykolog Nyt*, 66(7), 12-17. [5 sider]. <http://infolink2003.elbo.dk/PsyNyt/Dokumenter/doc/17470.pdf>

- Lund, T. (2005). The Qualitative–Quantitative Distinction: Some comments. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 49(2), 115-132. doi: 10.1080/00313830500048790 [17 sider]
- Terjestam, Y., Bengtsson, H., & Jansson, A. (2016). Cultivating awareness at school. Effects on effortful control, peer relations and well-being at school in grades 5, 7, and 8. *School Psychology International*, 37(5), 456–469. <https://doi.org/10.1177/0143034316658321> [14 s]
- Zachariae, B. (2007). Evidensbaseret psykologisk praksis. *Psykolog Nyt*, nr. 12, 16-25. [10 sider].

Pensum: 254 sider

Linjespecifik pensumliste for BSPK

- Adams, C., Lockton, E., Freed, J. Gaile, J. Earl, G., McBean, K., Nash, M., Green, J., Vail, A. & Law J. (2012). The Social Communication Intervention Project: a randomized controlled trial of the effectiveness of speech and language therapy for school-age children who have pragmatic and social communication problems with or without autism spectrum disorder. *International Journal of Communication Disorders*, vol. 47(3), 233-244 [11 sider]
- Archibald, L. (2016). Working memory and language learning: A review. *Child Language Teaching and Therapy*, vol. 33(1), 5-17. [12 sider]
- Bishop, D.V.M., Snowling, M.J., Thompson, P. A., Greenhalgh, T. and CATALISE consortium (2016). CATALISE: A Multinational and Multidisciplinary Delphi Consensus Study. Identifying Language Impairments in Children. *PLOS ONE*, 2016, 1-16. [26 sider]
- Carl, J. (2001): Terapi for åben skærm. Interview med Eva Søndergaard i *Psykolog Nyt* 16. [5 sider]
- Chahboun, S., Vulchanov, V., Saldaña, D., Eshuis, H. & Vulchanova, M. (2016). Can you play with fire and not hurt yourself? A comparative study of figurative language comprehension between individuals with and without Autism Spectrum Disorder. *PLOS ONE*, Dec. 30, 1-24 [24 sider]. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0168571> SUPPLERENDE
- Clegg, J., Hollis, C., Mawhood, L. & Rutter, M. (2005). Developmental language disorders – follow-up in later adult life. Cognitive, language and psychosocial outcomes. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46:2. (Pp. 128-149). [21 sider]
- Cohen, N. J. (2001). *Language impairment and psychopathology in infants, children and adolescents*. Sage: Thousand Oaks, CA kap 1-2 + 6 [66 sider]
- Conti-Ramsden, G., Mok, P., Pickles, A. & Durkin, K. (2013). Adolescents with a history of specific language impairment (SLI): Strengths and difficulties in social, emotional and behavioural functioning. *Research in Developmental Disabilities*, 34 (pp. 4161-4169). [9 sider]
- Hansson, N. & Joffe, V. (2007). The case for Dynamic Assessment in speech and language therapy. *Child Language Teaching and Therapy*, 23 (1), pp. 9-25. [16 sider] http://empowereducation.yolasite.com/resources/Young_Learners/collaboration.pdf
- Helland, W.A. Helland, T., Heimann, M. (2014). Language Profiles and Mental Health Problems in Children with Specific Language Impairment and Children With ADHD. *Journal of Attention Disorders*. Vol. 18(3) 226–235 [11 sider]
- Jensen de López, K., Sørensen, L.M. & Jensen Christina M. (2016). ADHD and Communication difficulties: a meta-analysis based on parental CCC reports. Poster præsenteret ved Forskningsseminar Børne- og Ungdomspsykiatri, den 16/3/16. [1 side]
- Tager-Flusberg, H., Paul, R., & Lord, C. (2005). Language and communication in autism. In F. Volkmar, R. Paul, & A. Klin (Eds.), *Handbook on autism and pervasive developmental disorders* (3rd ed., pp. 335-364). New York: Wiley. [30 sider]
- Gooch, D., Thompson, P., Nash, H.M. Snowling, M.J. & Hulme, C. (2016). The development of executive function and language skills in the early school years. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 57:2, pp. 180–187 [7 sider]
- Lockton, E, Adams, C. & Collins, A., (2016). Do children with social communication disorder have explicit knowledge of pragmatic rules they break? A comparison of conversational pragmatic ability and metapragmatic awareness. *International Journal of Communication Disorders* [10 sider]
- Nilsson, K.K. & Jensen de López, K. (2016), Theory of Mind in Children with Specific Language Impairment: A Systematic Review and Meta-analysis. *Child Development*, Vol. 87, 1, 143-153. [10

sider]

Redmond, S. M. (2011). Peer Victimization among students with specific language impairment, attention-deficit/hyperactivity disorder, and typical development. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, vol. 42, 520-535. [10 sider]

Søndergaard, E. (2009): Interview med Minuchin. *Psykolog Nyt* 17. [5 sider]

Pensum: 250 sider

Pensum: SAP+VAP, i alt: 746 sider – dertil kommer linjespecifikt pensum (hhv. 254 eller 250 sider)

Eksamen:

En intern mundtlig prøve i Videregående anvendt psykologi I (VAP I). Den studerende afprøves i det valgte kursus. Prøven er en synopsis prøve. En synopsis er en kort, fokuseret akademisk tekst, der opidser en problemstilling og en analyse af den som forberedelse til en efterfølgende faglig drøftelse. Ved den mundtlige eksamen holder den/de studerende et oplæg i maksimalt en tredjedel af den samlede eksaminationstid. Den efterfølgende diskussion tager udgangspunkt i det skriftlige arbejde. Eksaminator inddrager også pensummateriale, som ikke har været berørt i synopsis. Synopsis udarbejdes i relation til pensum, og problemstillingen godkendes af den kursusansvarlige lærer.

Pensumramme: 1000 sider obligatorisk litteratur inden for den valgte disciplin.

Synopsis, med sidetal: 1-3 sider og normeret prøvetid på 30 minutter.

Bedømmelsesform: Ved bedømmelsen gives der karakter efter 7-trinsskalaen.

Fællesmodulerne

Psykologisk praksis og interventionsmetode

Modultitel, ECTS-angivelse (og evt. STADS-kode) Psykologisk praksis og interventionsmetode, 5 ECTS STADS-kode: HEA770005D
Placering 7. Semester
Modulansvarlig Ole Michael Spaten (oms@hum.aau.dk). Undervisere: Ole Michael Spaten, Bo Møhl, Mads Lindholm. Antal seminarhold: 4 seminarhold (samme grupper som de der etableres i modulet " <i>Psykologisk testning</i> ") og gerne de samme 4 hold som udgør superprogrammerne.
Type og sprog Modulets type: Kursusmodul Angivelse af sprog: Dansk, pensumteksterne hovedsageligt på engelsk
Mål Viden om og forståelse af <ul style="list-style-type: none">
• teori og metoder vedrørende psykologisk praksis og intervention
• forskellige teoretiske rammer omkring praktisk samspil i interventionssituationer
• forskning i den professionelle samtale og interventionsmetoder. Færdigheder i <ul style="list-style-type: none">
• anvendelsen af interventionsmetoder og samtaletekniske færdigheder
• og grundlæggende praktisk erfaring med etablering af professionelle relationer og håndteringen af den psykologfaglige samtale
• at etablere en tryk, og veldefineret ramme, setting og kontrakt for arbejdet Kompetencer til <ul style="list-style-type: none">
▪ at skelne imellem de teoretiske og praktiske aspekter ved forskellige interventions- og samtaletekniske metoder
▪ at reflektere over processen og sin egen andel samt gøre sig etiske overvejelser i forhold til den professionelle samtale
▪ at reflektere over professionelle relationer og kommunikative aspekter af samtalen
Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Psykologisk praksis og interventionsmetode er placeret på uddannelsens 7. Semester. I forbindelse med modulet udbydes en kombination af forelæsninger og psykologisk praksis og interventionsøvelses-seminarer.

Kurset omfatter:

- * Introduktion til og træning i interventionsmetoder og samtaletekniske færdigheder i professionelt øjemed
- * Teori vedrørende den professionelle samtale i individuel, gruppemæssig og organisationsmæssig sammenhæng
- * Indføring i en specifik interventions- og samtaleteknisk metode.

Omfang og forventet arbejdsindsats

5 ECTS svarer til 135 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

Forelæsninger	Bo Møhl	6
	Ole Michael	
Forelæsninger	Spaten	6
Forelæsninger	Mads Lindholm	3
Øvelses-seminarhold med psykologisk praksis og interventionsmetode	Bo Møhl	6
Øvelses-seminarhold med psykologisk praksis og interventionsmetode	Ole Michael	
	Spaten	6
Øvelses-seminarhold med psykologisk praksis og interventionsmetode	Mads Lindholm	3
Læsning, forberedelse, erfa, m.v.		102
Eksamen		3
I alt		135

Antal forelæsninger: 5 x 3 timer

Antal forelæsningshold: 4

Antal seminartimer: 5 x 3 timer

Antal seminarhold: 4

Deltagere 7. semester studerende

Deltagerforudsætninger: Bestået B.Sc.

Modulaktiviteter (kursusgangene):

Mere specifikt omfatter kurset i psykologisk praksis og interventionsmetode følgende elementer:

Introduktion til og dernæst træning i anvendelsen af de interventionsmetoder og samtaletekniske færdigheder, der er en vigtig del af psykologers kvalifikationer. Hvad enten psykologer arbejder som behandler, konsulent, supervisor, eller lignende, og uanset om der arbejdes med individer, par, familier, grupper eller organisationer er der en række kvalifikationer, der er fælles.

Overordnet handler det om at psykologen som professionel kan etablere en tryk, og veldefineret ramme, setting og kontrakt for arbejdet, som giver aktørerne arbejdsro og klarhed omkring samtalerens formål.

Dernæst er det nødvendigt som professionel at kunne være til stede, lytte på flere planer, spørge og anvende en række interventionsformer, som fremmer et fælles reflekterende rum. Psykologen må endvidere kunne reflektere over processen og sin egen andel samt gøre sig etiske overvejelser.

Kurset tilstræber de studerendes tilegnelse af disse grundlæggende psykologfaglige og professionsorienterede færdigheden gennem træning af især psykoterapeutiske interventioner.

Kurset gennemføres over fem intense forelæsnings- og workshopdage. Kurset veksler mellem teoretiske indlæg, demonstrationer i plenum, træning af samtaleteknik i mindre grupper samt plenumdrøftelse af gjorte erfaringer. Kurset er en kombination af forelæsninger og interventions-øvelsesseminarer.

NB Hele pensum forventes læst inden kurset påbegyndes.

Nr.	Titel/emne	Underviser(e)
1.	De professionelle/psykologfaglige samtaler og de basale professionelle færdigheder	Ole Michael Spaten
2.	Samtale og intervention på systemteoretisk grund	Ole Michael Spaten
3.	Teori-praksisorienterede dage med fokus på afdækning af klientens problemstilling og generelle situation, samt indsigt og intervention på denne baggrund.	Bo Møhl
4.	Afdækning af klientens situation, indsigt i klienten situation og intervention på baggrund af klienten situation (fortsat)	Bo Møhl
5.	Teori og praksis vedrørende den professionelle samtale i individuel, gruppemæssig og organisationsmæssig sammenhæng	Mads Lindholm

Tider: kl. 9- ca. 16, afbrudt af 1 times frokost (tider aftales præcist med underviserne)

Da der er grænser for antallet af studerende pr. hold vil kurset blive afholdt over fire gange. Hold 1, 2, 3 og 4: i uge 34 og 35. Hold 1 den 19, 20, 21, 22 og 23. august. Hold 2 den 21, 22, 23, 26 og 27. august. Hold 3 den 23, 26, 27, 28 og 29. august. Hold 4 den 27, 28, 29, 30 og lørdag den 31. august.

1.dag (OMS): De professionelle/psykologfaglige samtaler og de basale professionelle færdigheder

Dagen introducerer de forskellige samtaleformer og deres fælles ramme og kontraktforhold.

-Forskelle på den almindelige og den professionelle samtale

-Evt. lidt om forskelle og ligheder mellem forskellige samtaleformer/opgaver (f.eks. konsultation, supervision, psykoterapi, rådgivning, undervisning)

-Setting

Endvidere introduceres og trænes de grundlæggende elementer i den professionelle samtale og lytning, sådan som det især er beskrevet i den rogerianske tradition og counseling.

-Kontakt

-Spejling

-Aktiv lytning

-Para-verbale og non-verbale (kropssprog)

-Om at lede og tage autoritet på sig

-Kontrakt og alliance

Øvelse med at begynde den professionelle samtale: Etablere setting, rammer, tid, spejling, aktiv lytning, etc.

Dag 1 trækker især på Clara Hill kapitel II Exploration Stage

2. Dag (OMS): Samtale og intervention i kritisk belysning og på systemteoretisk grund.

Evt. studenteroplæg med kritiske vinkler på intervention fra de otte tekster. Dagen fortsætter med en bred præsentation af systemteoretiske grundbegreber, systemteoriens udbredelse og den teoretisk, historiske udvikling fra paradoksal intervention, det observerede system over det observerende system til irreverence og den narrative metafor.

-Strategisk intervention

-Neutralitet

-Cirkularitet

-Hypotesedannelse,

-Reflekterende team m.m.

Dagen forløber som en vekselvirkning mellem de studerendes oplæg, forelæsninger, øvelser i mindre grupper og samtale i plenum.

Dag 2 fortsætter arbejdet med litteraturen fra første dag samt evt. en studenterbåret præsentation af de 8 af kursets pensum-artikler

3. - 4. dag (BM): To teori-praksisorienterede dage med fokus på afdækning af klientens kliniske problemstilling og generelle situation, samt indsigt og valg af interventionsform.

En fortsættelse af træning af de basale professionelle færdigheder. Der vil være både et kognitivt og et dynamisk fokus:

- Mødet med klienten og optagelse af anamnese
- Case-formulering og udvikling af terapeutisk alliance
- Valg af interventionsform og –fokus
- Indsigt og intervention
- Det terapeutiske forløb og afslutning af terapien
- Problemstillinger omkring overføring og modoverføring vil løbende blive tematiseret.

Begge dage vil indeholde en vekslen mellem teoretiske oplæg, gruppediskussioner og rollespil, hvor kliniske situationer gennemarbejdes. Der vil således blive lagt vægt på at integrere teori og praktiske øvelser. Den teoretiske indfaldsvinkel vil overvejende være psykodynamisk, men ikke udelukkende. Kognitive og narrative perspektiver vil også blive inddraget.

Dag 3-4 trækker især på kapitel III og IV Insight og Action Stage, artiklerne samt de foregående dage

5. dag (ML): Teori og praksis vedrørende den professionelle samtale i individuel, gruppemæssig og organisationsmæssig sammenhæng.

Den femte dag er virksomheden og arbejdslivet som helhed forståelsesrammen for teori og øvelser. Træningen af de professionelle færdigheder i psykologfaglig samtale fortsættes med fokus på integration af de tre faser i Hills samtalemodel.

Rammen er proceskonsultation i virksomheder og arbejdet med samspils-/ samarbejdsproblematikker ud fra en individuel, gruppemæssig og organisatorisk vinkel.

Der stilles skarpt på arbejdet i virksomheden, hvor psykologen indgår i organisatoriske processer såvel som gruppemæssige og individuelle problemstillinger.

Som baggrund for træningen anvendes cases, som illustrerer arbejdet som intern psykolog eller ekstern konsulent i en virksomhed. Hvilke dilemmaer byder konstruktionen på og hvilke forskelle er der på at være virksomhedsintern psykolog/ekstern konsulent og psykolog med egen praksis.

Blandt væsentlige temaer kan nævnes: Magtrelationer, gruppeintervention, organisatoriske implikationer, kontakt/kontrakt og definering af relationen, setting og arbejdsmetode(r), metoder til afdækning/diagnostik i gruppeintervention.

Dag 5 trækker især på kapitel IV og kapitel V Action og Integration Stage, artiklerne samt de foregående dage.

Samlet litteraturliste (til alle dage grundbog og artikler):

Grundbogen

Hill, Clara E. (2014). *Helping skills. Facilitating exploration, insight and action*. (4. Ed.). Washington: American Psychological Ass. (p. 53-447) [394 sider]

samt i grundbogen Hill, Clara E. (2014). *Helping skills. Facilitating exploration, insight and action*. (4. Ed.). Washington: American Psychological Ass. (p. 3-52) som supplerende læsning

Tekster

1) Cecchin, G. (1987). Hypothesizing, Circularity, and Neutrality Revisited – an Invitation to Curiosity. *Family Process*, 26(4), 405-413 [8 sider]

2) Dreier, O. (1998). Client Perspectives and Uses of Psychotherapy. *The European Journal of Psychotherapy*, 1(2), 1-15 [15 sider]

3) Elsass, P. (1996). Narrativitet og grundmetaforer i psykoterapi. *Psyke & Logos*, 17, 114-125 [9 sider]

4) Giampieri-Deutsch, P. (2012). Psychoanalysis: Philosophy and/or science of subjectivity? Prospects for a dialogue between phenomenology, philosophy of mind, and psychoanalysis. In D. Lohmar & J. Brudzińska (Eds.), *Founding psychoanalysis phenomenologically: Phenomenological theory of subjectivity and the psychoanalytic experience*. (pp. 83-103). New York, NY, US: Springer Science + Business Media. [20 sider]

5a) Mehrabian, A., & Ferris, S. R. (1967). Inference of attitudes from nonverbal communication in two channels. *Journal of Consulting Psychology*, 31(3), 248-252. [4 pages]

5b) Mehrabian, A., & Wiener, M. (1967). Decoding of inconsistent communications. *Journal of Personality and Social Psychology*, 6(1), 109-114 [5. pages]

6) O'Grady, H. (2005). Challenging negative Identity practices - Narrative therapy. In H. O'Grady (Ed.), *Woman's relationship with herself: Gender, Foucault and therapy*. (pp. 42-61). New York, NY, US: Routledge. [19 sider]

7) Schilling, B. (1997). Reflekterende Teammetodik IN *Systemisk supervisionsmetodik* (pp. 165-184). København: Dansk Psykologisk Forlag [19 sider]

8) Schein, Edgar H. (1988): Process Consultation, volume I, Its Role in Organization Development. Addison-Wesley Series: organization development (p. 117-147) [30 sider]

Supplerende læsning

Hill, Clara E. (2014). *Helping skills. Facilitating exploration, insight and action*. (4. Ed.). Washington: American Psychological Ass. (p. 3-52)

I alt ca. 524 sider

Eksamen:

Modulet afsluttes på 7. semester med:

Prøve 5

En individuel intern skriftlig stedprøve i psykologisk praksis og interventionsmetode. Prøven har form af et essay.

Prøvetid: 3 timer.

Pensumramme: 500 sider obligatorisk litteratur.

Bedømmelsesform: Der gives karakter efter 7-trinsskalaen. Besvarelser bedømmes af kursusundervisere.

Hjælpemidler: Eksaminanden kan ikke medbringe hjælpemidler til prøven.

Prøvens omfang: 5 ECTS-point.

Prøven skal dokumentere, at modulets mål er indfrie. Ved bedømmelsen af prøvepræstationen vil der med henblik på opnåelse af karakteren 12 blive lagt vægt på, at den studerende demonstrerer en udtømmende opfyldelse af fagets mål med ingen eller få uvæsentlige mangler.

Eksaminator og censor:

Ole Michael Spaten, Bo Møhl, Mads Lindholm

Psykologiske Profession

Modultitel, ECTS-angivelse (og evt. STADS-kode) <i>Den Psykologiske profession/ The Psychological Profession</i> 5 ECTS STADS-kode: HEA770003D
Placering 7. Semester
Modulansvarlig Hanne Bruun Søndergaard Knudsen Undervisere: Casper Feilberg, Lene Tanggaard, Maria Porsborg og Hanne Knudsen 8 forelæsninger
Type og sprog Kursusmodul. Sprog: Dansk
Mål Den studerende skal gennem modulet opnå: Viden om <ul style="list-style-type: none">
• Og forståelse af de aktuelle krav og forventninger, som samfundet stiller til den psykologiske profession, og de historiske forudsætninger for disse krav og forventninger
• Og forståelse af forskellige traditioners opfattelse af psykologfaglig kompetence samt deres opfattelse af videnskabelighed i psykologfagligt arbejde Færdigheder i <ul style="list-style-type: none">
• at reflektere over de professionsmæssige forhold ved den psykologiske praksis
• at reflektere over valg mellem psykologfaglige teorier og metoder på et videnskabeligt grundlag
• at formidling af videnskabelige dilemmaer i valg af psykologfaglig tilgang til psykologer, andre fagfolk samt lægfolk Kompetencer til <ul style="list-style-type: none">
• at kunne identificere juridiske problemstillinger og det juridiske grundlag for udøvelse af den psykologiske profession
• at kunne identificere etiske principper samt forskelligartede anskuelsesmåder på professionen
• at forestå og gennemføre egen faglige videreudvikling
Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre Fagbeskrivelse: Den psykologiske profession på 5 ECTS-points er placeret på uddannelsens 7. semester og omfatter: <ul style="list-style-type: none">
• Viden om den historiske udvikling af psykologiprofessionen og de samfundsmæssige vilkår for professionen
• Viden om professionsforskning og teorier om psykologifaglig kompetence

- Juridisk viden og færdigheder i forhold til udøvelsen af den psykologiske profession
- Etisk viden og færdigheder i forhold til udøvelsen af den psykologiske profession.

I faget 'Den psykologiske profession' ses nærmere på psykologfagets historiske udvikling og den samfundsmæssige baggrund for faget, idet disse forhold er vigtige for forståelse af de forventninger, der stilles til psykologer i dag og som baggrund for videreudvikling af faget i fremtiden. Der ses endvidere nærmere på professionsforskning og på, hvad der, på tværs af specialiseringer inden for psykologfaget, adskiller psykologers professionsfaglige kompetencer fra andre faggrupper. De etiske dilemmaer, som psykologer kan befinde sig i, præsenteres sammen med de etiske og teoretiske principper, som støtter psykologen i vurderingen af disse dilemmaer. Endelig indføres der i de juridiske regler, som psykologen er underlagt og skal kende og kunne fortolke.

Faget skal ses som indføring til, at de studerende på kandidaten opnår indsigt i, hvordan man som psykolog kan styre arbejds- og udviklingsituationer, der er komplekse og uforudsigelige, selvstændigt kan tage ansvar for egen faglig udvikling og specialisering, kan reflektere over forvaltningen af den psykologiske profession, kan udvise forståelse for relationen mellem teoretiske og praktisk-professionelle problemstillinger og kan erkende grænserne for egen psykologfaglige kunnen og viden i relation til praktiske problemstillinger.

Omfang og forventet arbejdsindsats

5 ECTS svarer til 135 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

Aktivitet	Timer
8 forelæsninger	24
Seminartimer	2
Læsning og forberedelse	72
Eksamen – 7 dages opgave	37

Antal forelæsninger: 8

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminartimer: 2

Antal seminarhold: ingen

Deltagere

7. semester

Deltagerforudsætninger

Det anbefales, at deltagerne har afsluttet BA i psykologi, herunder bl.a. klinisk psykologi, arbejds- og organisationspsykologi og pædagogisk psykologi.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)				
Kursusgang	Varighed	Tema/Emne	Forelæser	Litteratur
1 5. september eftermiddag Aud formiddag	2x45 min.	Introduktionen til kursusforløbet og indføring i psykologprofessionen i samfundet før og nu	Casper Feilberg	Jensen (2000) Madsen (1980) Mortensen (2010) Feilberg (2019a)
2 6. september Aud formiddag	2x45 min	Professionsforskning/studier af praksis	Lene Tanggaard	Brinkmann (2007) Elmholdt & Tanggaard (2007) Kvale (2007) Pedersen & Brinkmann (2007) Polkinghorne (2007)
3 12. sept eftermiddag aud	4x45 min.	Etiske dilemmaer	Casper Feilberg & Hanne Knudsen	Kemp (2001) Thuesen (2015) Etiske principper Øvreeide (2013)
4 19. sept eftermiddag aud	4x45 min	Psykologfaglig kompetence	Casper Feilberg & Hanne Knudsen	Feilberg & Maul (2019) Feilberg (2019b) Høstmælingen (2010) Schön (2006) Spring (2007) Principerklæringen Øvreeide (2013)
5 20.sept formiddag aud	4x45 min.	Introduktion til Jura Sagsbehandling Ansvar	Maria Porsborg	Andersen (2013) Bønsing (2013) Lohmann-Davidsen (2013)
6 26. sept. eftermiddag	2x45 min	Tavshedspligt Børn, forældre, skilsmisse Børn, forældre, samfund	Maria Porsborg	Schultz, Notat Svendsen & Hartoft (2013)

aud					
7 27. sept. formiddag aud	4x45 min.	Underretningspligt Retssikkerhed Opsamling	Maria Porsborg	Dom UfR 2001.1452H [1 side] Dom UfR 1975.306Ø [1 side] Madsen & Garde (2013) Lovgivning (se litteraturlisten)	
8. 3. okt eftermiddag aud	4x45 min.	Afsluttende diskussion og ekstern debattør	Hanne Knudsen, Casper Feilberg og debattør		

Eksamen

En intern skriftlig prøve i Den psykologiske profession (The Psychological Profession).

Prøven er en bunden 7-dages opgave, hvor den studerende på baggrund af pensum skal besvare en stillet opgave- formulering med et eller flere spørgsmål inden for fagområdet.

Pensumramme: 500 sider obligatorisk litteratur.

Sidetæl: max 10 sider.

Bedømmelsesform: Der gives karakter efter 7-trinsskalaen. Besvarelsen bedømmes af eksaminator.

Prøvens omfang: 5 ECTS-point.

Prøven skal dokumentere, at modulets mål er indfrie. Ved bedømmelsen af prøvepræstationen vil der med henblik på opnåelse af karakteren 12 blive lagt vægt på, at den studerende demonstrerer en udtømmende opfyldelse af fagets mål med ingen eller få uvæsentlige mangler.

Beskrivelse af de enkelte forelæsninger med tilhørende litteratur:

1. gang v/ Casper Feilberg: Introduktion til faget, til kursusforløbet og til eksamensformen. Endvidere omhandler forelæsningen psykologfagets historiske udvikling og samfundsmæssige forudsætninger som baggrund for forståelse af de forventninger, der stilles til psykologer i dag og som baggrund for videreudvikling af faget i fremtiden. (2 lektioner)

Litteratur:

Feilberg, C. (2019a). Vilklårene for den kvalitative iagttagelse – i et nutidigt perspektiv. I: C. Feilberg (red.) & J. Maul (red.) *Kvalitative iagttagelser – At forstå, undersøge og udrede mennesker på et eksistentiel-*

fænomenologisk grundlag, Kapitel 9 pp. 239-264. Skriftserie om eksistentiel fænomenologi, Aalborg Universitetsforlag. [25 sider]

Jensen, R. (2000). Knudepunkter i dansk psykologis udvikling i årene 1940-2000. I: *Psyke & logos*, Tema: Psykologiens historie i Danmark, Årg. 21, nr. 1. S. 174-186. [12]

Madsen, K. B. (1980). Psykologiens historie i Danmark. I: *Psykologisk leksikon*, redigeret af K.B. Madsen, 2. reviderede udgave, 344-356 [12 sider].

Mortensen, K. V. (2010). Om at være klinisk psykolog. I: S. Lunn (ed.), *Fra kromosomer til metaforer*, pp. 111-134. Dansk psykologisk Forlag. [23]

2. gang v/Lene Tanggård: Professionsforskning/studier af praksis: Psykologi er både en videnskab og et professionsfag, hvilket giver anledning til en række spørgsmål om forholdet mellem den videnskabeligt producerede viden og den praktiske udøvelse af faget. Denne forelæsning introducerer og diskuterer en række af disse spørgsmål.

Litteratur:

Brinkmann, S. (2007). Forskning og profession som to slags praksis. I: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red.). *Psykologi – forskning og profession*. (121-142). København: Hans Reitzels forlag. [21 sider]

Elmholdt, C. & Tanggaard, L. (2007). Deltagelse, læring og identitet på tværs af uddannelses- og professionspraksis. I: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2007). *Psykologi: forskning og profession*. (97-117). København: Hans Reitzels Forlag. [20 sider]

Kvale, S. (2007): Professionspraksis som erkendelse – om dilemmaer i terapeutisk forskning. In: Brinkmann, S. & L. Tanggaard: *Psykologi – forskning og profession* (s.69-95). København: Hans Reitzels Forlag. [25 sider]

Pedersen, L. T., & Brinkmann, S. (2007). Introduktion til et spændingsfelt. I: L. Tanggaard, & S. Brinkmann (red.), *Psykologi: forskning og profession* (s. 11-18). København: Hans Reitzel. [7 sider]

Polkinghorne, D. (2007). Forskning og praktikers beslutningsprocesser. I: S. Brinkmann & L. Tanggaard (red.) *Psykologi: forskning og profession* (s. 19-45). København: Hans Reitzels Forlag [26 sider]

3. gang v/Casper Feilberg og Hanne B.S. Knudsen. I denne forelæsning præsenteres og diskuteres forskellige etiske dilemmaer psykologer kan befinde sig i. Derefter er der 2x45 min. gruppearbejde i seminarrum. Disse to lektioner ligger i tidsmæssigt i forlængelse af forelæsningen.

Litteratur:

Kemp, P. (2001). Etiske positioner (kap. 8), In: M. Bjerrum & K. L. Christiansen (eds.), *Filosofi, etik, videnskabsteori*, pp. 160-173. Akademisk.

Thuesen, M. (2015) Terapeutens behov for at hele. *Matrix* 32:1, 4-26 [23 sider]

Etiske principper for nordiske psykologer. I: *Dansk Psykologforenings Regelsæt 2016-2018*
http://www.dp.dk/wp-content/uploads/etiske_principper_for_nordiske_psykologer-2016-18.pdf
(findes i forskellige layoutversioner) [7 sider]

Øvreeide, H. (2013). *Fagetikk i Psykologisk Arbeid*. Kristianssand: Høyskoleforlaget

4. gang v/ Casper Feilberg og Hanne B.S. Knudsen. Forelæsningen omhandler forskellige traditioners opfattelse af psykologfaglig kompetence samt deres opfattelse af videnskabelighed i psykologfagligt

arbejde. (2 lektioner)

Litteratur:

Feilberg, C. & Maul, J. (2019). Mennesket bag den kvalitative iagttagelse og undersøgelse. I: C. Feilberg (red.) & J. Maul (red.) *Kvalitative iagttagelser – At forstå, undersøge og udrede mennesker på et eksistentiel- fænomenologisk grundlag*, pp. 11-30. Skriftserie om eksistentiel fænomenologi, Aalborg Universitetsforlag. [19 sider]

Feilberg, C. (2019b). Den kvalitative iagttagers habitus – personligt og kollektivt. I: C. Feilberg (red.) & J. Maul (red.) *Kvalitative iagttagelser – At forstå, undersøge og udrede mennesker på et eksistentiel- fænomenologisk grundlag*, Kapitel 3 pp. 99-124. Skriftserie om eksistentiel fænomenologi, Aalborg Universitetsforlag. [25 sider]

Høstmælingen, A (2010) Hvordan kan principperlæringen bidra til å kvalitetssikre psykologisk praksis? *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, Vol 47, nr. 10 p. 930-936 [6 sider]

Schön, D. A. (2006). *Den reflekterende praktiker*. Forlaget KLIM, kap. 4+5, pp. 97-115 & 116-146 [45 sider].

Spring, B. (2007). Evidence-Based Practice in Clinical Psychology: What It Is, Why It Matters; What You Need to Know. *Journal of Clinical Psychology*, Vol. 63(7), 611-631 [20 sider].

Principerklæringen om evidensbaseret psykologisk praksis, Dansk Psykologforening:

<http://www.dp.dk/retningslinjer-for-evidensbaseret-psykologisk-praksis/> [3 sider]

Øvreide, H. (2013). *Fagetikk i Psykologisk Arbeid*. Kristianssand: Høyskoleforlaget, kap. 7-10 side 124-204 [80 sider]

5. gang v/ jurist Maria Porsborg. Denne første forelæsning er en introduktion til det juridiske grundlag for udøvelsen af psykologi som profession. I forelæsningen introduceres en række grundlæggende juridiske begreber som har betydning for psykologens sagsbehandling i praksis. (2 lektioner)

Litteratur:

Andersen, J. *Socialforvaltningsret*, 5. udg. Nyt Juridisk Forlag, 2013, s. 141-151

Bønsing, S (2013), *Almindelig forvaltningsret*, 3. udg. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, p. 189-193.

6. gang v/Maria Porsborg. Forelæsningen omhandler: Psykologers juridiske professionsansvar. Der redegøres for professionens klagesystem og forholdet til de almindelige domstole, samt for de grundlæggende principper for tavshedspligt, journalføring, og indhentelse og videregivelse af oplysninger. Dette relateres til de almindelige familieretlige forhold og problemstillinger i forhold til bl.a. skilsmisse og børnesager. (4 lektioner).

Litteratur:

Lohmann-Davidsen, E. (2011) Lovgivning om psykologer, I: *Jura for psykologer*. E. Jurist- og økonomforbundets Forlag, kap. 4, p. 55 – 77

Lohmann-Davidsen, E. (2011), Tavshedspligt og behandling af personoplysninger, I: *Jura for psykologer* Jurist- og økonomforbundets Forlag, kap. 11, p 169-196

Schultz, T. Notat, *Særlig støtte til børn og unge*

Svendsen, I.L. og Hartoft, H. (2013) Kommunernes almindelige tilsynsforpligtelse – de juridiske rammer, Kap. 3, s. 47-65 i *Socialfaglig ledelse, Børne- og ungeområdet* (Karin Kildedal, Erik Laursen og Randi Riis Michelsen (red.), Samfundslitteratur.

7. gang v/Maria Porsborg. Det overordnede tema er retssikkerhed. I forelæsningen belyses psykologens juridiske ansvar og pligter i forhold til situationer hvor der samarbejdes tværfagligt, f.eks. ved underretninger om udsatte børn og unge til de kommunale myndigheder eller i forbindelse med tvangsindlæggelse i sundhedssektoren. Forelæsningen runder det juridiske tema af, med fokus på opgaveløsning til eksamen og bedømmelseskriterierne.

Litteratur:

Dom UfR 2001.1452H [1 side], Dom UfR 1975.306Ø [1 side]

Lovgivning (se litteraturlisten)

Madsen, H.B. & Garde, J. (2013) *Psykiatret*. Psykiatret, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Tvangsbegrebet, del af kapitel 2, s. 29-37.

8. gang afslutning og diskussion med inviteret gæst

Samlet litteraturliste:

Andersen, J. *Socialforvaltningsret*, 5. udg. Nyt Juridisk Forlag, 2013, s. 141-151 [10 sider]

Brinkmann, S. (2007). Forskning og profession som to slags praksis. I: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red.). *Psykologi – forskning og profession*. (121-142). København: Hans Reitzels forlag. [21 sider]

Bønsing, S (2013), *Almindelig forvaltningsret*, 3. udg. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, p. 189-193 [4 sider]

Dom trykt i ugeskrift for retsvæsen UfR 2001.1452H [1 side], Dom UfR 1975.306Ø [1 side] uddeles ved forelæsningerne

Elmholdt, C. & Tanggaard, L. (2007). Deltagelse, læring og identitet på tværs af uddannelses- og professionspraksis. I: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2007). *Psykologi: forskning og profession*. (97-117). København: Hans Reitzels Forlag. [20 sider]

Etiske principper for nordiske psykologer. I: *Dansk Psykologforenings Regelsæt 2016-2018*

http://www.dp.dk/wp-content/uploads/etiske_principper_for_nordiske_psykologer-2016-18.pdf
(findes i forskellige layoutversioner) [7 sider]

Feilberg, C. (2019a). Vilklårene for den kvalitative iagttagelse – i et nutidigt perspektiv. I: C. Feilberg (red.) & J. Maul (red.) *Kvalitative iagttagelser – At forstå, undersøge og udrede mennesker på et eksistentiel-fænomenologisk grundlag*, Kapitel 9 pp. 239-264. Skriftserie om eksistentiel fænomenologi, Aalborg Universitetsforlag. [25 sider]

Feilberg, C. (2019b). Den kvalitative iagttagers habitus – personligt og kollektivt. I: C. Feilberg (red.) & J. Maul (red.) *Kvalitative iagttagelser – At forstå, undersøge og udrede mennesker på et eksistentiel-fænomenologisk grundlag*, Kapitel 3 pp. 99-124. Skriftserie om eksistentiel fænomenologi, Aalborg Universitetsforlag. [25 sider]

Feilberg, C. & Maul, J. (2019). Mennesket bag den kvalitative iagttagelse og undersøgelse. I: C. Feilberg (red.) & J. Maul (red.) *Kvalitative iagttagelser – At forstå, undersøge og udrede mennesker på et*

- eksistential- fænomenologisk grundlag*, pp. 11-30. Skriftserie om eksistential fænomenologi, Aalborg Universitetsforlag. [19 sider]
- Høstmælingen, A. (2010) Hvordan kan principperlæringen bidra til å kvalitetssikre psykologisk praksis? *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, Vol 47, nr. 10 p. 930-936 [6 sider]
- Jensen, R. (2000). Knudepunkter i dansk psykologis udvikling i årene 1940-2000. I: *Psyke & logos*, Tema: Psykologiens historie i Danmark, Årg. 21, nr. 1. S. 174-186. [12 sider]
- Kvale, Steinar (2007): Professionspraksis som erkendelse – om dilemmaer i terapeutisk forskning. In: Brinkmann, S. & L. Tanggaard: *Psykologi – forskning og profession* (s.69-95). København: Hans Reitzels Forlag. [25 sider]
- Kemp, P. (2001). Ethiske positioner (kap. 8), In: M. Bjerrum & K. L. Christiansen (eds.), *Filosofi, etik, videnskabsteori*, pp. 160-173. Akademisk. [13 sider]
- Lohmann-Davidsen, E. (2011) Lovgivning om psykologer, I: *Jura for psykologer*. E. Jurist- og økonomiforbundets Forlag, kap. 4, p. 55 – 77 [22 sider]
- Lohmann-Davidsen, E. (2011), Tavshedspligt og behandling af personoplysninger, I: *Jura for psykologer* Jurist- og økonomiforbundets Forlag, kap. 11, p 169-196 [28 sider]
- Madsen, K. B. (1980). Psykologiens historie i Danmark. I: *Psykologisk leksikon*, redigeret af K.B. Madsen , 2. reviderede udgave, 344-356 [12 sider].
- Madsen, H.B. & Garde, J. (2013) *Psykiatriret*. Psykiatriret, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag Tvangsbegrebet, del af kapitel 2, s. 29-37. [8 sider]
- Mortensen, K. V. (2010). Om at være klinisk psykolog. I: S. Lunn (ed.), *Fra kromosomer til metaforer*, pp. 111-134. Dansk psykologisk Forlag. [23 sider]
- Pedersen, L. T., & Brinkmann, S. (2007). Introduktion til et spændingsfelt. I L. Tanggaard, & S. Brinkmann (red.), *Psykologi: forskning og profession* (s. 11-18). København: Hans Reitzel. [7 sider]
- Polkinghorne, D. (2007). Forskning og praktikers beslutningsprocesser. I: S. Brinkmann & L. Tanggaard (red.) *Psykologi: forskning og profession* (s. 19-45). København: Hans Reitzels Forlag [26 sider]
- Principerklæringen om evidensbaseret psykologisk praksis, Dansk Psykologforening: <http://www.dp.dk/retningslinjer-for-evidensbaseret-psykologisk-praksis/> [3 sider]
- Schultz, T. Notat, *Særlig støtte til børn og unge* [16 sider]
- Schön, D. A. (2006) *Den reflekterende praktiker*. Forlaget KLIM kap. 4+5, pp. 97-115 & 116-146 [45 sider].
- Spring, B. (2007). Evidence-Based Practice in Clinical Psychology: What It Is, Why It Matters; What You Need to Know. *Journal of Clinical Psychology*, Vol. 63(7), 611-631 [20 sider].
- Svendsen, I.L. og Hartoft, H. (2013) Kommunernes almindelige tilsynsforpligtelse – de juridiske rammer, Kap. 3, s. 47-65 i *Socialfaglig ledelse, Børne- og ungeområdet* (Karin kildedal, Erik Laursen og Randi Riis Michelsen (red.), Samfundslitteratur. [uddrag på 10 sider]
- Thuesen, M.(2015) Terapeutens behov for at hele. *Matrix* 32:1, 4-26 [23 sider]
- Øvreeide, H. (2013). *Fagetikk i Psykologisk Arbeid*. Kristianssand: Høyskoleforlaget, kap. 7-10, side 124-204 [80 sider]

Alle love og konventioner kan findes på www.retsinformation.dk

Følgende omtales: [ca. 15 sider]

Grundloven (§ 3)

Psykologloven

Serviceoven (kap. 11, dvs. §§ 46, -48, 49a, 49b, 50, 50a-c, §146, 152,153, 154,155b)

Forvaltningsloven (§§ 27-32)

Retsplejeloven (§ 168-171, 178-180)

Offentlighedsloven (§ 6)

Straffeloven (§§78,79, 152-152e)

Lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet (§§ 19-37)

Sundhedsloven (§§40-50)

Persondataloven (§§5,6,7 og 8)

Forældreansvarsloven (§§ 1- 12, 17-19)

Socialretssikkerhedsloven, (§ 11 c)

Psykiatriloven (§§ 1 – 10)

Værgemålsloven (§§ 1 – 11)

FN's børnekonvention (art. 3 og art. 12)

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (art. 8)

I alt: 520 sider

Psykologisk Testning

Modultitel, ECTS-angivelse (og evt. STADS-kode) Psykologisk testning, 5 ECTS STADS-kode: HEA770004D
Placering 7. Semester
Modulansvarlig Thomas Alrik Sørensen (alrik@hum.aau.dk). Undervisere: Thomas Alrik Sørensen, Jens Østergaard Riis, Jimmi Andreasen, NN, Thomas Koester, Martin Stolpe Andersen og Mette Thuesen. Antal seminarhold: 4 seminarhold (samme grupper som de der er etableret i modulet " <i>Samtaleteknik og intervention</i> ").
Type og sprog Modulets type: Kursusmodul Angivelse af sprog: Dansk
Mål Viden om og forståelse af <ul style="list-style-type: none">
• forskellige testtyper og de særlige vilkår ved testning af specielle målgrupper,
• indsigt i konstruktionen af tests,
• testning som et af flere redskaber i personundersøgelser og ved belysning af teoretiske begreber. Færdigheder i <ul style="list-style-type: none">
• og erfaring på begynderniveau med brug af nogle af de mest almindelige tests,
• at kunne skabe alliance omkring testning og i at sætte testning i en relevant sammenhæng med anden psykologfaglig iagttagelse. Kompetencer til <ul style="list-style-type: none">
• at danne sig overblik over og tilrettelægge brug af psykologiske tests,
• at kunne vurdere og vælge egnede tests i forhold til en konkret psykologisk problemstilling.
Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre Psykologisk testning er placeret på uddannelsens 7. Semester. I forbindelse med modulet udbydes et modul kombineret med forelæsninger og testøvelses-seminarer. Deltagelse i seminarerne er obligatorisk og en forudsætning for at kunne deltage i modulets prøve. Kurset omfatter:

- Introduktion til forskellige psykologiske testtyper herunder kognitive, personligheds- og sociometriske test
- Gennemgang af nogle af de mest almindelige tests
- Teori om forhold ved testning af særlige målgrupper (fx børn)

De obligatoriske testøvelsesseminarer:

- Øvelser i at kunne tilrettelægge anvendelsen af forskellige typer af test
- Øvelser i at kunne gennemføre mindre testforløb

Omfang og forventet arbejdsindsats

5 ECTS svarer til 135 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

Aktivitet	Timer
7 forelæsninger à 2 timer	14
5 seminargange á 2 timer, per hold	10
1 seminargang á 4 timer, per hold	4
Læsning og forberedelse	105
Eksamen, MC-opgave	2

Antal forelæsninger: 7 x 2 timer

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminar timer: 14

Antal seminarhold: 4

Deltagere 7. semester studerende

Deltagerforudsætninger BA, videregående kognitions-, udviklings- og biologisk psykologi med kvantitativ forskningsmetodologi, klinisk psykologi, arbejds- og organisationspsykologi og pædagogisk psykologi.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre):

Formålet med kurset er, at deltagerne opnår et elementært kendskab til psykologisk testning. Der er ikke tale om en uddannelse i testning – denne opnås først gennem en god praktisk erfaring med tilhørende supervision efter endt uddannelse. Kurset er et grundlag at opbygge erfaring på, en kort introduktion til psykologisk testning, hvor der også vil være praktiske øvelser. På kurset gennemgås forskellige testtyper – både deres teoretiske grundlag, deres konstruktion, deres brug og deres resultater. Dette giver et grundlag for vurdering af anvendelsesområder for tests samt for kvalificeret stillingtagen til gyldigheden af de resultater, der opnås med testning.

Nr.	Titel/emne	Underviser(e)
1.	Psykometri og testkonstruktion	Thomas Alrik Sørensen
2.	Neuropsykologisk testning	Jens Østergaard Riis
3.	Konstruktion og anvendelse af tests med børn	NN
4.	Konstruktion og anvendelse af tests indenfor militæret	Jimmi Andreasen
5.	Konstruktion og anvendelse af projektive tests	Mette Thuesen
6.	Konstruktion og anvendelse af personlighedstests	Martin Stolpe Andersen
7.	Konstruktion og anvendelse af erhvervspsykologiske tests	Thomas Koester

#1 Psykometri og testkonstruktion

2 timer forelæsning ved Thomas Alrik Sørensen.

Denne forelæsning introducerer kurset og en række overordnede overvejelser i forhold til psykologisk testning. Desuden vil forelæsningen introducere testning i sin historiske kontekst og hvorledes vi i dag kan bruge den til at udtale os om forskellige træk og fænomener. Ligeledes vil forelæsningen berøre nogle af de begreber og metoder hvorved en test kan måles og vejes for dens psykometriske egenskaber, hvilket er væsentligt i forhold til testkonstruktion, samt valg af psykologisk tests.

Litteratur

Ivanouw, J. (2006). Psykometri (Kapitel 4, side 97-159). i Elsass, P., Ivanouw, J., Mortensen, E. L., Poulsen, S., & Rosenbaum, B. (2006). *Assessmentmetoder: Håndbog for psykologer og psykiatere*. København: Dansk Psykologisk Forlag. [62 sider].

#2 Neuropsykologisk testning

2 timers forelæsning ved Jens Østergaard Riis og demonstrationsundervisning 4 timers seminarhold.

Undervisningen har til formål at danne grundlag for at forstå den konkrete brug af kognitive tests i klinisk praksis. Der fokuseres på almen udredning af evner, herunder intelligens samt på at belyse anvendelsen af kognitive prøver ved sygdomme som f.eks. depression og skizofreni eller visse medicinske sygdomme. Desuden vægtes anvendelsen inden for neuropsykologi højt. Brug af tests ved positiv udvælgelse efter specielle færdigheder ved f.eks. optagelseskrav eller ansættelser i specielle fag berøres, om end overfladisk. Undervisningen består af:

1. Gennemgang af anvendelsesområder for testning af voksne
  - a. Kliniske undersøgelser
  - b. Erhvervsmæssige undersøgelser
  - c. Forskningsbaserede undersøgelser
2. Gennemgang og øvelser med eksempler på konkrete kognitive tests
3. Øvelser i testning og scoring, samt udregning af samlede testscores, WAIS-IV

Forelæsning:

1. Om overordnede aspekter
  - a. Indledende eksempler: Ur, Rey15, PASAT.
  - b. Hvad karakteriserer en test i forhold til "eksperimentel procedure" og "opgave"
  - c. Testning som en del af undersøgelsen
  - d. Rapportering af resultater, z-scores
  - e. Etik om brug af tests: eksempler fra DP og norske PF.
  - f. Om litteraturen
2. WAIS
  - a. Historien om WAIS og intelligensundersøgelser
  - b. WAIS IV som redskab – hvad indeholder en formel test.
  - c. Kendskab til begreberne pålidelighed (reliabilitet) og validitet
  - d. Uddele scorings ark fra WAIS IV
  - e. Gennemgå testens enkelte delprøver kort.
3. WAIS IV scores og indekser
  - a. IK hele skalaen
  - b. Verbal forståelse, Perceptuel ræsonnering, Arbejdshukommelse, Forarbejdningshastighed.
  - c. Normalfordelinger

Seminarhold: (i 4 hold)

1. Øvelser med tests og testadministration
  - a. Skemaer uddeles – ordmobilisering, selective reminding

- b. Teste to og to
  - c. Indsamling
  - d. Håndtering af data
2. Øvelser i testning
- a. Testeradfærd
  - b. Sprogbrug, pauser, mimik, omgivelser
  - c. 2-3 sproglige delprøver fra WAIS: ordforråd, information, ligheder – selvadministration
  - d. 2-3 handleprøver fra WAIS: terningmønstre, matrice-problemløsning – selvadministration
3. Udregning af IQ og andre scores ud fra eksempler
- a. 2 testprofiler
4. Rapportering og tolkning af testscores i lyset af andre oplysninger
- a. Etik omkring formidling
  - b. Hvordan bruges en test i en samlet undersøgelse

Litteratur

- Ivanouw, J. (2006). Psykometri (Kapitel 4, side 97-159) i Elsass, P., Ivanouw, J., Mortensen, E. L., Poulsen, S., & Rosenbaum, B. (2006). *Assessmentmetoder: Håndbog for psykologer og psykiatere*. København: Dansk Psykologisk Forlag. [62 sider].
- Lezak, M. D., Howieson, D. B., & Lorin, D. W. (2004). *Neuropsychological Assessment*. (4th Ed). New York: Oxford University Press. Kapitel 4 og 5. (side 101-178) [46 sider].
- Lichtenberger, E. O., & Kaufman, A. S. (2013). *Essentials of WAIS-IV Assessment*, 2nd ed. New York: John Wiley & Sons, Inc. (side 353-389) [36 sider].

#3 Konstruktion og anvendelse af tests med børn

2 timers forelæsning ved NN og demonstrationsundervisning 2 timers seminarhold.

I undervisningen præsenteres dels en række tests, som anvendes til at undersøge kognitive og kommunikative færdigheder hos småbørn og skolebørn og dels selvevaluerings- og ratingskalaer. Der vil primært være en introduktion til tests og subtests som indfanger forskellige komponenter af børns kognitive færdigheder, og der fremstilles en kritisk anvendelse af WISC-IV. Desuden introduceres tests, der er udviklet til at indfange barnets kommunikative- og eksekutive færdigheder, herunder TROG-2, BRIEF og CCC, samt forskellige former for selvevaluerings- og ratingskalaer: SDQ og Beck Youth Inventories

(BYI). Endelig vil forelæsningsne præsentere erfaringer fra igangværende international forskning vedr. tværkulturel testning og udvikling af testmateriale.

Vi vil endvidere komme ind på baggrunden for de forskellige test, test udvikling, test validering og standardisering. Derudover vil vi ligeledes diskutere forcer og begrænsninger ved anvendelse af tests i den børnepsykologiske udredning og tolkning af testresultater. Der vil endvidere indgå konkrete øvelser i anvendelsen og tolkningen af testen.

Litteratur

Huizinga, M. & Smidts, D. (2011). Age-related changes in executive functions: a normative study with the Dutch version of the behavior rating inventory of executive function. *Child Neuropsychology*, 17, 51-66.

Jensen de López, K. & Knüppel, A. (2010). *Tilpasning, standardisering og validering af den danske version af Test for Reception of Grammar-2 (TROG2). I: Børnesprog – fra 12.* Nordiske Symposium om Børnesprogforskning. (Vejleskov, H. (red.)). Forlaget UCC. (side 47-55).

Ketelaars, M., Cuperus, J. M., van Daal, J., Jansonius, K., & Verhoeven, L. (2009). Screening for pragmatic language impairment: The potential of the children's communication checklist. *Research in Developmental Disabilities*, 30, 952-960.

Smedje, H., Broman, J. E., Hetta, J., & Knorrning, A. L. (1999). Psychometric properties of a Swedish version of the Strengths and Difficulties Questionnaire. *Journal of European Children and Adolescent Psychiatry*, 8(2), 63-70.

Smedler, A. & Tideman, E. (2011). *At teste børn og unge. Om testmetoder i den psykologiske undersøgelse.* Hans Reitzels Forlag. (side 45-64, 99-113, 117-128, og 165-200).

Toplak, M. E., West, R.F., & Stanovich, K. E. (2013). Practitioner Review: Do performance-based measures and ratings of executive function assess the same construct? *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 54(2), 131-143.

#4 Konstruktion og anvendelse af tests indenfor militæret

2 timers forelæsning ved Jimmi Andreasen og demonstrationsundervisning 2 timers seminarhold.

Med udgangspunkt i Danmarks mest benyttede test, Sessionsprøven/BPP, vil forskellige test og problematikker i forbindelse med testanvendelse blive diskuteret. Formålet er at give deltagerne en fornemmelse af, hvorledes bagvedliggende (psykometriske) testbegreber og psykologiske teoridannelser og problematikker håndteres i praktiske sammenhænge. Det forudsættes, at de almindelige testbegreber (fx validitet, reliabilitet, normer, korrelationer) er kendte på et begynderplan. Det samme gælder almindelige psykologiske teoridannelser/begreber (fx intelligens, fem-faktor teori).

Litteratur

Elsass, P. et al. (red.) (2006). *Assessmentmetoder. Håndbog for psykologer og psykiatere*. Dansk Psykolog Forlag. kapitel 4, 9, 13, 26 og 33.

Furnham, A. (2008). HR Professionals' Beliefs About, and Knowledge of Assessment Technique and Psychometric Tests. *International Journal of Selection and Assessment*, 16(3), 300-305 [5 sider].

Kousgaard, E. (2003). *50 år med intelligensprøven BPP*. Kbh.: Forsvarsakademiet, side 4-26 [22 sider].

#5 Konstruktion og anvendelse af projektive tests

2 timers forelæsning ved Mette Thuesen og demonstrationsundervisning 2 timers seminarhold.

Der gives et indblik i teorierne bag projektive tests samt deres anvendelighed i personlighedsvurdering, diagnostisk og differentialdiagnostik. I forhold til diagnostik kan testene f.eks. bruges, når der er tvivl om hvorvidt patienten er psykotisk, eller hvis der er tvivl om det psykotiske har en skizofren kvalitet. Eller er det demens eller depression? Eller hvordan forvalter patienten sin aggression og er han farlig? Der vil blive mulighed for at se, hvordan Rorschach og TAT ser ud og kort eksperimenter med disse.

Litteratur

Elsass, P. et al. (red.) (2006). *Assessmentmetoder. Håndbog for psykologer og psykiatere*. Dansk Psykolog Forlag. (side 597-604 og 651-669).

Mortensen, et al. (1987). *Rorschach-testning. En grundbog*. Dansk psykologisk forlag. (side 13-52 og 111-130) [58 sider].

#6 Konstruktion og anvendelse af personlighedstests

2 timers forelæsning ved Martin Stolpe Andersen.

Forelæsningen fremstiller en kritisk anvendelse af prøveinstrumenterne NEO PI-R, NEO-PI-3 samt Big-5 Markers. Forelæsningen vil indledningsvist diskutere anvendelsen af selvrapporteringsmetoder i forhold til væsentlige forskningsmetodologiske spørgsmål som f.eks. validitet, reliabilitet og generaliserbarhed. Endvidere vil brugen af instrumentet, indsamlingen af data, analysen og rapporteringen af resultater blive fremstillet.

Litteratur

De Fruyt, F., De Bolle, M., McCrae, R. R., Terracciano, A., & Costa Jr, P. T. (2009). Assessing the universal structure of personality in early adolescence: The NEO-PI-R and NEO-PI-3 in 24 cultures. *Assessment*, 16(3), 301-311 [10 sider]

Hansen, H. S., & Mortensen, E. L. (2006). Neuroticism, Extraversion, Openness, Personality Inventory-Revised (NEO PI-R). I Elsass, P., Ivanouw, J., Mortensen, E. L., Poulsen, S., Rosenbaum, B. (red.).

Assessmentmetoder – Håndbog for psykologer og psykiatere. København: Dansk Psykologisk Forlag. (side 305-327) [18 sider].

Howard, G. S. (1990). On the construct validity of self-reports: What do the data say? *American Psychologist*, 45(2) 292-294 [2 sider].

Ivanou, J., Rosenbaum, B. (2006). Selvrapporeringstest. In Elsass, P., Ivanou, J., Mortensen, E. L., Poulsen, S., Rosenbaum, B. (red.). *Assessmentmetoder – Håndbog for psykologer og psykiatere*. København: Dansk Psykologisk Forlag. (side 179-182). [3 sider].

Kagan, J. (1990). Validity is local. *American Psychologist*, 45(2) 294-295 [1 side].

McCrae, R. R., Costa Jr, P. T., & Martin, T. A. (2005). The NEO-PI-3: A More Readable Revised NEO Personality Inventory. *Journal of Personality Assessment*, 84(3), 261-262 [2 sider]

#7 Konstruktion og anvendelse af erhvervspsykologiske tests

2 timers forelæsning ved Thomas Koester og demonstrationsundervisning 2 timers seminarhold.

Vi gennemgår - under overskriften "Erhvervspsykologisk testning (voksne)" og med udgangspunkt i en konkret case - hvordan personlighedstests og kognitive tests kan anvendes i praksis til at vurdere medarbejdergrupper i en stor international virksomhed. Fokus er på medarbejdernes sikkerheds- og risikoadfærd, og medarbejderne kommer fra lande såsom Egypten, Jordan, Irak, Pakistan, Indien, Polen, Ukraine og Rusland.

Litteratur

Spaten, O. M., Miller, T., & Rasmussen, P. (2015). Personlighedstest og aptitudetest i erhvervslivet. In K. Andreassen, M. Buchardt, A. Rasmussen & C. Ydesen (Eds.), *Test og prøvelser - Oprindelse, udvikling, aktualitet*. Aalborg: Aalborg University Press (side 283-303) [20 sider].

Elsass, P. et al. (red.) (2006). *Assessmentmetoder. Håndbog for psykologer og psykiatere*. Dansk Psykolog Forlag. Kapitel 3, 4 og 5 (side 87-178).

Samlet litteraturliste (504 sider):

De Fruyt, F., De Bolle, M., McCrae, R. R., Terracciano, A., & Costa Jr, P. T. (2009). Assessing the universal structure of personality in early adolescence: The NEO-PI-R and NEO-PI-3 in 24 cultures. *Assessment*, 16(3), 301-311 [10 sider]

Elsass, P. et al. (red.) (2006). *Assessmentmetoder. Håndbog for psykologer og psykiatere*. Dansk Psykolog Forlag. Kapitel 3, 4 og 5 (87-178) [91 sider] + (179-182) [3 sider] + kap. 9 (245-258) [13 sider] + Kapitel 13 (305-327) [18 sider] + kapitel 26 (519-536) [13 sider] + side 597-604 [7 sider], side 651-669 [18 sider] og kapitel 33 (703-713) [10 sider] = I alt 173 sider

- Furnham, A. (2008). HR Professionals' Beliefs About, and Knowledge of Assessment Technique and Psychometric Tests. *International Journal of Selection and Assessment*, 16(3), 300-305 [5 sider].
- Huizinga, M. & Smidts, D. (2011). Age-related changes in executive functions: a normative study with the Dutch version of the behavior rating inventory of executive function. *Child Neuropsychology*. 17, 51-66 [15 sider].
- McCrae, R. R., Costa Jr, P. T., & Martin, T. A. (2005). The NEO-PI-3: A More Readable Revised NEO Personality Inventory. *Journal of Personality Assessment*, 84(3), 261-262 [2 sider]
- Mortensen, et al. (1987). *Rorschach-testning. En grundbog*. Dansk psykologisk forlag (side 13-52 og 111-130) [58 sider].
- Jensen de López, K., & Knüppel, A. (2010). *Tilpasning, standardisering og validering af den danske version af Test for Reception of Grammar-2 (TROG2). I: Børnesprog – fra 12*. Nordiske Symposium om Børnesprogforskning. (Vejleskov, H. (red.)). Forlaget UCC. (side 47-55) [8 sider].
- Ketelaars, M., Cuperus, J. M., van Daal, J., Jansonius, K. & Verhoeven, L. (2009). Screening for pragmatic language impairment: The potential of the children's communication checklist. *Research in Developmental Disabilities*, 30, 952-960 [9 sider].
- Kousgaard, E. (2003). *50 år med intelligensprøven BPP*. Kbh.: Forsvarsakademiet, side 4-26 [22 sider].
- Lezak, M. D., Howieson, D. B., & Lorin, D. W. (2004). *Neuropsychological Assessment*. (4th Ed). New York: Oxford University Press. Kapitel 4 og 5. (side 86-132) [46 sider].
- Lichtenberger, E. O., & Kaufman, A. S. (2013). *Essentials of WAIS-IV Assessment*, 2nd ed. New York: John Wiley & Sons, Inc. (side 353-389) [36 sider].
- Smedje, H., Broman, J. E., Hetta, J., & Knorrning, A. L. (1999). Psychometric properties of a Swedish version of the Strengths and Difficulties Questionnaire. *Journal of European Children and Adolescent Psychiatry*, 8(2), 63-70 [7 sider].
- Smedler, A., & Tideman, E. (2011). *At teste børn og unge. Om testmetoder i den psykologiske undersøgelse*. Hans Reitzels Forlag. (side 45-64, 99-113, 117-128, og 165-200) [80 sider].
- Toplak, M. E., West, R. F., & Stanovich, K. E. (2013). Practitioner Review: Do performance-based measures and ratings of executive function assess the same construct? *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 54(2), 131-143 [12 sider].
- Howard, G. S. (1990). On the construct validity of self-reports: What do the data say? *American Psychologist*, 45(2), 292-294 [2 sider].
- Kagan, J. (1990). Validity is local. *American Psychologist*, 45(2), 294-295 [1]
- Spaten, O. M., Miller, T., & Rasmussen, P. (2015). Personlighedstest og aptitudetest i erhvervslivet. In K. Andreassen, M. Buchardt, A. Rasmussen, & C. Ydesen (Eds.), *Test og prøvelser - Oprindelse, udvikling, aktualitet*. Aalborg: Aalborg University Press. (side 283-303) [20 sider].

Modulet afsluttes på 7. semester med:

Prøve 4

En individuel intern skriftlig prøve, der er en multiple-choice eksamen.

Prøven: Multiple-choice opgave.

Prøvetid: 2 timer.

Pensumramme: 500 sider obligatorisk litteratur.

Bedømmelsesform: Der gives karakter efter 7-trinsskalaen. Besvarelser bedømmes af kursuskoordinator.

Hjælpemidler: Eksaminanden kan ikke medbringe hjælpemidler til prøven.

Prøvens omfang: 5 ECTS-point.

Prøven skal dokumentere, at modulets mål er indfrie. Ved bedømmelsen af prøvepræstationen vil der med henblik på opnåelse af karakteren 12 blive lagt vægt på, at den studerende demonstrerer en udtømmende opfyldelse af fagets mål med ingen eller få uvæsentlige mangler.

Supplerende anvendt psykologi (SAP, 5 ECTS)

Modulbeskrivelse

Modultitel: Supplerende Anvendt Psykologi, 5 ECTS
Stadskode: HEA770002D
Placering: 7. semester
Modulansvarlig: Ole Michael Spaten (ankerlærer (oms@hum.aau.dk) og alle professionsprogrammerne
Undervisere: Professionsprogrammerne
Type og sprog: Undervisningen er på dansk, litteraturen fortrinsvis på engelsk
Mål: <i>Den studerende skal gennem modulet opnå:</i> Viden om <ul style="list-style-type: none">
▪ og forståelse af disciplinens centrale og aktuelle teorier om anvendt psykologi baseret på højeste internationale forskning inden for området
▪ og forståelse af de centrale og aktuelle udrednings- og undersøgelsesmetoder inden for disciplinen
▪ og forståelse af sammenhængen med disciplinens psykologiske problemstillinger og de relevante almene teorier Færdigheder i <ul style="list-style-type: none">
▪ at kunne vurdere og vælge mellem de centrale og aktuelle teorier om praksis
▪ at kunne formidle den forskningsbaserede viden om disciplinen på en reflekteret og diskuterende vis Kompetencer til <ul style="list-style-type: none">
▪ selvstændigt at kunne identificere problemstillinger som er relevante for området
Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre: Modulet vælges af alle psykologistuderende på 7. semester. Modulet bygger ovenpå bacheloruddannelsen i psykologi.

Omfang og forventet arbejdsindsats:

Modulet giver en kort indføring i supplerende anvendt psykologi med perspektiver fra arbejds-konsultations- og organisationspsykologi, udviklings- og rehabiliteringspsykologi, kultur- og pædagogisk psykologi, neuropsykologi samt klinisk psykologi og børne- og ungdomspsykiatri

Undervisningen forløber som seksten kursusgange á 2 timer. Der er tilknyttet 500 sider pensum, og det forventes, at studerende har læst dette på forhånd og deltager relevant i undervisningens diskussioner og øvrige aktiviteter.

5 ECTS svarer til 135 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på nedenstående måde:

Kursusgange, oversigt:

(for indhold se ovenfor under professionsprogrammerne efter følgende farvekode:
(dvs. SAP lig med = lyse blå))

Lyse blå: fælles for hele årgangen (mandage kl. 8-12)

Mandag den 2/9

kl. 8-10 KHARE/BSPK

kl. 10-12 PPSA/CULT

mandag den 9/9

kl. 8-10 (CCCC)/SNOW

kl. 10-12 CCCC/(SNOW)

mandag den 16/9

8-10 KLINISK

10-12 KHARE/BPSK

mandag den 23/9

8-10 KLINISK

10-12 CCCC/(SNOW)

mandag den 30/9

8-10 KHARE/BPSK

10-12 CP/PPSA

mandag den 7/10

8-10 KHARE/BPSK

10-12 CP/PPSA

mandag den 14/10 kl. 10 uge eksamen starter
mandag den 21/10 kl 10 ugeeksamen afleveres

mandag den 28/10

8-10 SNOW/(CCCC)

10-12 CP/PPSA

mandag den 4/11

8-10 Klinisk

10-12 Klinisk

mandag den 18/11

9-12 Neuro

PENSUM

Fremgår under de enkelte forelæsninger og workshops. Den samlede litteraturliste består af i alt ca. 500 sider.

Eksamen:

Prøveform: 4-timers stedprøve.

Prøven kan afløses ved tilfredsstillende, aktiv deltagelse i kurset, hvilket indebærer til stede værelse i mindst 75 procent af kursets timer samt indløsning af samtlige opgaver, som stilles i løbet af kurset.